

ÇANLAR HEMINGWAY İÇİN ÇALIYOR

Seyhan LİVANELİ

ÇANLAR HEMINGWAY İÇİN ÇALIYOR

Seyhan LİVANELİ

Baskı Tarihi: Şubat 2007

Yayın No: 59

Edebiyat: 11

Çanlar Hemingway İçin Çalışıyor

Yazar: Seyhan Livaneli

Editör: Neslihan İpekkurdu

ISBN: 978-975-8759-58-3

© 2007 Yayın hakları anlaşmalı olarak
Sinemis Yayınlarına aittir.

Yayına Hazırlık: Sinemis

İç Düzen: Sinemis

Kapak: Türkan Koşar

Sinemis bir Sinemis Yayın Grup Markasıdır.

SİNEMİS YAYIN GRUP

Olgunlar Cad. No: 36/12 Kocatepe / ANKARA

Tel: 0 312 424 10 63 Fax: 0 312 424 10 43

Web: www.sinemisyayinlari.com

E-mail: sinemis@sinemisyayinlari.com

Seyhan LİVANELİ

Hukukçu bir babanın dört çocuğundan üçüncüsü ve ailenin tek kızıdır. Babasının Savcı olarak görev yaptığı Silifke’de dünya’ya gelmiş ve yine babasının görevinin Ankara’ya ‘o beş yaşında iken’ yagıtay üyesi olarak atanması ile çocukluğu ve eğitim yaşamının büyük bir bölümü başkentte geçti.

Eğitimini Ankara’da tamamlayan Seyhan Livaneli, İngilterede International School Londra’da İngilizce eğitimi aldı.

Yurdun çeşitli yerlerinde Türkçe öğretmenliği yapan Livaneli daha sonra Kültür Bakanlığında çalışmaya başlamıştır. On yıl T.C. Kültür Bakanlığı HAGEM Genel Müdürlüğü yapan Livaneli bu görevden üç yıl önce emekliye ayrıldı.

Memleketimden Kadın Manzaraları, Aptal Dahiler v.b.yazı dizileri Sabah Gazetesinde yayınlanmıştır. Son Duvar aylık dergisinde yazarlık yapan Livaneli’nin öyküleri değişik dergilerde yayınlandı. Kültürel pek çok yazılı eserin proje yönetmenliğini yaptı. Eğitim ve öğretim ile ilgili mesleki kitaplar yazmıştır.

Tüm bu işleri yaparken tabii ki çok değerli ödüllerin de sahibi olan Livaneli’nin İLKSAN öykü yarışmasında “TEPEGÖZ” adlı öyküsü birincilik ödülü, Halk Kültürü alanında ve Aşık Veysel, Hacı Bektaş-ı Veli, Dede Korkut ve Alevi kültürü ile ilgili bilimsel toplantılarda ödülleri aldı. Yayın yönetmenliğini yaptığı “HÜNKAR BEĞENDİ” isimli eseri Fransa’da “Dünyanın En İyi Tarihi Mutfak Kitabı” ödülünü aldı. Geleneksel Kültür alanında yayına hazırladığı pek çok yayınlanmış kitabı vardır. İngilizce ve Türkçe hazırlanan bu kitapların çoğu uluslararası kitap fuarlarında sergilendi.

SUNUŞ

Bir yılbaşı arifesi Havana'daydım.

Castro'ya göre üç yıldızlı, Avrupalı bir turiste göre yıldızı tartışmalı bir otelin en üst katına Ernest Hemingway'in kaldığı odayı görmek için çıkıyordum.

Asansör görevlisi genç Kübalı'nın yüzündeki ciddiyet, odayı görme merakı içindeki küçük gurubumuzu etkilemiş olmalı ki "tatil neş'esini ve kahkahalı sohbetleri" otelin lobisinde bırakmış gibiydik.

Bir başka görevli, bizleri asansörcü çocuktan devraldı. Odanın dışında bekleyen başka bir görevliye teslim etti.

Yeni emanetçimiz odanın kapısını yavaşça açıp, bir baş işaretiyle kendisini izlememizi istedi.

Küçük odayı tek kişilik bir yatak bölmüştü.. Yatağın iki baş ucunda iki ahşap dolap vardı. Dolaplardan birinin üzerinde siyah bir telefon, diğerinde de bir sürahi ve boş bir bardak.

Odanın dışarıya açılan, sokağa bakan penceresinden gür bir aydınlık ve salsa müziği geliyordu.

Kapının hemen sağında kalan, küçük ahşap çalışma masasının üzerinde Hemingway'in kullandığı daktilo vardı. Bir kül tablası ise tek aksesuarıydı.

Masanın üzerinde duran tel çerçeveli okuma gözlüğü ise ev sahibinin aşağıdaki bara bir Mohito içmeye gittiği, birazdan geri geleceği hissi veriyordu.

Küçük bir duş ile tuvalet ise odanın içinde kalan bir çıkıntıya sığdırılmıştı. Hemingway'in bütün konforu buydu.

Görevli bizlere Hemingway'in o odada nasıl yaşadığını anlatmaya başladı.

"İşte burada yatıyordu.. Bu masada çalışıyordu.."

Odadaki her şey, her eşya parçası sanki Hemingway her an geri gelebilirmiş, yazmaya başlayabilirmiş gibi sessiz bir bekleyiş içindeydi.

Hemingway odasını anlatan Kübalı'nın söylediklerini dinlemiyordum. Pencereye sokulup onun belki binlerce defa baktığı sokağa baktım.

Çoktan ağarmış saçlarını kızıla boyamış, gözlerinde Havana'nın simgelerinden biri haline gelmiş eski Amerikan arabalarının farlarını andıran kalın gözlükleri ile evinin kapısının önüne oturmuş yaşlı kadını gördüm.

Yanından gelip geçen turist kalabalığı kadına bakıyordu. Ağzında taşıdığı bir karıştan uzun purosuyla dikkatleri çekeceğinden emin olan kadın oturduğu yerden ayaklarından birini ileri uzatmış, bir kapı çıkıntısına dayamıştı..

İyice incelmış varisli bacaklarını saran file çorap gençliğinde "dünyanın en eski mesleğini yaptığımı" anlatan bir itirafçı gibiydi.

Fotoğrafını çekmeye çalışan turistlere parmaklarını gösterip kaç Dolar ödeyeceklerini işaret ediyordu.

Yaşı yetmişin üzerinde olan bu Batista dönemi artığı yaşlı fahişenin gençlik görüntüsü ile Havana'nın onur misafiri Hemingway'in yalnızlık hali hayalimde göz göze geldi.

Hemingway'in bu otel odasında yaşadığı yıllarda bu kadın da yirmili yaşlarında olmalıydı.

Batista daha Havana'dayken bu kadın karşıdaki küçük bara kimbilir kaç kez girip çıkmış, kimbilir kaç kez otelin dördüncü katındaki bu odanın penceresine "Aykırı Amerikalı gazeteci bana bakıyor mu acaba?" merakıyla bakmıştı.

Belki de iri yarı Amerikalı'nın kolları onu sardığında bu ülkeyi bir gelin olarak terk edeceğini hayal etmişti.

Bunları düşündüğümde Hemingway'in odasında ikisi Japon, altı kişiydik.

İçerde topu topu yirmi dakika kaldık.

Ağrında devasa purosuyla, buruş buruş yüzü ile turistlere "Kaçırılmaması gereken tipik bir Havanalı" pozu veren yaşlı kadın ise o süre içinde yirmiden fazla fotoğraf çekirmişti.

Hemingway'ı tanıyan yüzlerce yaşlı Havanalı'dan sadece biriydi.

Sıradan insanların hayatı zaman içinde pek çok kimse ile kesişir. Yürürken gölgelerine bastığımız insanların kimler olduğunu, ilerde neler yapacaklarını bilemeyiz.

Hemingway'in Havana günlerini yaşayan binlerce insan da kimin olduğunu bilmeden bu dev Amerikalı'nın gölgesine basmıştır. Kazara vücuduna çarpmıştır. Göz göze gelmiştir..

Tarihin tanıklarından biri olan belki de tarihe bizzat katkıda bulunan biri ile karşı karşıya olduklarını hiç bilmeden.

Biyografik roman yazmak da böyle bir şey olmalı.

Hiç tanımadığın, hiç yüz yüze gelmediğin biri hakkındakileri öğrenmek. Çektirdiği fotoğraflara bakıp ışığın yüzlere yansıttığı şifreleri çözmek. Yazdıklarından duygularını anlamaya çalışmak. Neler hissettiğini keşfetmek.

Seyhan Livaneli'yi okurken bunları sanki yaşar gibi oldum.

Ernest Hemingway hakkında bizde yazılanlar, çevirilerden beslenmiştir. Hollywood'un hayal gücü ile süslenmiştir. Sonunda ortaya insan gibi insan olmayan bir Hemigway çıkmıştır.

Hayatı boyunca kalıplardan nefret eden, kendisine dayatılan modellere itiraz eden bu aykırı insan zorla kalıplar içine sıkıştırılmış, tekrarlar içinde evrensel boyutlarından alınıp başka bir folklorik kalıbın içine sokulmuştur.

Seyhan Livaneli, Hemingway'ı anlatırken onu zorla sokulduğu "medyatik kalıpların" içinden çıkarmaya çalışıyor. Etiyle, kanıyla, ruhuyla yeniden bir insan olarak aramıza katmaya çalışıyor.

Keyifle okuyacak, mutlaka seveceksiniz. Hemingway'ın bize unutturulan insan tarafı ile yolunuz kesilecek.

Kitabı bitirdiğinizde kendinizi bilmeden onun gölgesine basan binlerce insandan daha şanslı hissedeceksiniz.

Selahattin DUMAN

ÇANLAR HEMİNGWAY İÇİN ÇALIYOR

Top sesleri iyice yakınlaşmıştı. Havan toplarının sarsıntısı yeri sallıyor, ambulans güçlkle yol alıyordu. Ernest'in elleri direksiyona sımsıkı sarılmaktan uyuşmuş, kaskatı kalmıştı. Bütün gücüyle arabayı yolda tutmaya çalışıyordu. Engebeli arazi her top mermisi düşüşünde yerin altından gelen hareketlerle yarılacakmışcasına oynuyor; Ernest, sıkmaktan uyuşan ellerini sırayla direksiyondan kaldırıp uyuşukluğunun geçmesi için hareket ettiriyor, onların karıncalanmasını biraz olsun azaltmaya çalışıyordu.

Passini; “ Bir yer bulmalı sığınmalıyız, top mermileri neredeyse üzerimize düşecek, buralarda çok yakında bir sığınak olması gerek. Sağ tarafa ağaçların altına çek arabayı, oralarda bir tane vardı.” dedi.

Bir yandan neler yapacaklarını planlıyor, diğer yandan talimatlar yağdırıyordu. Topçu taburları aralıklarla araziye dövmeye devam ediyordu. Bu saldırının bitmek üzere olduğunu tahmin ediyorlardı. On beş dakika sonra yenisi başlayacaktı. Bir dahaki saldırıya kadar sığınağa girmiş olmalıydı.

“Sığınak ne tarafımızda bu karanlıkta bulabilecek misin?” dedi Ernest.

Ambulansın gürültüsü kesildi, artık ağaçların arasına girmişlerdi. Ellerini direksiyondan zor ayırdı Ernest, elleri hâlâ kapanmıyordu, kalıp gibi kaskatı kalmıştı.

“El fenerini alalım,” dedi Passini. “Ben buralıyım hiç korkma sığınağı hemen bulurum.”

“Tamam yolu bulduk diyelim yaralıları oraya nasıl taşıyacağız? Bize kalın ip gerek. İki yaralıyı sedyeye bağlayalım, ötekini sırtıma bağla benim.” dedi Ernest. Passini her zamanki komando alışkanlığıyla çantasındaki uzun halatı gösterdi. Her şey tamamdı. Ellerindeki fenerlerle çevreyi araştırmaya başladılar. Arabadan yaralıların iniltileri geliyordu. Kısa sürede küçük bir kulübe buldular, top mermilerinden çok iyi korunabilecekleri bir yer değildi ama başka çareleri yoktu. Ambulansı sık ağaçlar yüzünden daha fazla yaklaştıramıyorlardı. Çaresiz yirmi metreye yakın bir mesafeyi yaralılarla gideceklerdi.

Bir süre sonra yola koyulmuşlardı. Ernest'in sırtına aldığı yaralı asker ufak tefek çelimsiz bir gençti, ama sedyedekilerin ağırlığı omuzlarını çökertmişti. Ellerinin katılığı da tam geçmemişti. Sağ tarafının ılık ılık ıslaklığından askerin yarasının kanadığını fark etti. Sığınakta yarasına tampon yapmazsak ölür diye geçirdi aklından. Belki hepsi ölecekti, belki kendisi ölecek o asker yaşayacaktı. Bunlar da nereden geldi aklıma diye geçirdi içinden. Bu düşüncelerle uğraşacağına ne gerekiyorsa onu yapmalıydı. Passini sedyenin ön tarafında sırtı Ernest'e dönük, yolu bulmaya çalışıyordu. Top atışları yine başlamıştı. Artık daha da yakından geliyordu sesleri. Her top mermisi düştüğünde, ortalık fırın kapağı açılmışcasına kızıllaşiyor, aydınlanıyordu. Ayaklarının altında yer sallanıyor, güçlkle ayakta duruyorlardı.

“İyi ki yaralıları bağladık Passini.” diye seslendi Ernest. Söyledikleri top seslerinden anlayamadı. Mağara gibi bir yerden girdiler. Passini, Ernest'in arkasındaki yaralıyı çözdü, yere yatırdı. Daha sonra diğer yaralıları da onun yanına uzattılar. Çok yakınlarına bir mermi daha düştü. Yer çok şiddetli sarsıldı, aynı anda dışarıdan gelen kızıl aydınlık içeriyi aydınlattı. Gorbini uzandığı yerden, “dört yüz yirmilik olabilir ya da Minnenwerfer'dir,” dedi. Top mermilerini iyi tanıyordu, savaş başladığından beri içindeydi. “Dağlarda dört yüz yirmilik yok ki hiç,” dedi Ernest. “Onlarda

büyük skoda topları var, çukurlarını gördüm.” dedi Gorbini. Ernest Avusturyalıların bu topları kullandığını yeni öğreniyordu. Rinaldo'nun kanamasını durdurmak için çarşafı yırttı, yaranın üst kısmını iyice sıktı, zavallı asker kendinden geçmek üzere; “Ah mamma mia, mamma mia,” diye inliyordu. Bu inlemelere artık alışmıştı. Milano'ya ilk geldiğinde mühimmat deposu patlamış, yüzlerce ölü ve yaralı taşımıştı, hele ölü kadınları ve çocukları görmek Ernest'i çok sarsmıştı. Onlarca yaralının birbirine karışan inlemelerini işitmek yürekleri parçalıyordu. İnsanoğlu nelere katlanabiliyor diye kendisine şaşırıyordu. Ailesi geldi aklına şimdi orada gündüzdü, babası hastalarını muayene ediyor, annesi evi topluyor ya da yemek hazırlıyordu. Kardeşleri belki de dedesi ile birlikte balığa çıkmışlardır. Tüm aile yazın güzel günlerini yaşıyorlardır. Ya buralar... Dünya ne tuhaftı, bir yanı başka, öte yanı bambaşka yaşamlarla dolu bir küre diye geçirdi içinden.

Artık beklemekten başka yapılacak bir şey kalmamıştı. Ernest tütününü çıkardı el fenerinin ışığında sardı. Çakmağıyla yaktı sigarasını. Ölmeden önce ona bu çakmağı armağan eden asker geldi aklına, “Unutulmamak için veriyorum, en azından sigaranı yaktıkça beni hatırlarsın,” demişti. Esmer uzun bolu bir İtalyan genciydi, ondokuz yaşındaydı; savaş, yaşayamadığı ömrünü alıp götürmüştü. Tam bunları düşünürken Passini'nin uzattığı şarabı gördü. “Böyle bir yerde bulunamayacak kadar güzel bir şarap,” dedi Passini. “Sanırım bizden önce sığınanlardan kalmış.” Yaralılar uykuya dalmışlardı, “saldırı bitse de hastaneye ulaştırsak bu askerleri” dedi Ernest. Uzun süredir İtalyan kırmızı hattında ambulans şoförlüğü yapıyordu, hiç bu kadar çaresiz kalmamıştı. Bu göreve gelebilmek için Kansas City Star'da çalışırken yaptıklarını hatırladı. Gazetede muhabirliğinde hastanelerle, kazalarla, meşhurlarla ilgili çok haber yapmıştı ama sıcak savaşta olmak istiyordu. Asıl istediği cephede savaşmaktı ancak sol gözü iyi görmüyordu. Küçüklüğünde geçirdiği göz hastalığı neden olmuştu buna. The Star gazetesinde gördüğü “Kızıl Haç Erkekleri Çağırıyor” manşetinin altında İtalya için dört ambulans şoförüne ihtiyaç olduğu yazılıydı. Ernest, Star'daki başka genç bir muhabirin gözü iyi görmediği hâlde Fransa'da dört ay ambulans kullandığını öğrenmişti. Arkadaşları Theodore Brunback ve Wilson Hicks ile birlikte başvurmuşlardı.

Başvuruları kabul edilmişti. Altı aylık kısa gazetecilik yaşamını bırakıp gelmişti buralara. Wilson, başvurunun bu kadar çabuk kabul edilmesinden mi, yoksa korkmasından mı bilinmez vazgeçmişti. Ernest ve Theodore muayene için çağrıldıkları New York'a gittikten hemen sonra, iki haftalık kurs görüp, Bordeaux'ya giden gemide bulmuşlardı kendilerini. Her şey o kadar hızla olup bitmişti ki kendileri bile inanamıyorlardı. Uzun ve zordu gemi yolculuğu ama Ernest'e hiç de öyle gelmiyordu. Chicago isimli gemi yaklaşık bir ay sonra Bordeaux'ya gelmişti. Milano trenine Paris'ten bineceklerdi. İlk kez Avrupa'ya gelmişti. İlk gördüğü, Almanlar'dan kalan mermiler olmuştu Paris'te. Her yer savaş kokuyordu. İki gün sonra bindikleri trenden Milono'daki Garibaldi İstasyonu'nda indiklerinde savaşın buralarda çok daha sıcak sürdüğü belli oluyordu. İstasyon yaralılarla doluydu.

Gavuzzi ve Gorbini, Passini'nin sarıp verdiği tütünü içiyorlar, Rinaldo'dan hiç ses çıkmıyordu. Ufak tefek genç asker, giysilerinin içinde iyice ufalmış, solgun yüzünde şaşkın acı dolu gözlerini duvara dikmiş yatıyordu. Ara sıra gözyaşları da akmasa onun öldüğünü sanacaktı Ernest. Artık top sesleri duyulmuyordu. Bir süre hiç ses çıkartmadan dışarıyı dinlediler. Ernest el fenerini aldı, ambulansı daha yakına getirecek bir yol aramak için dışarı çıktı. Passini'nin arkasından “biraz daha beklesek yardım gelebilirdi, atışların tamamen bittiği ne malum?” dediğini duymamıştı ama duysa da fark etmeyecekti. Kanamalı askeri kurtarabilmek için bir an önce gitmek zorundalardı. Passini çaresiz yaralıları kapıya doğru taşımaya çalışıyordu, her şey yolunda giderse, ambulans kapıya geldiğinde hemen bindiriverir bu cehennemden kaçabilirdiler. Tam o anda kulakları sağır eden patlama duyuldu.

Sarsıntıdan ayakta duramıyordu, yere çömeldi. Ortalık parlak kızılılıkla aydınlandı.

“Ah Ernest, nerelerde yakaladı seni bu patlama, yaralı mısın, öldün mü?” diyerek fırladı sığınaktan Passini. Ormandan, alevler yükseliyordu. Etrafta keskin barut kokusu yanmaya başlayan ağaçların kokusuna karışmıştı. Ambulansa kadar koştu karanlıkta. Ambulansın etrafında koşarak ararken, Ernest onu görmüştü, seslendi.

“Kımıldayamıyorum, yardım et, tam ambulansa binecekken yakaladı beni adi top.” Bacaklarını oynatamıyordu, uyuşmuş gibiydiler.

Passini onu ambulansa taşıdı. Sığınağa bir yol bulup geldiklerinde Ernest arabadan inemedi, ön koltuktan sürünerek direksiyona geçti. Bacakları pedallara basacak kadar hissetmeye başlamıştı. Passini tek başına yaralıları taşıyacaktı. İçeri girdiğinde Gorbini ayağa kalkmış Rinelado’yu kaldırıyordu. Gavuzzi, dayanacak bir değnek bulmuş ona yaslanarak kapıya yönelmişti. Kısa sürede hepsi ambulansa binmişlerdi. Ernest’in pantolonu parça parça olmuş, kalan parçalar kana bulanmış, bacaklarına yapışmıştı. Sanki bacaklarında delinmeyen yer yoktu. Bu deliklerden akan kanlar iplik iplik olan pantolonun rengini kızılaştırmıştı. Buna rağmen arabayı kullanmak zorundaydı. Bu yangın yerinde daha fazla kalamazlardı. Passini direksiyona geçmek için çok ısrar etti ama Ernest ona güvenemiyordu. Bu acemilikle böyle bozuk yollarda üstelik top mermilerinin sarsıntısı içinde arabayı kullanamaz , hepsinin yaşamı bir kat daha tehlikeye girerdi. Orman iyice tutuşmuştu, alevler gece olmasına rağmen temmuz sıcağına karışmış, açık camlardan yüzüne çarpıyordu. Passini, yaralı askerlerin başında arabada bulunduğu bir şişe suyla onları serinletmeye çalışıyor, bir yandan da “Milano’ya yarım saatlik yolumuz kaldı , oraya vardığımızda sizi hemen rahat temiz bir yatağa yatıracağız, etrafınızda bir sürü güzel hemşire size çok iyi davranacak, hiçbir şeyiniz kalmayacak.” diyordu.

Biraz sonra Ernest’in yanına geçti. Yangın geride kalmıştı artık, camlardan ılık yaz gecesi doluyordu. Ernest oturduğu koltuğun ılık ıslaklığından kanamasının devam ettiğini hissediyor, kanama dursaydı soğuk ıslaklık hissederdim diye geçiriyordu içinden. Burunlu ambulansın sönük farlarında yolu bulmaya çalışarak Milano’ya ulaşmaya çalışıyorlardı. Geldiğinden beri en zor görevim bu oldu dedi kendi kendine. Bear Lake’i hatırladı birden, avlanırken yaraladıkları, acı çekmemesi için babasının hemen beynine kurşun sıktığı geyik geldi aklına. On ikinci doğum gününde babasının armağan ettiği tek namlulu yirmi kalibrelik tabanca ile ilk atışıydı. Geyiğin bacakları da şu an kendisinin gibi kan içindeydi. Annesinin “O küçücük çocuk daha, nasıl silah verirsin eline!” diye ağlamasını hiç unutamamıştı. Doktor Clarence Edmonds Hemingway, oğlunun korkusuz ve her ortamda mücadele edebilen biri olmasını istiyordu. Ona göre bir erkeğin çocukluğundan başlayarak iyi silah kullanmayı öğrenmesi gerekti. Annesi hep kendisi gibi piyano çalmasını, müzikle uğraşmasını isterdi. Pazar günleri kilise korosunda kardeşleri ile şarkı söylerdi Ernest. Çok dindar olan annesi kilisenin orgunu çalar bir yandan da koroda dinî şarkılar söyleyen çocuklarıyla gurur duyardı. Bear Lake en güzel çocukluk anlarının geçtiği yerdi. Yazları gitmek üzere babasının, kendisi daha yedi aylıkken aldığı Michigan yakınlarında göl kıyısındaki o evi ve bütün gün gölde balık avladığını anımsadı. Kardeşi Leicester’le balık tutarlardı her gün. En büyük balığı kim tutacak yarışı vardı aralarında. Büyük balığı tutana diğeri çizgi romanlarından birini vermek zorunda kalırdı. Yarışı kaybeden ceza olarak, kıyıya dönerken kürekleri çekerdi. Bu çok önemsedikleri bir yarışı. Onlar balık tutmaya uğraşırken kız kardeşleri sahilde oynar, o gün kimin kazandığını öğrenmek için kayık yaklaştığında onlara doğru koşarlardı.

Passini’nin, “Kanaman gittikçe artıyor, istersen ben geçerim direksiyona,” sözleri anılarından

ayırıldı onu. Ernest yarı bilinçli bir hâlde ambulansı kullanmaya çalışıyordu. Passini'nin söylediklerine cevap verecek takati yoktu. Artık Milano'nun ışıkları görünüyor, şehre gittikçe yaklaşıyorlardı. Son bir gayret dedi içinden Ernest, az kaldı.

“Geldik artık Milano'dayız, hastane bir dakikalık yol, kurtulduk!” diye haykırdı Passini. Diğerleri bu sevinci hissediyorlar ama sesleri bile çıkmıyor sadece bir an önce rahat bir yatakta yatmayı bekliyorlardı. Rinaldo artık iyice kendinden geçmiş hiçbir şeyi algılayamıyordu.

Savaşın önce Almanlar tarafından yapılan villa şimdi hastane olarak kullanılıyordu. Kapısına geldiklerinde onlarca yaralı, villanın önünde sedyelerde yatıyordu. O geceki saldırının pek çok kişiyi yaraladığı, öldürdüğü belliydi. Passini ambulandan inerken birkaç kişi yardıma geldi. Ernest kendinden geçmişti.

Gözlerini açmadan açık pencereden dolan yaz havasının ciğerlerine dolduğunu hissetti. Nerede olduğunu bilememenin paniğiyle açtı gözlerini. Doktor, Passini'ye ameliyatın iyi geçtiğini ama çok uzun sürdüğünü, yaklaşık iki yüz tane şarapnel parçası çıkardıklarını, bir süre sonra diz kapağından bir operasyon daha gerekeceğini söylüyordu. İşte o zaman dün gece olanları, bacaklarını hatırladı. Ben keserler sanıyordum, kurtulmuş bacaklarım, diye geçti aklından. Üzerinde hemşire önlüğüne benzer giysili biri duruyordu tam karşısında. Uyandığını o fark etmişti.

“Nasılsınız?” dedi.

“İyiyim, bacaklarımı pek oynatamıyorum ama bu normal herhalde,” dedi Ernest.

Doktor: “Endişelenmeyin şimdi Agnes sizi yürütecek,” dedi. Kendisinden ve yaptığı operasyondan çok emindi.

Passini: “Yaralılar da iyiler Ernest, senin sayende herkes kurtuldu, Rinaldo bile, biraz dışarı çıkıyorum sonra gelirim.” dedi.

Ernest'in gözü Agnes'e takılmıştı. Onun bütün hareketlerini izlemekten kendini alamıyordu. Agnes bir yandan dolaplardan temiz çarşaf çıkartıyor, bir yastığa daha kılıf takıp Ernest'in sırtına yerleştiriyordu. Sürekli kızı izlememeliyim, rahatsız oluyordur belki diye düşünse de bakmadan duramıyordu. Yaklaşık on dakika izledi Agnes'i.

Agnes'in boyu oldukça uzundu, sarışındı; yaz güneşi, tenini bronzlaştırmıştı. Gri gözleri vardı, Ernest onun çok güzel olduğunu düşündü.

Sessizliği bozan Agnes oldu; “Şimdi sizi kaldırıp yürüteceğim, kalkarken önce doğrulup sonra yatakta biraz oturacaksınız, hızla kalkarsanız başınız döner. Ben her anında yanınızda olup size yardım edeceğim, ayağa kalktığınızda bana yaslanabilirsiniz, hiç korkmayın sizi taşıyabilirim,” dedi. Ernest'in kalbi çarpmaya başlamıştı, şimdi kalkıp dansetmek geçiyordu içinden. Agnes yatağa yaklaşıp sırtını kavradı, öne doğru itmeye çalışıyordu, bir yandan da; “Çok yavaş sakın acele etmeyin, birden kalkarsanız başınız dönebilir,” diye uyarıyordu. Şimdi yatakta oturuyordu, bir süre tam karşıya bakarak böyle oturması gerekti. Tam o anda bilinçsizce elleri Agnes'in elini tuttu. Agnes elini çekmeden gülümsedi, duygularını bu denli açıkça belli eden birini ilk kez görmüyordu, hele bu savaşta böylesine sevgi ve şefkat bekleyen çok askerle karşılaşmıştı. Ama Ernest'in el tutuşu ve bakışlarında başka bir şeyler olduğunu fark edebiliyor, dünyanın yanıp kavrulduğu bu acımasız savaş içinde böyle biri ile karşılaşmak onu mutlu ediyordu. Yavaşça ayağa kaldırdı Ernest'i. Birkaç dakika öylece bekledikten sonra adım atmaya başladılar. Ernest, Agnes'in omzuna sarılmış ona yaslanarak yürüyordu.

“Dediğin kadar güçlüymişsin. Ağırılığmdan yorulursan söyle.”

“Fazla ağır değİlsin, dolaşalım biraz, başın dönüyor mu?”

“Hayır çok iyiyim.”

Koridor yaralılarla doluydu, bir yandan ameliyata alıyorlar, bir yandan yeni yaralılar getiriyorlardı. Kapısı açık odalarda beşer altışar yaralı yatırılmıştı.

“Neden benim odamda başka yaralı yok?” dedi Ernest.

“Sen o kadar insanın yaşamını kurtardın, Passini olanları anlattı. Başhekim sizin özel odaya alınmanız için talimat verdi.”

“Amerikalısınız değil mi?”

“Evet, Amerikalıyım,” dedi Ernest.

“Ya siz? Siz de İtalyan gibi konuşmuyorsunuz .”

“Benim annem İskoç, babamı tanımadım ama Ukraynalıymış.”

Bacaklarının güçsüzleştiğini hissediyordu Ernest,

“Artık dönsek, kendimi bitkin hissediyorum, sizinle yaptığım bu yürüyüşten sonra güzel rüyalar göreceğimden eminim,” dedi.

Geceyi ara sıra gelen ağrılarla geçirdi. Ağrı kesici iğne yapmaya gelen her hemşireyi Agnes sanarak sevindi ama o gece başkaları nöbetçi idi. Sabah olduğunda Agnes’i görme sevinci ile uyandı. Onu gezdirmeye başka bir hemşire geldi. Onunla gezinirken Agnes’le ilgili sorular sorup durdu. Tam isminin Agnes Von Kurowski olduğunu, bu gece onun nöbete kalacağını öğrendi. Gezintide bacakları bir gün önceden daha iyiydi, dizi biraz zorluyordu yürümesini ama idare edebiliyordu.

Yatağına uzandığında Agnes’e gece neler anlatacağını geçirdi aklından. Ona çocukluğunu, buralara nasıl geldiğini anlatmak için sabırsızlanıyordu.

Odaya üniformalı üç adam girdi. Yatağına hafifçe doğruldu Ernest. Uzun boylu, esmer, bıyıklı olan en önde duruyordu. Saygılı bir şekilde elini uzattı.

“Sayın Ernest Miller Hemingway, geçmiş olsun.” dedi.

“Teşekkür ederim.”

“Biz İtalyan ordusu adına geliyoruz, yaralanmanıza çok üzüldük. Doktorla konuştuk, durumunuzun iyi olduğunu öğrendik. Sağlığınızı takip ediyoruz.”

“Teşekkür ederim ben iyiyim,” dedi Ernest.

İtalyan albayıydı konuşan. İki teğmen arkasında duruyordu. Biri elindeki kırmızı kutuyu belinin hizasında iki eliyle tutuyordu.

“Passini ve kurtardığınız yaralılar, kendi yaşamınızı hiçe sayarak ambulansı nasıl aldığınızı, onca yaranıza rağmen onu nasıl kullandığınızı anlattılar,” dedi albay.

Ernest: “Ben yapılması gerekeni yaptım, yerimde kim olsa yapardı bunu, hem yalnız da değildim, Passini ile birlikte başardık.” dedi.

“Passini’yi de değerlendiriyoruz, ama siz başarınızı küçümsemeyin lütfen.”

İtalyan aksanlı İngilizcesi albayı daha sevimli yapmış, diye düşündü Ernest. Yaptıklarının olağanüstü bir şey olduğuna inanmıyordu. Kim olsa yapardı bunu, İtalyanlar ne kadar hassas davranıyorlar diye düşünürken Passini’ye baktı. Passini’ nin ne kadar onurlandığı her hâlden belliydi. Başını daha da dik tutuşu ve göğsünü iyice şişirmiş hâliyle biraz da komikti.

Albay eliyle arkasında duran teğmene işaret etti. Teğmen elinde tuttuğu kırmızı kutuyu uzattı. Albay itina ile kutuyu açtı; “İtalyan ordusu başarınızdan ötürü sizi bu gümüş madalya ile onurlandırıyor,”

dedi ve madalyayı sol göğsüne taktı. “Ayrıca First Liutenant rütbesini de hak etmiş oluyorsunuz,” dedi.

Odadan çıktıklarında, Passini bu madalyanın ne kadar önemli olduğunu, bu madalyayı gören kızların onun peşinde koşacağını, gittiği her yerde saygı ile karşılanacağını anlatıyordu.

Duvardaki saate bakıp duruyordu. Akşama az kalmıştı. Agnes ne zaman gelecekti?

Passini; “Gel biraz dolaşalım, arkadaşları da görürsün,” dedi.

Hastane koridorunun ortasındaki koğuştta yatıyorlardı. Önce Gavuzzi’yi gördü, İlerdeki iki yatakta da Gorbini ve Rinaldo yatıyorlardı. Rinaldo’nun yüzüne renk gelmişti. Aklı hep Agnes’deydi. Odaya döndüğünde onun gelmiş olmasını umut ediyordu.

“Dedemin evinde bir temmuz gecesi doğmuşum..” diye başlayacak on dokuz yıllık yaşamında neler yaptığını , neler yapmak istediğini anlatacağı Agnes’e. Ona da soracaktı merak ettiği her şeyi.

Dedesini hatırladı, Chicago’nun İllinois Kasabası yakınlarındaki Oak Park’daki evi geldi aklına dedesinin. Yaz aylarını Bear Lake kıyısındaki yaz evinde geçirmeleri dışındaki zamanları, sekiz yaşına kadar, doğduğu ev olan dedesinin evinde geçmişti. Evin camla kaplanmış balkonunda, sallanan iskemlesinde otururdu dedesi çoğu zaman. Kalan zamanlarda da bahçedeki bitkilerle ilgilenir, ağaçların dallarının durumuna bakar, çiçeklerin ezilip ezilmediğini kontrol ederdi. Ablası Marcelline ile kavak ağaçlarından kopardıkları dallarla at yapıp, çiçeklerin üzerinde koşturduklarını görmüştü bir keresinde dedesi. Sinirinden yüzü kıpkırmızı kesilmiş, nefes alamamış, boğulur gibi olmuştu. Annesi Grace onu sakinleştirmek için çok uğraşmıştı.

Yıllar geçtikçe dedesinin evi artık küçük gelmeye başlamıştı aileye. Ernest’ten sonra o evde erkek kardeşi Leicester, kız kardeşleri Ursula, Carol ve Madelaine dünyaya gelmişti. Bir de kendisinden üç yaş büyük ablası vardı. Leicester’le aynı odada kurdukları hayallerini hatırladı. Ernest hep uzak ülkelere gitmek isterdi. Duvarda asılı duran dünya haritasında gideceği yerleri işaretler, kardeşine oralara gitmek istediğini anlatırdı. Leicester, “ben o kadar gezmem, burada kalıp babam gibi doktor olacağım” derdi.

O, sekiz yaşına geldiğinde ailesi kasabadan büyük bir ev aldı. Sekiz yatak odalı üç katlı bu eve ancak sığıyorlardı. Evin bir bölümünü babası muayenehane olarak kullanıyordu. Kızkardeşi Marcelline hastaların kullandığı kapıyı kontrol eder, her gün ne kadar hasta geldiğini sayar, babasının ne kadar para kazandığını hesaplardı.

Ne tuhaf, şu hastane odasında neler geliyor aklıma diye geçti içinden. İtalya’ya geldiğinden beri bunları düşünmediğini hatırladı. Öyle heyecanlı öyle telaşlı gelmişti, öyle çok şey yaşamıştı ki belki de zaman bulamamıştı bunları düşünmeye. Ambulans şoförlüğü görevine kabul edildiğinde hemen sağlık kontrolü için New York’a çağırılmışlar, oradan Paris’e, iki gün sonra da İtalya’ya götürmüşlerdi. Bu ilk ayrılığı değildi. Daha önce Kansas City’ye gitmek için ayrılmıştı ailesinden. En karışık duygularla içinin kaplandığı gün geldi işte aklına şimdi de.

O tren istasyonunu, o anı hiç unutmuyacaktı. Babası gelmişti yolcu etmeye. Annesi ve kardeşleri de gelmek istemişlerdi ama babası, Ernest’in ayrılığından çok büyük üzüntü duyan ailesinin daha çok etkilenmemesi için buna izin vermemişti. Liseyi yeni bitirmişti, babası eğitimine devam etmesi için çok ısrar etmiş, sözünü geçirememişti. Ernest okul gazetesini çıkarıyor, makaleler yazıyor ama yetmiyordu. Şimdi okul da bitmişti, artık on yedi yaşındaydı, değişik yerler görme, başka yaşamları tanıma isteği engellenemez hâle gelmişti. Asıl istediği savaşa katılmaktı ama buna bir yandan ailesi izin vermiyor, bir yandan da sol gözündeki görme kusuru engel oluyordu. Kansas Star gazetesine

haber muhabiri aradıklarını orada yaşayan amcasından öğrenmişti. Gazeteyi telefonla arayıp konuşmuş işe alınmıştı. En zoru ailesine bunu kabul ettirmektir. Sandığı gibi olmadı. İsteklerini ve gazeteye kabul edildiğini anlatınca babası çok karşı çıkmamıştı ama onun üzüldüğünü hissedebiliyordu. İçindeki dünyayı tanıma isteği, onu zorluyordu. İstasyona geldiğinde duyguları ikiye bölünmüştü sanki. Bir yanı ailesinin istediği gibi yaşamasını söylerken diğer yanı panikliyor, hırçınlaşıyordu. Her seferinde her zamanki hırçın, zoru seçen yanı baskın çıkıyordu. Kansas'ta önce amcasıyla oturdu, kısa süre sonra arkadaşı Karl Edgar'la bir ev tuttular. Karl gazeteciliğe devam ediyor mu acaba diye geçti aklından. Ondan haber alabilmeyi ne kadar isterdi şu anda.

Passini'nin odaya girdiğini sonradan fark etti. Yanında hemşire Elsie Macdonald vardı. Elsie sargılarını değiştirmeye başlamıştı.

“Saat kaç?” diye sordu Ernest.

“Öğlen oldu, saat bir,” dedi Passini.

Hâlâ gelmemişti Agnes. Elsie Ernest'in duygularını okumuşcasına;

“Agnes akşama doğru gelecek, bazı işleri vardı, izin aldı,” dedi.

Passini, Elsie'ye havan toplarının arasından nasıl kurtulduklarını, Ernest'in o yaralı hâliyle ambulansı nasıl kullandığını anlatıyordu.

O esnada doktorlar grubu girdi odaya. Başlarında uzun boylu, kır saçlı, yeşil gözlü, yakışıklı bir doktor vardı. Ernest'in sağlık durumu ve yapılanlar hakkında bilgi ona veriliyordu. Hastanenin başı olduğu her hâlinden belli olan doktor, anlatılanları ilgiyle dinledikten sonra, İtalyan aksanlı İngilizcesiyle, Ernest'e ülkesi adına teşekkürlerini ilettiler. Bir sigara ikram etti, kendisi de yaktı. Ertesi gün sabah erkenden dizkapağını kendisinin ameliyat edeceğini, durumunun endişe verici olmadığını, sadece iyileşmesinin biraz zaman alacağını söyledi.

Akşam, güneş batmak üzereydi Agnes odaya girdiğinde. Ernest kendisini ihmal edilmiş hissetmişti bütün gün. Ama Agnes'i görünce bütün kırgınlığı gitmiş yerini sevinç almıştı.

“Nasılsınız?” diye başladı söze Agnes.

“İyiyim, bütün gün sizi bekledim ama...” Sesindeki sitemi anlamamış gibi davranıyordu Agnes.

“Yarın bir ameliyatınız var. Doktorunuz görmüştür sizi sanırım, bu yüzden yemeği erken yedirip erken uyutacağım sizi.”

Ernest neler hayal etmişti, bütün gece onunla konuşmak istiyordu, duygularını anlatmak için sabırsızlanıyordu. Ne diyeceğini de tam bilmiyordu ama, konuşurken çıkardı sözler kendiliğinden. Yemek tepsisini masaya koyup yatağa yaklaştırdı.

“Birlikte yiyelim, bu arada biraz da laflarız,” dedi.

Biraz rahatlamıştı Agnes'in yanında, ateşine bakmak için dereceyi koyarken elini kavradı. Agnes'in hiç itirazı olmadı, uzun süre elleri kenetlendi kaldı. “Ellerin ne kadar duyarlı, inan bu kolaylıkla algılanabiliyor, bazılarının elini tutunca salam tutmuş gibi olur insan,” dedi Ernest. Bu söz çok hoşuna gitmişti Agnes'in, uzun uzun güldü salam gibi el sözüne.

“Senden öyle etkilendim ki,” diye devam etti Ernest. “İyi ki yaralanmışım çünkü bu sayede seni tanıdım. Daha önce böyle bir duyguyu hiç tatmadım. Seni çok yeni tanıdım ama çoktandır tanır gibiyim. Beni bir daha bu kadar uzun bırakma lütfen.”

Bunun üzerine Agnes yatağın yanına geldi, eğildi ve onu dudaklarından öptü. Ernest onu kendine doğru çektiğinde birbirlerinin kalp atışlarını duyuyorlardı.

“Böyle olmasın diye bütün gün gelmedim, aklım sıra sen uyuduktan sonra gelirim diyordum,

yapamadım. Dün elimi tuttuğun andan beri hep seni düşünüyorum. Doğru olmayan bir şey olduğunu bilsem de kendimi alamıyorum,” dedi Agnes. Bunları nasıl söylediğine kendisi de inanamıyordu. Kıpırmızı olmuştu yüzü, sesi titriyordu konuşurken, boğazı kuruyor, kalbi çıkacak gibi oluyordu yerinden.

Ernest biraz daha sıkı sarıldı Agnes’e. “Aşk dedikleri böyle bir şey galiba...”

“Yarın ameliyatın var gideyim ben,” dedi Agnes.

“Yanımda kal sevgilim, kapıyı ört, yanıma gel.”

Yaralıları kontrol edip gece yarısı döndü Ernest’in odasına.

Sabah gün ışıırken kalktı Agnes, Ernest’i uyandırmamaya dikkat ederek çıktı odadan.

Kuyunun dibinde gibiydi, uzaktan uğultulu sesler geliyordu. İçlerinde Passini’nin, Agnes’in seslerini algılayabiliyordu. Baş ağrıyordu. Dizindeki ağrıyı da hissetmeye başladı. Gözünü açtığına Agnes başında duruyor, Passini: “Bunu da atlattın aslanım,” diyordu.

“Nasılsın, ağrın var mı? İstersen hemen ağrı kesici yapabilirim, kemik operasyonu olduğu için ağrıyabilir,” dedi Agnes.

Ağrısı gittikçe şiddetleniyordu, dayanılmaz hâle gelmişti.

“Evet, lütfen,” diyebildi Ernest.

Artık her geçen gün, Agnes’e biraz daha bağlanıyor, biraz daha iyileşiyordu. Ara sıra dışarı çıkmasına izin veriyorlardı hastaneden. Bu günleri Agnes’in izinli günlerine denk getiriyordu. Çıkabildiklerinde Agnes ile ya Elsie’nin Milano’daki evinde ya da bir otelde kalıyorlardı. Hızla iyileşiyordu, yakında taburcu edilecekti. Ama Agnes’i kaybetmekten korkuyordu. Agnes artık mutlu olamıyordu. Evlenme teklifini kabul etmemişti. Her geçen gün onun biraz daha uzaklaştığını hissediyordu. İyileşmek, hastaneden çıkmak umurunda bile değildi, hatta Agnes’e yakın olabilmek için burada kalabilirdi. Agnes olmadan hiçbir şeyin önemi yoktu. Agnes’in hamile olduğunu Elsie’den öğrenmişti, Agnes bunu kendisinden saklıyordu. Kendi çocuğumu benden neden saklıyor bunu anlamam imkânsız diye düşünüyordu Ernest.

O izin gününde akşam yemeği için istasyonun yanındaki şık restoranda yer ayırttı. Agnes’le o yemekte geleceklerini ciddi bir şekilde konuşmak istiyordu. Masada iki saatten fazla bekledi. Elsie’nin evine gittiğinde onun Treviso’ya gittiğini, orada tanıdığı bir doktor arkadaşına kürtaj yaptıracağını öğrendi.

Oradaki adresi Elsie’den aldı Treviso’ya giden ilk trene yetişmek için hemen gara gitti. Yol boyunca Agnes’i nasıl geri döndüreceğini düşündü durdu. Onun da kendisini sevdiğini biliyordu ama yaş farkı Agnes’i çok rahatsız ediyordu.

Bir keresinde Ernest’e; “Sen benden birkaç yaş büyük olsaydın en azından aynı yaşta olsaydın, ölünceye kadar senin yanında olurum,” demişti. Bu yüzden evlenmekten çekiniyordu, çocuğunu aldırarak istemesi de bundandı. Ernest son kez şansını denemeye kararlıydı. Öyle çok seviyordu ki Agnes’i, kendisinden yaşça büyük olması umrunda değildi, ama bunu Agnes’e bir türlü kabul ettirememişti, onsuz bir yaşamı düşünemiyordu.

Treviso’ya günün ilk ışıklarında geldi. Elindeki adresi sokaktaki çöpçüye sorarak öğrendi. Daracık sokaktaki yıllanmış evin kocaman sokak kapısındaki çingırağın sesi sokağın sessizliğini bölmüştü. Oturanların bir kısmı uyanmış pencerelerinden sarkmış, erken saatte gelen bu yabancıyı izliyorlardı. Ernest suç işlemişcesine utanmıştı ama yapılacak bir şey yoktu. Nihayet biri üst katın penceresinden başını uzattı uykulu gözlerle.

“Ben Ernest, Agnes’in arkadaşıyım, burada olduğunu duydum” dedi çekinerek.

Pencereden bakan erkek, yukarıdaki kapı otomatığına basarak alt kapıyı açtı. Apartmana girince keskin küf kokusu çarptı yüzüne, genzini yaktı. Duvarlardaki boyalar kabarmış, bir kısmı dökülmüştü. Eski, kırık dökük merdivenleri hızla çıkararak ikinci kata ulaştığında daire kapısını açmış, onu bekliyordu kısa boylu adam.

“Ben Alfredo,” dedi içten bir şekilde elini sıkarak Ernest’in. Agnes sizden çok söz etti.

“Kendisini görebilir miyim?”

“Elbette uyandıysa kaldırıyorum.” dedi.

Tam o sırada tahta kapının gıcirtısını duyarak döndü Ernest, Agnes solgun yüzüyle karşısındaydı. Sarı saçları dağılmış beyaz geceliğinin üstüne dökülmüştü. Dudaklarının, yanaklarının rengi uçmuş gitmişti. Hiç bu kadar solgun görmemişti onu Ernest.

“Ne oldu sana sevgilim, neden beni bırakıp kaçtın?” derken ayakta zor duran Agnes’i kavradı, kucağına aldı.

Agnes artık olaylara karşı direnmekten yorulmuş ağlamaya başlamıştı.

“Bebeğimiz yok artık, onu ben yok ettim,” dedi.

Ernest söyleyecek hiçbir şey bulamadı. Bir süre hiç konuşmadılar. Agnes hiç durmadan ağlıyordu. Kapının sesinden Alfredo’nun onları yalnız bırakmak için gittiğini fark ettiler.

Ernest: “ Kendini iyi hissediyorsan bugün ya da yarın iyi, Milano’ya dönüyoruz,” dedi sakince. Aslında, içinde fırtınalar esiyor ama Agnes’i üzmemek için belli edemiyordu. Onun kararlılığı karşısında Agnes itiraz edemedi, yola koyuldular.

Ernest artık iyileşmiş, işine devam ediyordu. Savaşın bitmesine az kalmıştı. Agnes’e evlenme teklifini her gün yineliyordu. Agnes’i korkutan yaş farkı tek engel olarak çıkıyordu karşısına.

Paris treni gara girdiğinde Ernest içinin sızladığını hissetti. Buradan hep Agnes’le gideceğini hayal etmişti onu tanıdığından beri. Elsie’ye ona vermesi için bıraktığı veda mektubunu, trende şarap içerek okuyacaktı.

Bordeaux treni İtalya sınırını geçiyordu ki mektubu bıraktı elinden. İlişkiyi, onunla olan bütün hayallerini bitirmişti Agnes tamamen. Başka birini sevdiğini yazıyordu mektubunda, yaşı ona uygunmuş. Hoşçakal Agnes diye mırıldandı içi kan ağlayarak.

Bordeaux’dan hareket eden gemi NewYork’a getirmişti savaşa katılanları. Gemiden indiğinde babasını gördü, yanında Leicester vardı. Bir süre birbirlerine sarılıp kaldılar, hiç biri konuşamıyordu, boğazlarını birer yumruk düğümlemişti.

Oak Park’a kadar babası, arabayı kullanırken, merak ettiği her şeyi sormuş o da anlatmıştı. Kahramanca yaralanması duyulmuştu buralarda. Bütün Oak Park halkı, girdiklerinde karşılamaya gelmişti Ernest’i.

Ailesiyle Oak Park’ta sakin günler başlamıştı. Ne Agnes’i ne de savaştaki ölü yüzleri ve yaralıların iniltilerini untabiliyordu. Ara sıra Marcelline ve Leicester’le avlanmaya gidiyorlardı. Ama eskiden olduğu gibi tad alamıyor, eğlenemiyordu...

Babası o akşam da hastalarını göndermiş, verandada viskisini içiyordu. O gün Toronto Star’ın muhabir aradığını okumuştı. Babasına düşüncesini açtığında onun sert tepkisi ile karşılaştı...

“Senin artık bu maceralara doydüğünü sanıyordum. Küçük yaşta çok şey yaşadın artık olgunlaşmış sorumluluklarını bilen bir kişi olmanı bekliyordum. Herkes gibi ailenle kalman en doğrusu olmaz mı? Kardeşlerinle olman, benim de işimi kolaylaştırır.” dedi.

Tam o sırada annesi geldi. Yokluğunda kiliseden hemen hemen hiç çıkmamış; sürekli sağ dönmesi için dua etmişti. Yorgun yüzü oğlunun savaştan sağ gelmesiyle aydınlanmıştı. Oğluna hep sanatçı duyarlılığı ile yaklaşırdı. Babasının mücadelecisi, kavgacı kişiliğine karşın annesi duyarlı, ince ruhlu bir kadındı. Aslında bu farklı kişiliklerin anlaşamaması beklenirdi ama onlar çok iyi anlaşıyorlardı. Dr.Clarence, Grace'e hâlâ aşığı. Onun sözünden pek çıkmaz ona çok güvenirdi. Annesinin gelmesine sevindi Ernest, babasını o ikna edebilirdi. Konuyu önce annesine açmış, bu kararın yaşamında ne kadar önemli olduğunu anlatmıştı. Babası o gün daha fazla konuşmadan verandayı terk edip çalışma odasına çekildi.

Ertesi sabah annesi uyandırmak için odasına girdi:

“Seni bahçede bekliyorum, kahvaltudan önce biraz dolaşalım,” dedi.

Ernest, Toronto Star konusunun konuşacaklarını anlamıştı. Heyecanla, hızla giyindi; dışarıda yazdan kalma bir sonbahar havası vardı.

Grace bahçede onu bekliyordu. Koluna girdi onun yürümeye başladılar. Ağaçlardan dökülen sarı, kırmızı yaprakların yürürken çıkarttığı hışırtıyı dinleyerek bir süre sessiz yürüdüler.

“Seninle gurur duyuyorum,” diye söze başladı annesi.

“Senin kararlarının doğru olup olmadığını zaman gösterecek. Ama baban ve ben sana güveniyoruz. İsteklerine göre yaşaman gerek başkalarınınkine göre değil.” Bunları söylemekte zorlandığı her hâlinden belli oluyordu. Ama istemese de gerekeni yapmak Grace'nin özelliğiydi. Oğlunu iyi tanıyordu. Dünyayı tanımak istediğini biliyordu. “Küçüklüğünden beri şu koca dünyanın her yerine gitmek istediğini söylersin, sana engel olmamız olanaksız.” dedi.

“Bu ayrılığının yuvadan tamamen uçman anlamına geldiğini biliyorum, istediğin her ne ise yapabileceğimi diliyorum, senden bir tek isteğim ara sıra bizi gömeye gel, sık sık mektup yaz. Senden haber alamadığım zamanlar dünyam kararıyor, bana bunu yaşatma.” dedi.

Toronto Star'ın Ernest'i kabul etmesi evde buruk bir sevinçle kutlandı.

Hadley Richardson'u da o akşam tanıdı. Leicester, gençlerin kutlamaya kasabadaki barda devam etmesi için program yapmıştı. İşte o barda Agnes'i unutturacak biriyle tanıştı. Hadley, Saint Louis'den tatil için amcasını ziyarete gelmişti. O gece sabaha kadar dans ettiler, konuştular. Ernest kendisine inanmıyordu, Agnes'i unutmam, bu acıyı ömür boyu taşıyım sanmıştı.

Bir hafta süreyle her gün görüştüler ve evlenmeye karar verdiler. Hadley kendisinden sekiz yaş büyüktü ama bunu ikisi de problem etmiyordu. Hadley evlilik hazırlıklarını yapmak için biraz zaman istemişti.

Ernest, Toronto Star'daki görevine başlamıştı. Ama daha yeri tam belli değildi, şimdilik günlük haberler gönderiyordu.

Akşamları devamlı gittiği kafede o akşam Sherwood Anderson'la tanıştı. Sherwood, oyun yazarıydı. Bu tanışma Ernest'i çok etkilemişti. Hele onun iyi bir yazar olmak için Paris'e yerleşmesi gerektiğini söylediğinde iyice heyecanlandı. Kendisinin de istediği buydu, oradaki çağdaş yazarlarla tanışmak, onların ortamlarına girmek istiyordu.

Hadley ile sade bir törenle evlendiler. Ernest Toronto Star gazetesindeki görevi gereği sık sık seyahatlara gidiyor, bir yandan da Paris'te yaşamak için inanılmaz bir istek duyuyordu. Hadley, Ernest'in bu isteğini biliyor Amerika'dan ayrılmak istememesine rağmen onu destekliyordu.

O akşam Sherwood'u yemeğe davet etmişti Ernest. Üçü uzun uzun konuştular. Paris, Ernest'in geleceği için gerekiyordu.

“Paris’in ortamı, tanışacağın yazarlar senin yazım tekniğini olumlu yönde etkileyecek,” diyordu Sherwood. “Orası öyle büyüü bir şehir ki seni daha çok ortaya çıkaracak, tanışacağın sanatçılarla yapacağın sohbetler seni daha da zenginleştirecek.”

“Haklısın, burada sadece haber yazıp kalacağım, oysa ben bunu istemiyorum.”

Hadley; “O zaman yarın Toronto Star’la konuşmalı,” dedi.

“Ben senin adına yarın konuşurum, aram iyidir sahibiyile. Toronto Star’daki görevine Paris’ten devam edersin,” diyerek herkesi rahatlattı Sherwood.

II

Hava yine yağmurluydu, Sen Nehri yine gökyüzüyle aynı grilikteydi. Yaz bir gelse diye geçirdi içinden Hadley. Eski evin sokağa açılan büyük kapısını anahtarla açtı, paket taşlarla kaplı geniş avludan geçerken elindeki paketler iyice ağır gelmeye başlamıştı. Eskiden, bu apartman ilk yapıldığı yıllarda, büyük giriş kapısından arabalarla girilirmiş iç kısma. Şimdi böyle kullanan kalmamış, avlunun etrafı çok güzel çiçeklerin yetiştirildiği bahçeye dönüştürüldüğü için arabaları park edecek yer ayrılmamış. Bir dahaki sefere mutlaka Ernest ile çıkmalıyım alışverişe diye düşündü. Ama Ernest'in hep işi vardı. Onun işi olmadığı zamanlarda da dükkânlar kapalı oluyordu. Neyse ben de çok nazlı oldum, diye geçirdi içinden. Avludaki apartmanın kapısına gelmişti, yemyeşildi buradaki bahçe, yan taraftaki ismini bilmediği çiçeklerin kokusu her geçişinde içini gıcıkliyordu. İki katı çıktıktan sonra evin kapısını açıp girdi. Antreye bıraktı paketleri. Biraz dinlenip yerleştirecekti. Salonunda, açık mutfaktaki tezgâhta balıklar duruyordu. Arkadaşları Patrick, kuzeydeki balıkçı kasabasında yaşıyordu. Orada yakaladığı balıkları dondurup getirmişti. Her biri yarım kilo gelirdi bunların. Akşama ızgara yapacaktı balıkları konuklarına.

Ernest'in yazar arkadaşları, Ezra Pound ve Gertrude Stein saat sekizde geldiklerinde bütün hazırlıklar tamamlanmıştı. Hadley, her zamanki becerikliliği ile çok zevkli bir masa hazırlamıştı. Kendisi de çok zarif sırtı açık siyah bir elbise giymişti. Ernest yazar arkadaşlarına çok önem veriyor, onlarla sohbe doyamıyor, her buluşma onun yeni şeyler yaratabilmesine olanak sağlıyordu.

O akşam da yemekte konu Ernest'in yeni yazmaya başladığı öyküler oldu. "Çok akıcı ve yalın yazıyorsun." dedi Ezra Pound. "Bu yeni bir akım ama tutuyor bence, sanat aslında yalınlıktır, ne kadar az detay olursa o kadar iyi algılanabilir. Bence sanatın bütün alanlarında yalınlık çok önde olmalı. Sanatçı neyi vermek istiyorsa onu verebilmeli," diye sürdürdü sözlerini.

Gertrude Stein: "Çok abartmamalı ama yalınlığı, biraz da lezzeti alınmalı yapılan işin." diyordu.

Bu sohbet gece yarısına kadar sürdü. Bu tür toplantılar Paris yaşamının en zevkli yanıydı Ernest'e göre.

Toronto Star'dan gelen mektubu akşam eve geldiğinde gördü. Haberleri gündüz hazırlayıp işini erken bitiriyordu bazen. Eve geldiğinde biraz Hadley ile konuşup, yazılarının başına oturuyordu. Paris'te olduğu bütün akşam üzerleri, gitmekten hoşlandığı hatta alışkanlığı hâline gelen iki yer vardı; biri Opera'daki Cafe de la Paix, diğeri Montparnasse'deki Le Dome Cafe. Bazen buraya, özellikle konserlerden önce balık yemeye gelirlerdi Hadley'le. Paris'te pek çok yazarın sık sık uğradığı yerlerdi buralar. Bazı günler herkesi görebilmek için birinden çıkar diğere uğrardı. O gün işleri akşamüzeri saat dörtte bitmiş, Cafe de la Paix'e uğramış oradan eve gelmişti.

Hadley karşıladı her akşamki gibi. Salonun bir köşesindeki yemek masası yine hazırdu. Ernest'in sevdiği kırmızı şaraptan açmıştı.

Ernest her zamanki gibi kucakladı onu.

"Bebeğim nasılsın?"

"Seni bekliyordum, tam zamanında geldin. Sana öyle ilginç şeyler anlatacağım ki, ben yemeği fırından çıkartayım sen de hazırlan gel." Anlatacaklarının tadını çıkartmak istiyordu Hadley.

Ernest masaya geldiğinde Toronto Star'ın mektubunu hâlâ açmadığını fark etti. Merak ediyordu.

Dünyanın karışıklığı devam ediyor; işgaller, çatışmalar, özellikle savaşı kaybeden ülkelerde yoğun bir şekilde yaşanıyordu. Toronto Star’la son telefon görüşmesinde, görevle bir yerlere gönderileceğini söylemişlerdi. Neresi olacağını çok merak ediyordu ama o görüşmede belli olmamıştı. Bilmediği yerler olmasını diliyor, bu heyecanı biraz daha yaşamak için mektubu hemen açamıyordu. Birinci Dünya Savaşı bitmişti ama, ülkelerdeki karışıklıklar henüz bitmemişti.

“Bugün Bon Marş’e de alışveriş yaparken kimleri gördüm bilsen,” diye başladı söze. Anlatmak için sabırsızlandığı her hâlden belliydi.

Ernest, onu dinlerken tabağın yanına koyduğu mektuba bakmamaya çalışıyor, Hadley’in coşkusunu kesmek istemiyordu.

“Kuzenim John ve karısı buraya tatile gelmişler, hiç haberim yoktu, onları karşımda görünce öyle şaşırdım ki...”

“Keşke bize davet etseydin,” dedi Ernest.

“Ettim ama bugün bir arkadaşlarıyla ‘Bal Musette’e gideceklermiş orada dans etmek çok keyifliymiş. Yarın akşam birlikte olacağız.” Bunları söylerken sesindeki sitemi fark etmişti Ernest. Şu kadınları da bazen anlamak çok zor oluyor diye geçirdi içinden. “Bal Musette” in tamamen, gelen turistlere Paris yaşantısı sunmak amaçlı bir yer olduğunu bilse istemezdi herhâlde, diye geçirdi aklından. Turisti büyülemek amaçlı gece yaşantısının bir parçasıdır, “Bal Musette”. Orada, “apaşlar” sevgililerine sarılmış, sigara dumanı kaplamış küçük salonlarda uzun sıralar üzerinde oturmakta ya da ayakları ile tempo tutarak akordeon çalan bir adamın müziğiyle dans etmektedirler. Ama bir gün Hadley’i götürmeli ve merak ettiği yerin ne olduğunu ona göstermeliyim dedi içinden.

Hadley Amerika’yı, yakınlarını özliyordu. Hadley onunla gelir miydi? Paris’ten ayrılmak nasıl olacaktı? Mektubu yan tarafından yırtarak itina ile açtı. Görev İstanbul idi. İstanbul’un işgal altında olduğunu biliyor, görevin oraya olacağını da tahmin edebiliyordu. Şimdi kesinleşmişti. Biraz da sevinmişti. Bu işgalle ilgili haberleri okudukça ilgisi artmıştı. Doğu’yu da hiç görmemişti.

Burada, kendisine izlemek için verilen olayları zevkli bulmuyordu. Savaş muhabirliğine bir diyeceği yoktu. En pis savaş muhabirliğinde bile, temiz bir yön vardı, duruluk vardı. Hemingway’in görüşüne göre politika, baştan aşağı bir çirkefti ve günleri politik randevuları yüzünden boşa geçiyordu. Oysa o kitaplarını yazmak istiyor, Paris’te sanat ortamını daha çok soluyabilmeyi amaçlıyordu. Gertrude Stein ve başka yazarlar da bunu salık veriyorlardı.

Toronto Star’a gönderdiği bir yazısında Paris’i şöyle anlatmıştı: “Üçüncü şişenin mantarı da yerinden fırladıktan ve cazband Amerikan süütüne geçtikten sonra, hoşça vakit geçirmeye gelen kişi öylesine bir heyecan doruğuna ulaşır ki, yürekten ve kesinlikle fikrini söyler: ‘İşte Paris budur.’”

“Bu sözde bir gerçek payı var. Paris budur. Oteller, Folies Bergere ve Olymphia, büyük bulvarlar, Maksim, Montmartre’in gece kulüpleri ile dolu Paris’tir bu. Birkaç kadeh yuvarladıktan sonra önüne çıkan her şeyi almaya hazır olan kişileri oyalamak için düzenlenen yapay ve ateşli bir Paris’tir bu.”

Paris ile ilgili yazdıklarını hatırladı. Paris hakkında ne düşünürse düşünsün oradan ayrılmak biraz içini burkuyordu. Diğer taraftan, Türkiye’ye gitmek İstanbul’un işgali ile ilgili haberler yapmak için can atıyordu.

Hadley, onun mektubu okuyuşunu dikkatle izliyor, merak ediyor, okuduklarını anlatmasını bekliyordu.

“Gazete benim İstanbul’a gitmemi istiyor. İşgal ordularının Türkiye’de neler yaptıkları, Osmanlı’nın neler yaptığı haberleri tüm dünyanın ilgi odağı bu günlerde. Benimle gelmeni istiyorum

ama şartlar biraz zor olacak. Bu düzenini arayabilirsin, istersen Amerika'ya gidip beni bekleyebilirsin," dedi Ernest.

Hadley bir süre cevap veremedi. Hep Ernest'in yanında olmak istiyordu ama biliyordu ki; Ernest onu bırakıp haberlerin peşinde olacaktı. Diline, kültürüne her şeyine yabancı olduğu bir ülkede yapayalnız kalmaktan korkuyordu. Paris'te de çok yalnız kalıyordu ama Fransızca biliyordu, birkaç arkadaşı vardı burada.

Onun düşüncelerini yüzünden okuyabiliyordu Ernest. "Tamam" dedi, "seni Amerika'ya göndermem daha doğru olur, zaten İstanbul'da ne şartlarda, nasıl bir otelde kalacağımı bile bilemiyorum."

Ertesi günün akşamı Hadley'in kuzenleri ile Rue des Champs Sokağı'ndaki ucuz bir lokantaya gittiler. Masalarında William E. Nash, ve Nash'ın küçük kardeşi de vardı. Kızarmış dil balıklarını yerlerken, Bay Nash uçakla Strasbourg'a gitmeyi tasarladıklarından söz ediyordu.

Hadley kocasından ayrı kalacağına biraz üzülmüş ve kırılmıştı. Bu kırgınlık onu biraz da hırçınlaştırmıştı.

"Biz neden bir yerlere uçmuyoruz? Neden herkes bir yerlere uçuyor da biz hep evde kalıyoruz?" dedi.

Ernest, bu tip sorulara kelimelerle karşılık verilmeyeceğini bildiğinden, ertesi gün Bay Nash'la birlikte Fransız – Romen Hava Şirketinin bürosuna gitti. Gazeteciler için yarı fiyatına, yüz yirmi franka Paris'ten Strasbourg'a götürecek iki bilet satın aldı. Ekspresle on buçuk saat süren yolculuk, uçakla iki buçuk saattir. İstanbul'a gitmeden önce yapacakları bu yolculuğun Hadley'e iyi geleceğine inanıyordu.

Ertesi sabah dörtte uyanmışlardı, saat beşte zor buldukları bir taksiye iki katı fiyat ödeyerek büroya geldiklerinde Nash'lar orada bekliyorlardı. Bavullarını kendileri taşıyarak gelmişlerdi. Çünkü etrafta taksi bulamamışlardı. Dördü birlikte koca bir limuzin arabaya binip, Bourge yolunu tuttular. Havaalanına vardıklarında sabahın ilk ışıklarında gümüşrengi parıldayan uçaklar görünüyordu. Valizleri pilot yerinin yanındaki bir koltuğun altına yerleştirildi. Birkaç basamak merdiven çıktıktan sonra küçük bir kabine girdiler. Görevli kulaklarını tıkamak için birer parça pamuk verdikten sonra kapıyı kilitledi. Pilot yerine oturdu. Makinist pervaneyi çevirdi ve motor homurdanarak çalışmaya başladı. Uçak kımıldadı motosikleti andıran gürültüler çıkartarak ilerledi, yavaşça havalandı. Şimdi Paris'in üzerindelerdi. Kadife görüntülü ormanları aştılar, St. Mihiel çevresinde mermi çukurları ile delik deşik olmuş zigzaglar çizerek uzanıp giden siperlerle yarılmış boş, geniş alanların üzerinden geçiyorlardı. Ernest, Hadley'e aşağı bakmasını söyledi ama o galiba anlamamıştı. Çenesini ileri uzatıp, uçak gezisi için istediği kürk mantosunun içine sokmuştu. Neredeyse uyuyacaktı. Eh sabah beşte kalkmak kolay değildi. Bir süre sonra altlarındaki toprak büyüdü, yaklaştı... Küçük bir sarsıntıdan sonra indiler. Ernest eşinin gönlünü bu küçük yolculukla alabilmişti.

III

Haliç'in üzerine çöken sisin içinden incecik minarelerin başları seçiliyordu. Ernest, Ezan okuyan müezzinin sesinde Doğu'nun büyüleyici havasını hissediyordu. Bu tını ona Rus operalarındaki aryayı hatırlattı. İki gün önce bindiği Paris- Bağdat treninden dün gece indiğinde nasıl da yorgundu. İstanbul'un ılık sonbahar havasını sabahın ilk ışıklarıyla içine çekerken dinlenmiş olduğunu fark etti. Değişik camilerden gelen ezan sesleri birbirine karışmış büyük bir koro oluşturmuştu. Ernest, İstanbul'u görmek için sabırsızlanıyordu. Pierre Loti'nin hikâyelerinden biliyordu biraz buraları. Ama yaşamak farklı olacaktı. Saatine baktı, yediydi daha, konsolosluktan onu almaya gelecek görevli "dokuzda gelirim" demişti. Aşağıya indi, bu iki saatlik süreyi boşa geçirmek istemiyordu. Sokağa çıktı, sabahın yüzüne vuran serin havası onu iyice diriltti. Yokuş aşağı inen yoldan paket taşlarının üzerinden altı kösele botlarıyla kaymamaya özen göstererek inmeye başladı. Şehir, sabahın ilk ışıklarıyla hareketlenmeye başlamıştı. Yollarda tek tük insanlar vardı. Bir de evsiz kediler yollardan yiyecek bulmaya çalışıyorlardı. Sıcak ekmek kokusu birden ne kadar acıktığını hatırlattı. Tam fırının önüne gelince durdu ve simit aldı. Birazını da kedilere attı. Fırının hemen yanındaki kahveye girdi, boş masalardan birine oturdu. Onu elinde simitle gören kahveci ince belli cam bardakta sıcak çay getirdi. Yandaki masada orta yaşlı bir adam nargilesini fokurdatarak içiyordu. Ernest'in nargileyi çok merak ettiği her hâlden belli olunca nargilesini içen adam kahveciye "Bir nargile getir de bu Frenk bir denesin, bakalım kendi memleketinde böylesi var mıymış" dedi böbürlenerek. Gelen nargileyi kahvecinin işaretle tarif ettiği gibi içti Ernest, pek hoşlanmadığını belli etmemeye çalışarak eliyle çok iyi anlamına gelen hareketler yaptı. İstanbul'da kaldığı sürece her gün uğrayacağı hatta bir masada oturup Toronto Star'a haberleri yazacağı bir yer olacaktı bu kahve.

Kahveden çıkıp otele döndüğünde konsolosluktan gelen görevliyi lobide kendisini bekler buldu.

Ekim ayının sonlarına doğru bir hafta hiç durmadan yağmur yağdı. Bu yağmurla, her zaman ağrıyan bacağının ağrıları daha da artmıştı. Paris'te de yağmurlu havalarda ağrısı artardı. Konsolosluk doktorunun verdiği merhemi bacağına sürüp, üstüne sıcak tutacak bir şeyler koyunca ağrısı azalıyordu. Bu ağrı ona Agnes'i anımsattı. Bacağı çok ağrıdığına Agnes bu merhemden sürerdi. Ne yapıyordu acaba şimdi, neredeydi, mektubunda yazdığı kişiyle evlenmiş miydi? Onunla bir yerlerde karşılaşmayı ne kadar çok isterdi. Kalabalık bir yerde göz göze gelmeyi, uzun uzun bakışmayı, geçen zamanda neler yaptıklarını bakışlarıyla anlatmalarını ne çok isterdi. İstanbul'da karşılaşsak mesela Kapalıçarşıda onu küçük bir dükkanın önünde görsem , bu gizemli şehirde ne güzel olur diye geçirdi içinden. Belki biraz daha ileri gidip, boğazda bir yerlerde oturup, şarap içerken birbirlerine bu güne kadar neler yaptıklarını anlatırlardı.

Ara sıra Hadley'den haber alıyordu, hele Hadley'in bugün verdiği haber olağanüstüydü. Hiç düşünmediği, aklında olmayan bir şey oluyordu. Altı ay sonra baba olacaktı. Hadley, bu haberi elinde tuttuğu telgrafla yollamıştı. Tekrar tekrar okudu.

"Sevgilim, sen ne kadar sevinirsin bilmiyorum ama, benim ve senin olan bir varlık var içimde."

Bir gün çocuğu olmasını isterdi hep ama bu kadar erken olabileceğini hiç zannetmemişti. Şimdi Kasım ayının sonlarına gelmişlerdi. Altı ay sonra, Mayıs ayının sonlarında ya da Haziran ayının başlarında baba olacaktı. Babası geldi aklına, hepsini çok özlemişti.

Ocak ayı sonlarında, Lozan'da olabilmek için İstanbul'dan Paris'e gitti. Oradan trenle İsviçre'ye geçti. Lozan Konferansı'nın toplantısı Quchy Şatosu'nda yapılıyordu. Göle bakan şatoda toplantının başlayıp başlamadığı, şato boyunca sıralanan limuzin arabalara bakarak anlaşılıyordu. Her birinin üstünde delegasyonların mensup oldukları ulusların bayrakları asılıydı.

Bu toplantılarda herkes İsmet Paşa'yı görmek istiyordu. Bütün gazeteciler peşindeydi. Ernest, toplantıdan henüz çıkan İsmet İnönü'nün Savoy Oteli'ne girdiğini gördü. Paşa asansörün gelmesini kalabalığın içinde bekliyordu. O kadar ufak tefekti, o kadar az dikkat çekiyordu ki gazeteciler onu tanımamıştı. Ernest, yürüyüp yanına sokuldu. "Ne komik bir durum, değil mi ekselans?" dedi.

İsmet Paşa gülümsedi, omuz silkti, alaycı bir davranışla ellerini kaldırdı.

"Randevu alıp benimle görüşmeye gelin," dedi. El sıkıştılar. Asansöre girdikten sonra Ernest'e bakıp güldü, görüşme sona ermişti.

Yaptıkları röportajda çok iyi anlaştılar. İsmet Paşa yanıtlamak istemediği soruları Fransızcasının yetersizliği yüzünden anlamamış gibi yapıyordu. Ernest bunu fark ettiği için elinden geldiği kadar anlatmaya çalışıyor, yanıt almayı başaramıyordu.

Daha sonra birkaç kez daha karşılaştılar. İsmet Paşa, Montreux' de karşılaşmalarında onu tanımış "soru soracaksanız çok iyi seçin, sizi yanıtlayayım." diye espri yapmıştı.

Aynı gün Mussolini basın mensuplarını kabul edeceğini duyurmuştu. O da eski bir gazeteci olduğu için, salonda bulunan ve konuşmasını bekleyen gazeteciler aracılığıyla kaç okuyucuya "hitap" edebileceğini hesaplıyordu. Görünüşte elindeki kitaba dalmıştı.

Ernest, o anı "Salona girdiğimizde kara gömlekli diktatör iyice daldığı ve okuduğu kitabından başını kaldırmadı bile..." diye anlatıyordu.

Ernest, onun arkasından dolanıp ilgiyle okuduğu kitabın ne olduğunu öğrenmek istediğinde, bunun Fransızca-İngilizce sözlük olduğunu, üstelik ters tuttuğunu görmüştü.

IV

Paris'e döndüğünde buraları ne kadar özlediğini fark etti. Hadley yoktu ama sık sık haberleşiyorlardı. Bugünlerde yapılacak çok şey vardı. Gazeteye haber yetiştirmenin yanı sıra bir yıldır üzerinde çalıştığı kitabı bitirmeye çalışıyordu. Bitmesine az kalmıştı. Şehirleri, kıtaları dolaşıp durmuştu bu yazılar da onunla. Günün en mutlu anları, sabah erken kalkarak ya da geceleri sabahlayarak kitabını yazmaktı onun için. İşte o zaman kendisi oluyor; yapmak isteyip de yapamadıklarını, kitabı içinde yapabiliyordu. Yazılarını saatlerce ayakta yazmasına rağmen hiç yorulmuyor, bacağı ağrıyordu. Yazısı bittiğinde ağrıları başlıyordu. Henüz basılmış bir kitabı yoktu ama bu kitabı ilk fırsatta bitirecekti.

Bütün bu gazetecilik serüveninde, Toronto Star'a yazdığı haberlerle gazete okurlarının tanıdığı biri olup çıkmıştı.

İstanbul görevi bitmiş Paris'e dönmüştü. Artık havalar da eskisi kadar yağmurlu ve soğuk olmadığından bacağı eskisi kadar ağrıyordu.

Her görüşmesinde doğumun yakınlaştığını söylüyordu Hadley. Yakında Amerika'ya gidecekti. Çocuğun Amerika'da doğmasını istiyordu Hadley ve ailesi. Özellikle Kuzey Amerika'daki doktorların çok iyi olduklarını herkes biliyordu.

Paris'te politik haberler dışında yazacak pek önemli olay yoktu son günlerde. Bu da Ernest'in işine geliyor, geceleri kitabını bitirmek için sabahlara kadar yazıyordu.

O gün, bakanlar kurulunun görüştüğü önemli konuları haber yapıp gazeteye göndermişti. Paris'in ılık bahar havasını içine derin derin soluyarak yürüdü, Montparnasse'daki Le Dome Cafe'ye gitti. Her zaman içtiği rom votka ve meyve suyu karışımı kokteylden söyledi. Bu içki kendi buluşuydu. Bunu ilk kez İtalya'da Agnes'e yapmıştı. Agnes ilk içtiğinde çok beğenmemiş ama içtikçe hoşuna gitmişti. Masalar kafenin önüne konmuştu. Tam karşıdaki metronun merdivenlerinde insanlar kümeler hâlinde inip çıkıyorlardı. Onun arkasındaki kilisenin, çevrelendiği yüksek duvarlardan ancak tepesi görünüyordu. Sanki, kentteki insanların rastgele davranışlarının kilisenin kutsallığını bozacağından korkulmuştu.

Yan masada, konuşmalarından politikayla ilgili oldukları anlaşılın üç kişi hararetle tartışıyordu. Heyecanlı konuşmalarını o kadar yüksek sesle yapıyorlardı ki işitmek, hele ilgilenmemek mümkün değildi.

Cumhuriyetçi Partiden olduğu anlaşılın, yaşlıca, saçları ve sakalları kırışmış olan:

“Raymond Poincare çok değişti. Daha birkaç ay öncesine kadar bu küçük, ak sakallı, Looaineli avukat, deri ayakkabıları ve külrengi eldivenleri içinde metodik muhasebeci mantığı ve kızgın kedileri andıran davranışlarıyla Fransız meclisine hâkim durumdaydı. Şimdi sessiz sedasız oturuyor. Şişman, ak suratlı Leon Daudet ise, parmağını ona doğru uzatıp sallayarak, ‘Fransa şunu yapacak! Fransa bunu yapacak!’ diye söyleniyor,” dedi.

Kızıl saçlı daha genç olan, duruma ne kadar üzüldüğünü ve bu günlerin zor günler olduğunu anlatıyordu:

“Romancı Alphones Daudet'nin oğlu Léon Daudet, kralcı partinin önderidir. Ayrıca kralcı gazete ‘L'action Française’i de o yönetir. İngiliz diliyle yayımlanan hiçbir gazetenin konusunu bile

kabataslak yazamayacağı ‘L’Entremetteuse’ adlı açık saçık eserin yazarıdır,” dedi.

Sohbet, Ernest’in ilgisini çekmişti. Kendisi de yakınlarda “Camelots du Roi” diye adlandırılan kralcı bir örgütle ilgili haber yapmıştı. Bunlar siyah sopalar taşıyorlardı. Kendilerine Montmartre’de sopalarını sallayarak dolaşırlarken rastlanabilirdi. Bir süre önce “L’Action Française” satan gencin arkasından yürürlerken attıkları sloganlar yüzünden, komünistler ve sosyalistler tarafından fena hâlde pataklanmışlardı. Politik haberler onu hep sıktığından konu ile ilgisi bir süre sonra koptu, kendi planlarına döndü.

Amerika’ya gideceği gemi biletini almıştı. Tam yirmi gün kalmıştı gitmesine. Bu süre kitabındaki düzeltmeler için yeter de artardı. Ama nasıl bastıracağını bilemiyordu. Ona ayıracak parası yoktu. Amerika’ya gitmek, geri gelmek, bebeğin masrafları... Zaten kuruş kuruş hesaplamaktan bıkmıştı her şeyi. Buradaki sohbetlerinde yazar arkadaşları kendisini birkaç yayıncıyla tanıştırmışlardı.

Önemli bir yayıncı olan Robert McAlmon ile de tanışmıştı daha önce bir geldiğinde.

Dün, bu sorunlarını Ezra Pound ile telefonda konuşurlarken,

“Yarın, Cafe de la Paix’e gelebilir Robert, sen de gel belki konuşabiliriz,” demişti.

Bu hevesle erkenden gelmişti Ernest. Ezra’nın şiirlerini basan bir başka yayıncı da vardı sırada ama Robert çok da para canlısı değildi duyduğuna göre.

Biraz sonra Ezra Pound ve Gertrude Stein’in, kafeye girdiklerini gördü.

Yanlarına gittiğinde onlar da Ernest’i arıyorlardı.

“Harika bir hava var, dışarıda oturalım.” dedi Gertrude. Çok şık bir kıyafet vardı üzerinde. Saf yün olduğu anlaşılan incecik dokunmuş şalı şıklığını tamamlıyordu. Ernest’in biraz önce oturduğu masanın daha büyüğünü seçip oturdular. Böyle grup oturmalarında, en az dört beş kişi de dinleyici olarak masaya sandalye çeker katılırdı.

“14 Temmuz kutlamaları için benden slogan istediler, gelmeden önce biraz çalıştım ama tam sloganı bulamadım,” dedi Gertrude.

Endişeli ifadesi silinmeden ekledi; “Geçen yılki skandalın sonra, çok da yalın düşünemiyorum,” diye dertlendi.

Geçen yıl, Bastil’in ele geçmesinin yıldönümü olan 14 Temmuz kutlamaları 13 Temmuz Çarşamba günü başlamıştı. Sokaklar fenerlerle süslenmiş; bütün mağazalar, iş yerleri, Pazartesi gününe kadar tatil edilmiş; müzisyenler sokaklardaki yerlerini almışlar; sabaha kadar dans edilip eğlenilmiş; bir yandan da aperitifler içilmişti.

Aperitif; öğle ve akşam yemeklerinden bir saat önce bütün Parislilerin neşe içinde hoşça vakit geçirmek ve kendilerini zehirlemek için kahvelerde toplandıkları sırada, hızlı garsonlar tarafından iki ya da üç şişeden boşaltılan ve uzun ince kadehlerle içilen, parlak kırmızı ya da sarı renkte bir içkidir. Aperitiflerin hepsi patentlidir. Yüksek alkol yüzdesi vardır, tatları ucuz birayı andırır. İlk skandal altı yıl önce yasaklanan absentinin, “Anis Dellosa” adı altında geniş çapta satıldığı için, buna polisin göz yumduğunun ortaya çıkartılmasıyla patlak verdi. Asıl büyük skandal 14 Temmuz sabahı yaşandı.

“Hükümet, dev parti için bir milyon franka yakın para harcamıştı. Yurtseverliği desteklemek için cömertçe harcanmış paraydı bu. Her tarafta Fransız bayrakları dalgalanıyordu. Bütün geceyi dans ederek geçiren on binlerce insan Longchamps’da düzenlenen parlak askerî töreni izlemeye koşuyordu. Veremin, ciğerlerinin en küçük noktasına kadar kemirdiği, akli dengesi de bozuk genç komünist, Poincaré’ye benzettiği bir polis komiserine ateş etmiş ve milliyetçi bir kalabalık kendisini iyice dövmüştü. Kimin aklına Paris’in geçirdiği böyle bir geceden sonra, başbakana suikast düzenleneceği

gelirdi ki...

Skandal, bütün dans edilen alanlara, müzisyenlerin tepesi üzerine, hükûmetin Fransız bayrakları astırdığı ve para döktüğü yerlere, çeşitli aperitiflerin reklamlarını gösteren dev panoların asılmasıyla su yüzüne çıktı. Üç renkli Fransız bayrağı dalgalanan bir dans alanında, üzerinde “Drink Amurette-Amurette İçin” yazılı afiş asılıydı. Bir başka alanda da ulusal duygularla coşup dans eden kalabalığın üzerinde “Vive Anis Dellosso –Dünyanın En Mükemmel Aperitifi” cümlesi okunuyordu.

Eğlenceden önce kimse bu reklam bantlarının farkına varmamıştı. Fakat dans furyası geçtikten sonra hükûmetin ne diye iki milyon frank harcayarak aperitif imalatçılarında bir milyon franklık reklam sağladığını araştırmak için geniş bir soruşturmanın açılması emredildi. Hatta bir çok gazete bir daha böyle bir 14 Temmuz kutlamasına karşı çıktılar.”

Paris’te aperitif skandalı adıyla anılan bu olayı Ernest, gazetesine bu cümlelerle yazmıştı.

Ezra, Robert’in geldiğini gördü, elini sıkmak için, dudakları arasından hiç eksik olmayan piposunu masadaki kül tablasına koydu.

Robert Mc Almon, elli yaşlarındaydı. Paris’in en ünlü yayınevlerinden birinin sahibiydi. Yayıncılığı babasının yanında çocuk yaşlarında öğrenmeye başlamış, sonra bu, onun mesleği olmuştu. Dünya klasiklerinin çoğunu, özellikle Rus klasiklerini onun yayınevi çıkartmıştı. Kalın gür sesiyle;

“İyi akşamlar, ne güzel sizlerle buluşmak,” diyerek masaya oturdu.

“Nasılsın, senin İspanya’da olduğunu duydum geçen hafta, boğa güreşi için mi gitmiştin?” dedi Gertrude.

“Keşke öyle olsaydı, ne yazık ki birilerine iş öğretmeye gittim. Çok yakın bir arkadaşımın oğlu yayıncılığa başlamış, acemice hatalar yapmış, bazı sorunları olmuş. Benden rica ettiler, biraz onunla çalıştık, işin inceliklerini öğretmeye çalıştım. Babası çok eski dostum olduğu için kıramadım,” dedi.

“Yani şimdi Madrid’te on günden fazla kaldığın hâlde boğa güreşleriyle ilgilenmeden döndüğünü mü söylüyorsun?” dedi Ezra. Masada gülüşmeler oldu.

“Yok canım elbette birkaç güreş izledim.”

“Sen nasılsın delikanlı?” dedi Ernest’e. “İstanbul ne durumda şimdi? Yıllar önce gitmiştim. İstanbullu bir Rum arkadaşım davet etmişti. Tam bir şark havası var orada. Doğu’nun en gelişmişiydi o zamanlar. Şimdi işgal altında ne hâlde bilemiyorum. Ben gittiğimde Pier Loti de oradaydı. Egzotik İstanbul’u çok sevmiştim..”

“Şimdi durumları biraz karışık. İşgal ordularıyla, genç bir subay olan Mustafa Kemal ve ekibi uğraşüyor. Anadolu’da kurtuluş savaşı başlatmışlar, yoksulluk içinde savaşıyorlar. Ama dirençleri çok güçlü. Daha sonra isterseniz size yazdığım haberleri topluca veririm,” dedi Ernest.

“Robert, Ernest’in gazeteciliğinin yanı sıra yazarlığı da çok iyi. Yazılarını görünce anlatım gücünü fark edeceksin. Şu anda basılmayı bekleyen bir kitabı hazır,” dedi Ezra.

Bu konuşmalar Ernest’i utandırıyor. Birinin, yanında onu anlatmaya çalışması tedirgin ediyordu. Aslında çok iyi bir yazar olduğunu biliyordu ama ilk kitap olduğu için birilerinin referansına gereksinimi vardı.

Gertrude karıştı söze; “En iyisi sen şu kitaba bir göz at, eğer umut görüyorsan kitabı yayınla.” Bu arada dosyayı uzattı.

“Seni asla kıramam,” dedi Robert. “Ama bu bir söz değil,” diye sürdürdü Ernest’e bakarak. Dosyayı, yanına yasladığı çantaya yerleştirdi.

Toronto Star’la o akşam konuştu. Bebeğin ve annenin sağlığı için bir süre Toronto’da yaşamaları

gerektiğini söyledi Ernest. Bu süre doğum ve sonrası idi. Yani en az altı ay orada olmaları gerekiyordu.

“Gazete bu istediğini kabul etti. Buraya gelince, haftalık yerine günlük yazılar isteriz senden,” dedi yazı işleri müdürü.

Gemi okyanusta salınarak süzülüyordu. Çoğu zamanları bebekleriyle kamarada geçiyordu. Dört aylık bebekle bu kadar uzun yolculuğa çıkmak zor bir karardı ama Paris'e dönmeleri gerekiyordu. Uslu bir bebektir. Hadley planlı davranırdı her zaman. Yine öyle yapmış, yolculukta bebek için gerekenleri eksiksiz yanına almıştı. Gemideki ikinci günlerinde ateşlendi, küçük John. O gece hiç uyumadılar. Gemideki doktor, bebeği ıslattığı çarşafa sardı ateşi düşürmek için. Sabaha karşı ateşi düştü. Böyle durumlarda kullanılmak için Hadley'in yanına aldığı ilaçlar çok işe yaradı. Doktor hangilerini nasıl kullanacaklarını anlattı. John bir tek anne sütü ile besleniyor, biberonu almıyordu. Bu durumda ilaçların bir kısmını Hadley içiyor, bebeğe onun sütü ile veriliyordu. Şurubu, meme emerken yanından ağzına akıtıyorlardı. Ertesi gün bebek iyileşti. Yolculuk bitinceye kadar da hastalanmadı. Toronto'da sağlık işleri gerçekten çok gelişmişti. Doğum, doğum sonrası bakım, bebek sağlığı konularında doktorlar büyük bir titizlik göstermişlerdi.

Paris, o yaz her zamankinden daha sıcaktı. Genellikle akşamüzerleri dışarı çıkabiliyorlar, gündüzün bunaltıcı sıcaklığını olabildiğince evlerinde geçirmeye çalışıyorlardı.

O gün akşamüzeri Ernest, Le Dome Cafe' de oturmuş her zamanki içkisini yudumluyordu. Amerika'dan döneli onbeş gün olmuş, henüz hiç kimseyi görememişti. Yayınevinin kitabını ne yaptığını çok merak ediyor, sormak için birilerini bekliyordu. Tommy Shevlin, masasına oturduktan sonra Ernest'i gördü. Bir yandan ona doğru geliyor bir yandan da onu kutluyordu. Tommy de Amerikalıydı ama on beş yıldır Parisli olmuştu. Le Monde'da yazıyordu. Karısı Fransız olduğu için Paris'ten ev almış, buraya yerleşmişti. Babası diplomat olan Tommy'nin üniversite yılları da burada geçmiş karısı ile o yıllarda tanışıp burada kalmıştı.

“Sen nerelerdesin Ernest? Kitabını aldım okudum ama seni bulamadım,” dedi.

Ernest, mutluluktan, şaşkınlıktan nasıl davranacağını bilemiyor, “gerçekten mi?” sözünden başka bir şey çıkmıyordu ağzından. Bu kadar süratli basılıp piyasaya çıkmasına çok şaşırılmıştı “Three Stories and Ten Poems-Üç Hikâye On Şiir” kitabının. Amerika'dan döndükten sonra birkaç kez Ezra Pound'u aramış ama tatilde olduğu için bulamamıştı. Doğrusu Robert'i ya da Gertrude'u aramaya da çekinmişti. Bu kadar hızlı olabileceklerini hiç aklına getirmemişti.

“Biraz önce Cafe de la Paix'deydim orada gördüm Robert'i,” dedi Tommy.

Ernest, oradan kalkıp Cafe de la Paix'e gitti. Bahçedeki masada Ezra Pound, Gertrude Stein , Robert McAlmon ve birkaç yazar daha oturmuşlardı. Ernest'i önce Robert gördü.

“Bak sen, yazarımız aramızda,” diyerek karşıladı onu.

Ernest utanmış, ne diyeceğini şaşırılmış onları dinliyordu.

“Seni özledik, kutlayamadık bir türlü ,” dedi Ezra.

Gertrude, sarılıp öptü; “Seninle gurur duyduk müthişsin.”

“Bana hemen bir banka hesap numaramı ver de telifini yatırırım,” dedi Robert.

“Yazarımızın parasını sakın kısıma, daha ne kitaplar yazacak o,” dedi Gertrude.

“Başka hazır kitabın varsa hemen ver” dedi Robert.

“Bir şeyler var ama biraz daha çalışmam gerek,” diyerek Ernest izin istedi.

Bir an önce kitabını görmek istiyordu. Aceleyle Montparnasse'deki kitap evine gitti, kitabını eline aldığı anda içini garip bir sevinç kapladı. Kitabın ön kapağında, usta bir grafikçinin elinden çıktığı belli olan geometrik bir şekil vardı. Bu şekil daha çok denizdeki tekneleri çağırıyordu. Arka kapakta üst kısımda Ernest'in fotoğrafı, onun altında ise özgeçmişine yer verilmişti.

“Ernest Hemingway, 21 Temmuz 1899 yılında Chicago'nun Illinois Kasabası'nda doğdu. Babası doktor olan Hemingway'in annesi piyano ve ses dersleri veriyor. Ernest, altı kardeşin ikincisi olup kendisinden başka bir erkek dört kız kardeşi var. Hemingway savaşta İtalyan cephesinde ambulans şoförlüğü yaptı. Yazarın bu günlerde baba olacağı bekleniyor...” diye devam ediyordu. Özgeçmişini okurken bir çırpıda, geçen bu zamanda neler yapmışım diye düşündü.

Eve geldiğinde, Hadley'le güzel bir şarap açarak kutladılar.

İlk kitabının arkasından, öyküleri Paris'te Three Mounts Press tarafından, on dört küçük öyküsü de New York'ta Boni&Liveright tarafından basıldı. Ernest artık para da kazanmaya başlamıştı. Kitaplarından gelen para çok olmasa da Toronto Star'dan kazandığı ile birleşince sıkıntısız yaşamalarına yetiyordu.

Kış gelmiş Paris karlar altında kalmıştı. Her mevsimi ayrı güzel olan bu şehrin kışları da başka güzeldi. Hadley ne zamandır kayak yapmak istiyordu. Buna ne para ne de zaman ayıramamışlardı. Toronto Star'dan Pirene'lere gitmek için izin istedi. Gelen telgrafta izinli değil görevli olarak gitmesinin daha verimli olacağı, İspanya'dan sıcak haberlere gereksinim duydukları yazıyordu.

Pireneler'de kayak merkezine yakın bir dağ evi kiraladılar. Ernest Madrid'e gidip gelecek, haberleri Toronto Star'a gönderecekti.

Yaptığı haberler daha çok politik olup günün ortamını yansıtıyordu. İspanya'da da durum hiç iç açıcı değildi.

Alfonso, tahtı sallantıda krallardan biriydi. Fakat o buna pek üzülmişe benzemiyordu. Madrid'in yakınında tepede kurulmuş Palacio Real'de keyifli bir yaşamı vardı. Usta bir polo oyuncusu ve yine İspanya'nın en ünlü amatör otomobil sürücüsüydü. Kral geçenlerde arabası ile Kuzey İspanya'daki sayfiye kenti Santander'den dağları, tepeleri, uçurumları aşarak bu karda kıyamette Madrid'e kadar gitti. İspanyol gazetelerinde sert eleştiriler yayımlandı. Bu gezi hoş karşılanmamıştı. Buna karşın Kral, San Sebastian'daki otomobil pistinin açılışında yine yarıştı ve saatte yüz kilometre hıza erişti.

San Sebastian'da büyük araba yarışının yapıldığı gün, Fas'ta İspanyollar yenilgiye uğruyor, beş yüzden fazla ölü veriyor, Malaga kışlarında ayaklanma çıkıyor, cepheye gitmeyi reddeden iki tabur asker başkaldırıyordu. Barselona'da hükûmet kuvvetleri ile işçiler arasındaki çatışmalar sürüp gitmekteydi. Bir yıl içinde iki yüzden fazla cinayetin işlendiği kanlı olayların ardı arkası gelmiyordu.

Bu olayların devam ettiği İspanya'da Ernest'in yazacağı çok malzeme vardı.

Fırsat buldukça gidebildiği dağ evinde, Hadley hâlinden memnundu. Bumby takma adıyla çağırdıkları oğulları John her gördüğünde daha da büyümüş oluyordu. Gelişlerinde en az bir hafta kalıyor, yorgunluk ve hasret gideriyordu. Ara sıra dağda ava gittiği de oluyordu. Böyle günlerde nedense babasını hep yanında hissediyor, çocukluğunda babası ile gittikleri avları hatırlıyordu.

Kayak yapmaktan, Hadley'in yüzü kararış, bronzlaşmıştı. Ernest onun kadar iyi kayamıyor, onun çıktığı yüksekliğe çıkamıyordu. O gün Hadley'in ısrarıyla zirveye çıktılar. Aşağı nasıl ineceğini bilemiyordu Ernest. Yavaş kaymaya gayret ediyor, kar sapanı yapıyor, kayakların ön uçlarını ayırmamak için çaba sarf ediyordu. Ama bacakları kasmaktan ağrıyordu. Hadley yanından ayrılmayıp sürekli “dizlerini kırıp kendini öne verirsen zaten hızlı gidemezsin” diyordu. Bir süre uğraştıktan, beş

altı kez düştükten sonra Hadley'in öğrettikleri işe yaradı, artık kayarken kendini güvende hissediyordu.

“O kadar da zor değilmiş,” dedi aşağı indiklerinde. Kaldığı o hafta boyunca günde en az üç dört kere zirveden indiler birlikte. Ernest artık iyi kayabildiğine çok seviniyor, slalomlarını dar kavislerle ve hızlıca yaptıkça mutluluktan uçuyordu. Onun da teni bronzlaşmıştı. Kendisini daha sağlıklı hissediyor “bu sporu hiç bırakmayalım” diyordu sık sık.

O gün kayaktan döndüklerinde Hadley;

“Madrid’i ben de merak ediyorum gitmeden önce bir gezi yapsak,” dedi.

“Senin görmek isteyeceğin öyle çok yer var ki. Plaza de las Ventas, Museo de Prado, Museo Thyssen... Hoşuna gidecek Madrid. İki hafta sonra sizleri de götüreyim, bir hafta kalırız, oradan Paris’e geçeriz,” dedi Ernest.

Yine Madrid’deydi. O gün Madrid’de, boğa güreş turnuvası başlıyordu. Bu turnuvalar yılda bir kez düzenleniyor, ülkenin en ün yapmış matadorları yarışıyorlardı.

Ernest bu turnuvayı sonuna kadar izleyecek ve haber yapacaktı. Dünyanın pek çok ülkesinden gazeteciler gelmişlerdi. Plaza de las Ventas’ın önündeki gişeden satılan biletler iki hafta öncesinden bitmişti. Ernest diğer gazetecilerle birlikte kendilerine ayrılan bölüme geçti.

Arena tıklım tıklım doluydu, bir yandan da hâlâ insanlar geliyordu. Ortadaki boşlukta, dans eden bir grup çingene vardı. Müzisyenler onların etrafına dizilmişti. İzleyiciler yüksekte, meydanın etrafında oluşan daire şeklindeki alana yerleştirilmişti. Müzik faslı bittikten sonra, şehrin belediye başkanı ve bu turnuvayı düzenleyen şirketin sahibi konuştu.

İzleyicilerin gökyüzüne yükselen “ole, ole” sesleri arasında matadorlar alana çıktı, dört bir yanı selamladılar. Ellerinde kırmızı pelerinler vardı. Yandaki tahta paravanın arkasından boğa salıverildi. Pelerinlerini sallayarak boğanın önünden koşuyor, onu yormaya çalışıyorlardı. Seyirciler, matadorların pelerini yandan savurtup boğayı içinden geçirdikleri anda ayağa kalkıp hep bir ağızdan “ole, ole” diye bağıyorlardı. Bir ara matador pelerini sallayıp boğayı kızdırmaya çalışırken, boğa daha çevik davranarak pelerinin içinden geçmedi, matadorun peşine düştü. Yandaki tahta perde çok yakın olduğu için matador çevik bir atlayışla öteki tarafa geçti. Bunu beceremese boğanın boynuzuna takılmaktan kurtulamayacaktı. Bir süre böyle devam etti. Şimdi de seyircilerin “Bandorilla”¹ diye bağırarak sesleri doldurdu arenayı. Biraz sonra gözleri bağlı zırlı atların üstünde, matador yardımcılarını ‘toreadorlar’ alana girdiler. Ellerinde renkli kağıtlarla süslü mızraklar vardı. Bu kez, boğayı kızdırma görevini onlar yerine getiriyorlardı. Boğa iyice sinirlenip atlara saldırmaya başladı. Atlar zırlı olduğu için tekrar tekrar saldırıyor, atları yaralayamıyordu. Son saldırısında atın üstündeki ‘toreador’ elindeki bir çift ‘bandorilla’yı, boğanın omzundan göğüs hizasına doğru sokup çıkardı. Yaradan kanlar akmaya başlamıştı. Sendeleleyen hayvana aynı saldırıyı diğer ‘toreadorlar’ da yapmaya başladı. Açılan deliklerde oluk gibi akan kanlardan boğanın gövdesi ıslanmış, güneşin ışıklarıyla pırlıl pırlıl parılıyordu.

Atlılar alanın kenarına çekildiler. Matadorlar boğanın açılan yaralarına ellerindeki sopaları sokuyor daha çok kanamasını sağlıyorlardı. Sonunda hayvan kan kaybından hâlsiz düştü. Matador bundan yararlanarak başına, elindeki elli santimlik ucu eğri mızrağı soktu. Seyirciler boğanın aldığı her darbeye havalara fırlıyor “ole, ole” diye haykırıyorlardı. Boğanın ağzından ve burnundan kanlar fışkırıyordu. Boğa ayakta durmaya çalışıyordu, düşmeden önce sallanan bir ağaç gibi kaykılıyordu. Buna ancak iki dakika dayanabilen boğa şimdi yerdeydi. Matadorların ve ‘toreadorlar’ın bu

başarısından çok etkilenen halkın “ole, ole” diye bağırışları en üst noktaya ulaştı.

Ernest bu sporu bir türlü anlayamamış, midesi bulanmaya başlamıştı. Kalabalıktan zor sıyrıldı.

Akşam İspanyol arkadaşı Pilar’la buluştu. O da izlemişti boğanın öldürülüşünü.

Konuşmalarına bakılırsa çok keyif almıştı.

“Matador olmak çok tehlikeli değil mi?” dedi Ernest.

İspanya’da çok tanınan Finito isimli bir matadorun boğa tarafından nasıl öldürüldüğünü, yaralanıp sakat kalan matadorları, toreadorları anlattı.

“ Finito demek iyi bir matador değilmiş,” dedi Ernest.

Pilar buna biraz içerleyerek ; “ İyi olmadığından değil boyu biraz kısaydı.”

“Boyü yeterince uzun olsaydı, Finito ne kadar boğa güreşü yaparsa yapsın, yatağında eceliyle ölürdü,” dedi.

1 *Bandorilla : Matador boğayı öldürmeden önce, matadorun ve matador yardımcıları toreadorların hayvanı iyice kızdırmak ve yormak için, boğanın sırtına vahşice çifter çifter sapladıkları, renkli kağıtlarla süslü kısa mızraklar.*

VI

Paris 74 rue du Cardinal Lemoine'deki evde çok fazla kalmıyor, kaldığı zamanlar da yazılarına gömülüyordu. Artık bir yazar olarak tanınmaya başlamıştı. Ara sıra konferanslara katılıyor, edebiyatla ilgili söyleşilere davet ediliyordu.

Sabaha karşı kalktı daktilosunun başından. Günün gri aydınlığını dördüncü kattaki evlerinin balkonundan seyretti bir süre. Hadley ile Bumby uyuyorlardı. Yolculuğa çıkacağı sabahlarda erkenden kalkıp, kahvesini içirmeden evden onu çıkartmayan Hadley, artık pek umursamıyordu. Ne zaman geldiği ne zaman gittiği çok önemli değildi onun için. Nedenini anlayamadığı sorunlar başlamıştı aralarında. Sessiz bir savaş var gibiydi. Geçtikleri kış boyunca Avrupa'da kayak merkezlerinde gezmişlerdi. Ernest, bu gezileri gazeteden ayarlamış, birlikte uzun bir tatilin, kaybolan duyguları geri getirmesini beklemişti.

Bunları düşünürken günün ağardığını fark etti. Sabaha kadar uyumamıştı ama hiç uykusuzluk hissetmiyordu. Bir yerlere gideceği zaman böyle olurdu. Gideceği yerlerde yaşayacakları onu heyecandırıyor. Toronto Star, Kanada'ya gitmesini istemişti. Andania gemisinden bilet almış, gemi on gün rötat yaptığı için beklemek zorunda kalmıştı. O sabah hareket edeceklerini bir gün önce öğrenmişti. On gün deniz üzerinde yolculuktan sonra Montreal' deki otelde deliksiz uyudu.

Okyanusu gemiyle geçmek ilginçti. Yolculuğun nasıl geçeceği, okyanusun o dönemdeki durumuna bağlıydı. Ernest, çok büyük okyanus dalgalarının olduğu günlere rastlamıştı. Dalgaların salladığı gemi içinde herkes perişan olmuştu. Gemi, St. Lawrence Körfezi'ne girinceye kadar sarsıntı devam etmişti.

Ertesi gün Toronto Star'ın patronları ile görüşmeye giderken bir gün öncenin yol yorgunluğundan eser kalmamıştı. Zaman zaman ona değişik görevler veren gazete patronunun düzenli olarak günlük yazılar yazmasını teklif etmek için buraya çağırdığını orada öğrendi. Gazetede anlaşılmayı yaptıktan sonra telefonla babasını aradı. İllinois'e gitmeye karar vermişti. Ama bundan babasına söz etmedi. Ertesi gün otobüs İllinois' e girerken yapacağı sürprizin heyecanı içini sarmıştı.

Akşam olmak üzereydi. Dört katlı evlerinin bahçesi sonbahar yapraklarıyla dolmuştu. Erkek kardeşi Leicester buralardan ayrılmamıştı. Ticaret yapıyordu. Kapıyı, ablası Marcelline açtı. O da evlenmiş eşi ve iki oğluyla yakınlarda bir evde oturuyordu. Karşısında Ernest'i görünce şaşkınlıktan neredeyse bayılıyordu. Aile akşam yemeği için mutfaktaki büyük masanın etrafına toplanmıştı. Dedesi artık çok yaşlandığından o da bu eve taşınmıştı. Ernest, mutfığa girince masada yüzü kapıya dönük ayakta yemek servisi yapan annesi elinden kepçeyi düşürdü, bir an dondu kaldı. Ağlamaya başladı, oğluna sımsıkı sarıldı, hiç konuşmıyor hıçkırıklardan sarsılıyordu. Bir süre sonra sakinleşerek,

“Her zamanki gibisin oğlum. Yine beni şaşırtın,” dedi.

“Dün sizi aradığımda Montreal'deydim. Oraya kadar gelip de sizleri görmeden gidemezdim, ama sürpriz olsun istedim,” dedi Ernest.

Büyük dikdörtgen masanın üzeri annesinin mükemmel yemekleri ile donatılmıştı, Dr. Clarence'nin doğum günü için. Beş çocuğu da gelmişti babalarının doğum gününe, hele Ernest uzaklardan gelmişti. Çocukluklarındaki gibi yine masanın etrafını doldurmuşlardı. En başta doktor oturmuştu. Eşi ve çocuklarının masayı doldurmalarından gurur duyuyordu. Bir tek Ursula yoktu.

“Keşke Ursula da gelebilseydi, ne çok özledim onu,” dedi annesi.

Yemek küçüklük anılarını konuşmakla geçti. Genellikle Ernest'in çocukluğu konuşuldu. Annesi Ernest'in dört yaşında heceleri nasıl tanıdığını anlatıyordu. Marcelline, Madelaine, Carol, Leicester ve Ernest küçüklüklerinde bahçede oynadıkları yerlerde gezindiler. Ursula, Meksikalı bir mühendisle evlenmiş oraya yerleşmişti. Bu günlerde de zor bir hamilelik geçiriyordu. Düşük tehlikesi olduğu için yola çıkması yasaktı. Burada birkaç gün geçirdikten sonra Montreal'e dönerek gemiye bindi.

VII

İspanya'ya kaçınıcı kez gidişiydi bu. Sevilla'dan festivale davet eden bir mektup almıştı. Bu festival her yıl tekrarlanıyordu. Hem festival içinde düzenlenen bir söyleşiye katılacak hem de oradan Madrid'e geçip artık meraklısı olduğu boğa güreşlerini izleyecekti.

Bir hafta önce Charles Scribner's Sons Yayınevi, kitabını basmak istediğini bildirmişti. Kendi ülkesindeki bu yayınevinin ilk romanını basmasını o da istiyordu. İspanya gezilerinden çok etkilenerek yazdığı "The Sun Also Rises –Güneş de Doğar" bitmişti ama Ernest, İspanya'dan döndükten sonra yayınevine teslim etmek istiyordu yazdıklarını. Biraz zaman kazanarak romanına ilaveler yapabiliirdi böylece. Romanda Paris ve İspanya'yı anlatıyordu. Boğa güreşleri vardı, aşk vardı...

Paris'e döner dönmez, Toronto Star, Almanya'ya geçmesini istedi. Arada bir haftalık bir izin alarak Paris'te kalabildi. Böylece romanını tamamlayarak yayınevine gönderdi. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da önemli değişiklikler oluyordu. Bu yüzden gazetecilik daha da hareketlenmişti. Bacağı yine ağrımaya başlamıştı. Kasım ayında Paris'in rutubeti soğukla karışıyor, ağrılarını artırıyor. Bacağının ağrısı ona yine Agnes'i hatırlatmıştı. O kadar ülke geziyorum, bir türlü karşılaşamadım, diye düşündü.

Almanya'ya geldiğinde de ağrıları geçmedi. Bu mevsim hemen hemen bütün Avrupa rutubetliydi. Almanya'daki ekonomik kriz, markın değerini çok düşürmüştü. Yüz dolar neredeyse milyon marka eşit hâle gelmişti.

Ernest böyle bir dönemde gelmiş, kur farkları arasında şaşırıp kalmıştı. Çocukluğunda milyonerleri çok merak eder durmadan sorular sorardı. En sonunda sorularından bıkan dedesi;

"Kapat artık çeneni, milyon dolar öyle bir araya gelen bir şey değil, bu kadar para kocaman bir odaya bile sığmaz. Bu kadar para bir araya getirilse bile, tek tek saymak için insanın ömrü yetmez" diye eklemişti.

Sonra da bu konuda Ernest'i daha iyi ikna edebilmek için bir oyuna götürmüştü.

Bu oyunda Brewster adlı biri, bir milyon doları delicesine harcadığı takdirde, amcasının bıraktığı altı milyonluk bir başka mirasa konacaktı. Ernest'in hatırladığına göre Brewster, dayanılmaz güçlüklerle karşılaştıktan sonra âşık oluyor, böylece bir milyonunu sevgilisine hemen harcaıveriyordu. Fakat zavallı Brewster, ancak o zaman amcasının meteliksiz biri olduğunu, düşkünler evinde öldüğünü öğreniyordu. Bu defa çalışmak için paçaları sıvıyor, sonradan bulunduğu yerin ticaret odası başkanlığına kadar yükseliyordu.

Bu oyun Ernest'in çocukluğunda para konusunda eğitilmesinde çok etkili olmuştu. Almanya'da bulunduğu on gün içinde hiç bir zorlukla karşılaşmadan bir milyon marktan fazla harcadı. Mecbur kalınca paranın kolayca harcanabileceğini anladı.

"FrankfurterHof"un dev gibi camdan kapısını üzerinde iri, siyah harflerle, "FRANSIZLAR ve BELÇİKALILAR GİREMEZ" yazıyordu. Resepsiyondaki memur, Ernest'e bir kişilik oda için (vergiler hariç) elli bir bin mark ödemesi gerektiğini söyledi. Ernest, şark tarzı döşenmiş lobide geniş koltuklara gömülmüş, puolarını tütürenlerin, savurdıkları dumanların ardından gözetlendiğini sezinledi. Kağıda Paris'ten geldiğini yazmıştı. Resepsiyon memuru alaycı bir tavırla, "Elbette Fransız

aleyhtarı kuralı fazla zorlamıyoruz.” dedi.

Ernest odasına çıktığında bir dizi vergiyle karşılaştı. Her şeyden önce yüzde kırk oranında ayak bastı vergisi vardı. Ayrıca yüzde yirmi servis alınıyor, ısıtma için de ek olarak sekiz bin mark kesiliyordu. Sabah kahvaltılarını otelde yapanlardan ayrıca altı bin mark ücret alınacağı belirtiliyordu. Ernest’in o gün ve ertesi gün öğlene kadar olan hesabı, yüz kırk beş bin mark tuttu.

Baden’de küçük tren istasyonunda bir kadın hamal, Ernest’in iki ağır valizini trene kadar taşıdı. Kendisine bavulları taşıırken yardım etmek istediğinde Ernest’in yüzüne bakıp güldü. Kadının yanık teni, sapsarı saçları, öküz kadar sağlam omuzları vardı.

“Nedir borcum?” diye sordu Ernest.

“Elli mark,” dedi.

Mannheim’da bir başka hamal bavulları bir vagondan diğerine taşıdı. Ernest borcunun ne olduğunu sorduğunda, bin mark karşılığını aldı. Yakın tarihte iş yaptırdığı Baden’deki hamal kızın aldığı para ile bunun istediği arasındaki fark dikkat çekiciydi ve itiraz etti.

“Burada bir şişe biranın fiyatı bin beş yüz mark, bir bardak schnapps da bin iki yüz mark,” yanıtını aldı.

Fiyatlar bir kez yükselince bir daha düşmesi olanaksız hâle geliyordu. Almanya’da da rakamlar şehirlere göre büyük farklılık gösteriyordu. Taşrada bir öğün yemek insana iki bin marka patlıyordu. Trendeyse salamlı bir sandviçin fiyatı üç bin marktı.

Ernest, Almanya’daki ekonomi araştırmalarını sürdürürken, küçük bir fabrika sahibi, birçok işçi, bir otel sahibi ve bir lise öğretmeni ile konuştu.

Fabrika sahibi şöyle dedi: “ Birkaç hafta daha dayanacak kadar kömürümüz var, bütün hammaddelerin sıkıntısını çekiyoruz. Bizden istedikleri fiyatları ödeyemiyoruz. Malımızı ihracatçılara satıyoruz. Onlar dolar üzerinden para alıyorlar. Biz alamıyoruz. Çekoslovakya’dan kömür satın alabiliriz; çünkü barış antlaşmasına göre orada Alman kömür madenleri var. Fakat onlar da ödemeyi Çek parasıyla yapmamızı istiyorlar. Bu, döviz satın almak demektir ki, buna gücümüz yetmiyor. İşçilere yol vermek zorunda kalıyoruz ve artık onların da kurtarılacak hiçbir şeyleri kalmadığından yakında patırtı çıkması işten bile değil.”

Bir işçi de şöyle anlattı: “Bugün kazandığım parayla ailemi geçindirmeme olanak yok. Evimi bankaya rehin ettim; banka benden yüzde kırk oranında faiz alıyor. Köyde çiftlikleri olanların işleri tıklarında. Çiftçilerin parası var.”

Otel sahibi sözü tekrar aldı: “Bütün bir yaz boyunca otel doluydu. Çok iyi bir mevsim geçirdik. Bütün bir yaz, sabahın altısından gece yarısına kadar çalıştım. Odaların hepsi doluydu. Hatta müşterileri bilardo salonunda battaniyelerin üzerinde bile yatırdık. Şimdiye kadar bundan iyi bir mevsim geçirmemiştik. Ekimde markın değeri düşmeye başladı ve aralıkta bütün bir yaz mevsimi boyunca kazanmış olduğumuz para, gelecek mevsim için gereken stoklarımızı bile karşılayamayacak hâle geldi. Benim İsviçre’de küçük bir sermayem vardı. Aksi hâlde oteli kapatmak zorunda kalacaktık. Buradaki otellerin çoğu kapatmak zorunda kaldılar. Şu karşı tepedeki büyük otelin sahibi, geçen hafta intihar etti.”

Lise öğretmeni de şunları söyledi: “Ayda iki yüz bin mark maaş alıyorum. Bu ilk bakışta iyi bir aylık gibi geliyor insana. Fakat maaşımın artması olanaksız. Bir yumurta dört bin mark. Bir gömlek seksen beş bin mark. Bu gün dört kişilik ailemle, günde sadece iki öğün yemek yiyerek yaşamaya çalışıyoruz. Bankaya olan borcum da cabası.

Burada yaşıyan halk, parasını değerdendiremiyor. Bankalar asla dolar, İsviçre frangı ya da Hollanda parası vermiyor.

Tüccarın da paraya güveni yok. Bu yüzden fiyatlar düşüyor. En zengin olanlar, köylüler. Çünkü geçen sonbahar markın değerinin düşürülmesinden sonra, ürünlerin fiyatı buna göre saptandı. Büyük fabrikatörlerin durumu da sağlam, onlar da dışarıya dövizle mal satıyorlar. İş gücünü ise markla ödüyorlar.”

Lise öğretmeni uzun boylu, zayıf bir adamdı. Uzun, ince, damarlı elleri vardı. Zevk için flüt çalıyordu. Ernest, flüt sesini kapılarını çaldığı zaman işitmişti. İki çocuğu pek besinsiz kalmışa benzemiyorlardı, ama karısı ve kendisinin görünüşü öyleydi.

“Peki, bütün bu işler nasıl çözümlenecek?” diye sordu Ernest.

“Ancak Tanrıya güvenebiliriz,” dedi. Sonra gülümseyerek ekledi: “Biz Almanlar Tanrı’ya ve hükûmete güvenmeye alışmışızdır. Fakat artı hükûmete inanmıyorum.”

Yerinden kalkarken, “Demin kapınızı çaldığım zaman çok güzel flüt çalıyordunuz...” dedi Ernest.

“Flütten anlar mısınız? Sever misiniz flütü? Durun sizin için bir şeyler çalayım.”

“Eğer sizden çok fazla bir şey istememişsem, çok memnun olurum.”

VIII

1926 ilkbaharında Paris'e döndüğünde "The Sun Also Rises" ın hem İngilizce hem de Fransızca olarak basıldığı haberini Sherwood Anderson'un telefonundan öğrendi. Savaşta aldığı yaralar yüzünden çocuk yapma yeteneğini ve hayatın bir anlam taşıdığına ilişkin inancını yitiren bir Amerikalının öyküsünü konu ettiği kitabı çok beğenilmişti.

Sherwood telefonda; "Ernest seni kutluyorum, romanın çok tuttu, yayınlanır yayınlanmaz üç bine yakın sattı. Fransızcasını da basarak yayınevi sana sürpriz yapmak istedi," dedi.

"Yarın akşamüzeri Le Dome Cafe'de olurum ben. Sen de gelersen çok sevinirim," dedi Ernest. Sevincinden içi içine sığmıyordu.

Ertesi gün kafeye Hadley ile beraber gittiğinde, Sherwood Anderson'un sayesinde Paris'e geldiği ilk yıllarda tanıştığı Ezra Pound, Gertrude Stein, Sylvia Beach, James Joyce, Max Eastman, Lincoln Steffens ve Wyndahm Lewis, hepsi orada toplanmışlardı. Daha önce tanışıldığı, ressam Miro ve Picasso da masada oturuyorlardı. Yanlarında şimdiye kadar hiç görmediği, uzun boylu olduğu otururken bile anlaşılabilen kızıl saçlı bir kadın vardı. Salona girdikleri andan itibaren, gözlerini bu kadından alamıyordu Ernest.

Kare masalar eklenerek uzun büyük bir masa oluşturulmuştu. Masanın üstünde yeni çıkan romanından bir düzine konmuştu. Hadley ile birer iskemle çekerek oturdular. Kızıl saçlı kadınla James Joyce'nin arasına oturmuştu Hadley. Ernest masanın karşı tarafına kitapların önüne oturmuştu.

Max Eastman, Ernest'in yanında oturuyordu. Elini onun omzuna koyarak; "Senin dünyanı bir solukta okuduğum bu kitabında daha iyi tanıdım. Dilindeki yalınlığın içinde nasıl bir derinliğin olduğu açıkça belli oluyor." dedi.

Miro söze girerek; "Sanatçı bize girilesi ve anlaşılabilir bir dünya yaratır. Gerisi bize kalmıştır," dedi. Şöyle devam etti; "Fransız sanat tarihçisi René Huyghe, 'sanatçıların bize sunduğu dünya kendilerinde taşıdıkları görünmez görünür yansıması gibidir,' der. Bu kitapta sunulan dünya Ernest'in taşıdığı görünmez yanı," dedi.

"Çok haklısın." diye söze devam etti Gertrude Stein; "Sanat söz konusu oldu mu işe yürek karışır. 'Sanat yalnız dizeler kurar, yürektir şair olan.' der André Chénier."

"Bu iltifatlarınıza teşekkür ederim, benim için bundan büyük mutluluk olamaz," dedi Ernest. Bu arada masada sanata dair konuşmalar sürüyordu.

"İnsan güçlü bir sanat yapıtında kendini açıklamış olur, kendinden bir şeyler bulmuş olur. İşte bu kitapta ben kendimden bir şeyler buldum," dedi Ezra Pound.

Masada kendiliğinden bir sanat ortamı yaratılmıştı. Sanata dair olmayan hiçbir şey yoktu. Bir ara söz sanatta altın orana geldi. El Greco'nun "İki Aziz" tablosunda başla gövde oranları on ikiye bir kadar olduğu, romancıların karşılıklı konuşmaları belli bir genişlikte tuttuğu, oyun yazarlarının diyalogu belli çerçeveye sığdırmak zorunda oldukları, yontucuların kolların uzunluğunu hesapladıkları söylendi.

"Gerçekten her sanat oran sanatıdır, ne var ki orandan anladığımız başka başkadır," dedi Picasso.

"Sanatlar söz konusu olduğunda oranların oransızlığından ve oransızlıkların oranından söz

edebiliriz,” diye devam etti.

Masada bir ara Ezra Pound, Ernest’in yanına bir iskemle çekerek oturdu.

“Sana bir teklifim var. Ford Maddox. Ford benim yakın dostumdur. Biliyorsun ‘Transatlantik Review’ dergisi onundur,” dedi.

“Biliyorum , Paris’in en bilinen dergisi,” derken aklından da herhâlde benim öykülerimin bu dergide basılması için aracı olacak diye geçiriyordu.

Ezra bunu anlamışcasına; “Yalnız öykülerinin orada basılmasını değil, senin o derginin editörü olmanı teklif ediyorum,” dedi.

“Editörüne ne olmuş derginin?”

“Hiçbir şey olmamış, yalnızca görevinden ayrılmış, nedeni bizi ilgilendirmez.”

Bu dergide bir buçuk yıl editörlük yapacağını, “Indian Camp”, “Cross Country Snow” gibi öykülerini bu dergide yazıp yayımlayacağını şimdiden bilmiyordu.

O gece eve döndükten sonra bir türlü uyuyamadı. Masalarında oturan o kızıl saçlı kadın tüm beynini kaplamıştı. Gerçi gece boyu çok az konuşabilmişlerdi, pek tanıymıyordu ama yine de düşünmeden yapamıyordu. Onun hakkında bildiği çok az şey vardı. Tanıştırılırken, “Vaniti Fair Vogue” dergisinin moda yazarı olduğunu öğrenmişti.

“Ben Pauline Pfeiffer, nasılsınız? Sizi kutluyorum,” derken ne kadar da zarifti. Biraz daha yakın olsalardı daha çok konuşabilir, onu daha çok tanıyabilirdi Ernest. Hadley ona daha yakın oturduğu ve Amerikalı olduğu için, gece boyu sohbet etmişlerdi. Ayrırlırlarken ikisi arasında arkadaşlık oluşmuştu.

Bu düşüncelerden uzaklaşmaya çalışarak, bir süredir üzerinde çalıştığı “Men Without Women – Kadınsız Erkekler”i yazmaya koyuldu. Daktilosundan ayrılıp yatağa uzandığında neredeyse öğlen olmuştu. Saatlerdir ayakta durmaktan bacaklarının yorulduğunu fark etti.

O günlerin Paris’inde politik haberler dışında pek yazacak haber yoktu. Paris’te yaşam, en çok yazmaktan hoşlandıklarından biriydi. Son yazdığı Parisli kadınlar yazısını çevresindeki Parisli kadınlar çok beğenmişlerdi. Bu yazıda Parisli bir kadın olmanın ayrıcalığından söz ediyordu.

Aradan üç ay geçmişti. Her gün editörü olduğu dergiden çıkıp alışkın olduğu kafelerden birine uğrayıp eve öyle gidiyordu. Her seferinde Pauline’le karşılaşmayı umuyor, hiç âdeti olmadığı hâlde bütün masalara dikkatlice bakıyordu. O gün de havaların ısındığı ilk günlerden biriydi. Bütün kış içerlerde geçiren Paris kafelerinin önlerine masalar atılmıştı. Baharın yumuşak esintisini içine çektikçe içini hoş bir sarhoşluk kaplıyordu Ernest’in. Yanında birkaç genç oturmuş yazarlıktan sanattan sorular soruyorlardı. Hele bir tanesi yazdığı öyküyü getirmiş uzatmıştı Ernest’e.

“Bunu bir boş zamanınızda okursanız, bana düşüncelerinizi söylerseniz,” dedi.

Ernest “Bu benim için sorun değil ama önce senin yazdıklarından tatmin olman gerek.”

Ernest yazım sanatı ile ilgili teorisi üzerine konuşuyor, gençlere bunun ne demek olduğunu anlatıyordu.

“Sonuç olarak, doğru şeyi öykünün içinden çıkartmayı okuyucuya bırakmalı. Söylenmeyenler öyküyü daha da güçlendirir,” diyerek gençlere yeni düşünce boyutları açmaya çalışıyordu.

Artık geç oldu kalksam diye düşündüğü anda kızıl saçlı güzel kadının kendisine doğru geldiğini fark etti. Ayağa kalktı. O kalkınca, gençler izin isteyip ayrıldılar.

“İyi akşamlar, sizi burada görmek ne güzel,” dedi Pauline, daha önce birkaç kez karşılaşmışlarcasına samimiydi.

Ernest şaşkınlığını ve sevincini belli etmemeye çalışarak, “Sizi görmek de çok güzel. Epeydir ortalarda yoktunuz,” dedi.

“Oturmaz mısınız, lafa daldım sizi ayakta beklettim afedersiniz.”

“Geç oldu sizin işinize engel olmayayım. Yalnız yaşadığım için vaktim bol.”

“Benim de zamanım var, oturun lütfen,” dedi Ernest.

Ernest; “Dergideki yazılarınızı okuyorum.”

“Ben yazılarımı Parisli kadınlar okurlar sanırdım.”

“Erkekler de okuyabilir. Zaten Paris’te yaşayıp da moda ile ilgilenmemek mümkün mü?” dedi Ernest. Aslında bu yazıları Pauline’i tanıdıktan sonra okumaya başlamıştı, ama bunu söyleyemezdi. Tanıştıkları günden sonra “Vaniti Fair Vogue” dergisinin abonesi olmuştu. Yazılarının sol üstündeki fotoğrafı ezberlemişti artık. Bunları şu anda söyleyemezdi. Üç saat nasıl geçti ikisi de anlamamıştı. Ertesi gün aynı yerde buluşmak üzere kalktılar. Pauline’in evi Montparnasse’deydi. Ilık bahar akşamında onun evine kadar yürüdüler, cadde üstündeki evi tren garının ön tarafındaydı. Pauline’i eve bıraktıktan sonra bir süre daha yürüdü Ernest. Ne geçen saatler, ne yorgunluk, ne açlık, ne yarınki işler hiç birisi umurunda değildi. Nedenini bilemiyordu ama şimdi birden Agnes’i hatırladı. Her hatırladığında olduğu gibi içini burukluk kapladı. Aklından uzaklaştırmaya çalıştı.

Eve döndüğünde Hadley ve küçük Bumby uyumuşlardı. Çalışma odasında bu günlerde sık sık hatırladığı, İtalya’daki savaş günlerini yazmak için masaya oturdu. Birinci Dünya Savaşı’na ambulans şoförü olarak katıldığı günlerin yaşamındaki yeri yıllar geçtikçe kökleşiyordu. Her âşık olduğunda Agnes’i tekrar hatırlıyor, onunla yaşadığı aşkı özlüyordu. Bacağındaki yara izlerini oradan bir anı olarak görüyor, bunlardan hiç rahatsız olmuyor, hatta seviyordu. Masasında daktilosunun karşısında,

“Savaş İtalyası”nı yazmaya koyuldu. Yazdıkça roman akıp gidiyor, onu o günlere taşıyordu.

Artık hemen her akşam Pauline ile buluşuyorlardı. Ayrılırken bir sonraki günün planını yapıyor, akşamları ayrı geçirmeyi düşünemiyorlardı. Dışarda olmaktan çok Pauline’in evine gidiyorlardı. Bazı geceler Ernest orada kalıyor, evine kıyafetini değiştirmek için gidiyordu. Eve gittiğinde, Hadley’in asık yüzünü, sitemli bakışlarını görmek bile istemiyordu. Küçük John kalktığına babasını evde görüyor, onunla oyun oynamak istiyordu. Ama Hadley o kadar kızgındı ki, Ernest’i cezalandırmak amacıyla oğluyla oyunlarını her gün başka nedenle engelliyordu.

Ernest’in Pauline ile ilişkisini öğrendiğinde korkunç krizler geçirdi. Eve her geldiğinde eğer konuşurlarsa kavga ediyorlar, konuşmazlarsa da gergin ortamdan etkilenen küçük John huzursuz oluyordu.

“İlişkinizi bilmeyen kalmadı, arkadaşlarımdan utanıyorum,” dedi Hadley. Kadınlık gururu kırılmış, Ernest’i kaybetmenin siniri ve hırsı sarmıştı her yerini.

“Bir gün bu hâle geleceğimizi hiç düşünemezdim, seninle ömrümün sonuna kadar evli kalmak üzere evlenmiştim. Şimdi evliliğimiz ne hâlde geldi bak.” diye devam etti.

Ernest’in vicdanı hiç rahat değildi. Hadley ve oğluna karşı sorumluluklarını yerine getirememenin vicdani rahatsızlığını yaşıyordu. Ama Hadley’e karşı bütün duygularını kaybetmişti. Şimdi sadece onu kırmadan evliliğini bitirmekten başka bir şey istemiyordu. Hadley’in onu suçlayan her bakışı her sözü altında eziliyor, çaresiz kalıyordu. Çaresizlik Ernest’in dayanabileceği son duyguydu. Aceleci ve heyecanlı yapısı onu Pauline ile hemen evlenmeye itiyor, sürekli bir çözüm arıyordu.

“Böyle olmasını istemezdim, çok üzgünüm. Sen çok hoş bir kadınsın. Başkaları ile mutlu olabilirsin. Ama bu ben olamam artık, üzülerek söylüyorum ama sana başlangıçta olan duygularım çok değişti.” dedi Ernest.

“Tabi o kadın bunlara neden oldu, sen onu tanımadan önce böyle değildin,” diyerek Pauline’e olan suçlamalarını ve kızgınlığını dile getirdi Hadley.

Ernest sinirlenmişti bu sözlere yine de belli etmemeye çalışarak;

“Sus kimse değil bunun sorumlusu. Eğer çok iyi giden bir ilişkimiz olsaydı, Pauline veya bir başkası aramıza giremezdi. Bak sana bütün dürüstlüğümlle söylüyorum, bana göre aylar öncesinde biten bir ilişkimiz var. Zorlamalarla götürüyorduk. Bu yüzden suçlu arama, ” dedi.

“Sana inanamıyorum, oğlunu ve beni bir başkasıyla olmak için terk edeceğine inanamıyorum.”

“Sen söyledin bunu ben terk edeceğimi söylememiştim, boşanalım.” dedi Ernest.

“Laf oyunları yapma lütfen, boşanalım ama ben seni hâlâ seviyorum. Belki seninki de geçici bir heyecandır. O zaman bu evliliği bitirdiğine pişman olmayacak mısın?” diyerek son kez evliliğini kurtarmaya çalıştı Hadley.

Bu sözler Ernest’i yaralıyordu ama boşanmak istediğinden de emindi. Hadley’i daha fazla kırmak da istemiyordu.

“Bu nasıl olacak, yani bir süre ayrı mı yaşayalım?” dedi Ernest.

“Yalnız benden ayrı değil, Pauline’den de ayrı kalmalısın.”

Yine anlamamıştı Ernest; “Aklından geçenleri bilemiyorum, ne istediğini de anlayamıyorum.”

“Bunda anlaşılacak bir şey yok. Benden de Pauline’den de ayrı kalmalısın. Sonunda kimi istediğine karar verdiğinde bu isteğin her ne olursa olsun uyacağım,” dedi Hadley.

“Ne kadar sürecek bu ayrılık? Ben bir aylığına bir yerlere giderim, dönünce kararımı söylerim. Ama bir şey değişeceğini hiç ummasan iyi olur,” dedi Ernest.

“Hayır bir ay çok kısa altı ay olsun. Ben John’u alır Amerika’ya giderim. Pauline de Amerika’ya gitmeli, sen burada yalnız kalıp düşünmelisin.”

Hadley kocasının onu hâlâ sevdiğine inanıyordu. Ayrı kaldıklarında kendisini ve oğlunu Pauline’den daha fazla özleyeceğine güveniyordu. Ernest sonunda Pauline’i tercih edeceğini biliyordu ama vicdanının rahatsız eden bu sorunu Hadley’in istediği gibi çözmek daha kolay olacaktı. Pauline’in bir süreliğine Amerika’ya gitmesi zor olmazdı. Dergi, Amerika’daki bazı modacılarla görüşüp yazmasını istiyordu zaten. Geçen ay bunu teklif etmişlerdi. Ama Ernest, gitmemesini ondan ayrı yapamayacağını söyleyince Pauline bu teklifi geri çevirmişti.

O akşam buluştuğlarında Pauline’e anlatmak için çok uğraştı bu planı ama bir türlü söyleyemedi. Hadley söylediğinde kabul etmişti ama şimdi Pauline’e söylerken bu fikrin saçmalığını düşünüyordu. Altı ay onun düşüncelerini değiştirmeyecekti kararını vermişti ama Pauline bunu nasıl karşıladı, sevgisini anlamak için altı aylık düşünme süresine ihtiyacı olmadığını anlatmalıydı ona.

Birkaç gün sonra, dergiden bir arkadaşının babasının kuyumcu dükkânına gitti. Pauline’in yüzük parmağının kendisinin serçe parmağı kadar olduğunu onu yüzüğünü deneyerek öğrenmişti. Kuyumcunun çıkardığı yüzükler içinde ödeyebileceği büyüklükte bir pırlanta yüzük aldı.

Cafe de la Paix’e Pauline’den önce gitmeye özen gösterdi. Pauline içeri girdiğinde onu bekler bulunca çok şaşırdı;

“Seni dergiden kovdular mı yoksa?” dedi.

“Bugün çok özel, şimdi otur bakalım,” dedi Ernest.

Kenarda bir masa seçmişti Ernest, kimsenin rahatsız etmesini istemiyordu. Pauline otururken içkilerin servisini bitirmişti garson.

“İki gündür sana söylemek istediğim bir şeyler var. Bunlar ikimiz için de önemli. Beni çok iyi dinlemeni ve anlamaya çalışmanı istiyorum senden. Derken cebindeki yüzük kutusunu kadehin altına koydu. Pauline şaşkınlık içinde ne olduğunu anlamaya çalışıyor, herhâlde ayrılmamızı isteyecek diye düşünürken yüzük kutusu olduğunu anladığı paket kafasını iyice karıştırıyordu.

Ernest’in paketi özenle açtıktan sonra onun elini ellerine alıp yüzüğü takmasını heyecanla izliyordu. Elleri titriyor, bunu Ernest’in anlamaması için elini öteki eliyle tutuyordu.

“Benimle evlen,” dedi Ernest.

Evlenmeyi planlıyorlardı ama daha boşanmadan bu nasıl olacaktı? Elindeki yüzük, Ernest’in sözleri hem kafasını karıştırmış, hem de mutluluktan uçurmuştu.

“Hadley’le konuştuk boşanmaya bir tek şekilde razı oldu. Seni, ilişkimizi biliyor,” derken Pauline’i kırmamak için elinden gelen özeni gösteriyordu.

“Benim bir süre ikinizden de ayrı yaşamamı şart koşuyor. Tek başıma altı ay yaşadıktan sonra ne istediğimi daha iyi bileceğime inanıyor,” dedi.

“Yani nasıl, altı ay hiç görüşmeyecek miyiz?”

“Ne yazık ki öyle, kendisinin ve senin buradan gitmenizi şart koşuyor,” derken Ernest’in, bu uygulamanın düşüncesinden bile ne kadar acı duyduğu belli oluyordu.

“Yani benim de Amerika’ya gitmemi mi istiyor?”

“Evet, avukatla görüştüm, bu uygulamadan önce Hadley ile karşılıklı bir anlaşma imzalayacağız. Altı aylık süre senden ve ondan ayrı kaldıktan sonra, vereceğim her karara uyacak,” dedi Ernest.

Pauline; “Başka bir yol yok galiba.”

“Ne yazık ki yok.”

“Üzülerek de olsa, derginin teklifini kabul etsem iyi olacak galiba. Başka türlü altı ay işimden ayrı kalamam,” dedi Pauline.

Bütün gece bu ayrılık üzerine konuştular. İkisine de zor geliyordu ama evlenebilmek için tek yol Hadley’in bu şartına uymaktı.

İki gün sonra Hadley ile John’u Bordeaux’a götürdü Ernest. Bir gece otelde kaldılar. Ertesi gün öğlen saatlerinde Amerika’ya giden gemiye onları bindirirken içinde inanılmaz bir burukluk vardı. Biten bir evliliğin tek suçlusu olduğunu hissetmek çok acı veriyordu. Bu suçluluğu ömür boyu yaşayacağını, bu duyguyu üzerinden hiç atamayacağını biliyordu. Ama dönüşü olmayan bir yola girmişlerdi. Bundan sonra Pauline olmasa da ilişkileri bitmişti. Hatta bu ilişki Pauline’den de önce bitmişti ki ben başkasını aradım diye geçirdi içinden. Biraz olsun Hadley’in, evliliğinde onu tatmin edemediğini düşünmek rahatlatıyordu Ernest’i. Hadley’in kaprisleri hiç bitmiyordu, hele kıskançlıklarının sonu gelmiyordu. Böylesi kıskançlık, aralarındaki yaş farkından mı yoksa, kişiliğinden mi kaynaklanıyordu anlayamamıştı. Öyle zamanlarda Ernest’i hiçbir şey yapmadığı hâlde, öyle olmadık şeylerle suçluyordu ki, Ernest çileden çıkıyordu. Avrupa’ya kayak yapmak için gittikleri gezilerde, kıskançlıkları doruğa çıkmıştı. Aldatıldığı, beğenilmediği duygusu tüm davranışlarını etkiliyordu. Huysuz, çekilmez biri olup çıkmıştı. Hadley’e karşı ne kızgınlık, ne aşk, ne nefret hiçbir duygu taşııyordu uzun zamandır. Zaman içinde duygular nereden nereye geliyor diye düşündü. Küçük John daha beş yaşında olduğundan pek bir şey anlamamıştı. Ona büyüdüğü zaman anlatmaya çalışacaktı yaşamda bunların olabileceğini. Ayrı da olsa onun babası olmaya devam edecekti.

Kiraladığı arabanın sarsıntısı bu düşüncelerden uzaklaştırdı onu. Yol yapımı levhasını görmemiş, yola hızlı girmişti. Frene basarak hızını yola göre ayarladı. Bir hafta sonra da Pauline gidecekti Amerika’ya. Bu sürede Paris’te olsa da onunla görüşemeyecekti. Pauline bu ayrılık zamanını başlatmıştı.

“Seninle evlenmek en büyük isteğim, yaşamımı sonuna kadar seninle geçirmeyi dünyadaki her şeyden çok istiyorum,” demişti Pauline, Ernest yüzüğü parmağına takarken.

“Ancak Hadley’in isteğine uyacaksak eğer, bizim artık görüşmememiz gerekir. Şimdiden bu ayrılığı başlatalım, birkaç gün sonra ben de gidiyorum,” demişti.

Yol düzgünleşmişti, araba yağ gibi kayıyordu altında. Yolu uzatsa da sahil yolunu seçmişti. Paris’e erkenden gitmeyi pek istemiyordu. Yemyeşil ormanların arasından arada bir masmavi denizi görüyordu. Dört saattir yoldaydı, sabahtan beri hiçbir şey yememişti. Aç karnına içtiği sigaralardan boğazı kurumuş, sesi kısılmıştı. Gatine tepelerini geçmiş, Nantes’e yaklaşmıştı. Yol gösteren levhada “Nantes yirmi kilometre” yazıyordu. Fransa’nın güneyinden başlayıp Nantes’ten Atlas Okyanusu’na dökülen Loire Nehri’nin kenarındaki kır lokantasını uzaktan gördü. Arabayı kahvenin önündeki taşlı yola soktuktan sonra sağ taraftaki boşluğa bıraktı. Tek katlı, ahşap, derme çatma binanın açık kapısından içeri girdiğinde soldaki bara gidip birinin gelip kendisini görmesi için bekledi. Birkaç dakika sonra, kocaman beyaz önlüklü, sarı saçları ensesinde toplanmış, topluca, kırmızı yanaklı bir kız elinde tepsiyle girdi.

“Buyurun, hoş geldiniz bayım, ne arzu etmiştiniz?” dedi.

Ernest: “Burada yiyecek bir şeyleriniz var mı, özellikle balık olursa sevinirim,” dedi.

Genç kız: “Balık asıl bizde olur. Önümüzden geçen bu nehrin okyanusa döküldüğü yerde daha önce

yemediğiniz lezzette balıklar var. Kardeşim Marcel, her sabah gün ağarmadan gider akşamdan attığı ağı toplar. Bu sabah şansınızdan ağa büyük bir sürü takılmış,” dedi.

Ernest’i bahçeye çıkardı. Yeşilliklerin arasından, büyüleyici ışıltısıyla akan nehrin kenarındaki bahçeye tahta masalar, sandalyeler koymuşlardı. Masaların üzerinde mavi beyaz ekoseli, kare örtüler serilmişti. Nehre en yakın masada , sevgili oldukları ilk bakışta anlaşılan genç bir çift oturuyordu. Genç kız, Ernest’i ormanın yanındaki masaya götürdü. Buradan hem orman hem de nehrin daha büyük bir bölümü görünüyordu. Biraz sonra yanına elinde kocaman bir balık tepsisiyle geldi genç kız. Tepsideki üç değişik boy balığın en büyüğü iri bir lüfer kadardı. Yan taraflarında kuyruklarına kadar uzanan pembe çizgileri vardı. Balıkların tazeliği diriliğinden hemen belli oluyordu.

“Hangisini pişirelim sizin için?”

Ernest; “Şu ikisini pişirin, çok iyi kızartmanızı istiyorum,” dedi. Bu mevsimde bu balıkların yağsız olduklarını biliyordu.

“Salata ister misiniz?” diye sordu genç kız.

“Elbette bolca salata isterim. İçecek ne vereceksiniz?” derken Ernest ne kadar susadığını hissetti.

“Kendi bağlarımızın üzümü ile ürettiğimiz şarabımız var. Testide ikram ediyoruz. İsterseniz size bir küçük testi getireyim,” dedi genç kız.

“Önce deneme şansım olabilir mi?”

“Şimdi getiririm.” dedi koşarak içeriye girerken.

Öyle seri hareket ediyordu ki, gözle takip ederken bile yoruluyordu insan.

İlerdeki masada oturan çift, birbirlerine öyle dalmışlardı ki ne doğanın ne de başkalarının farkında değillerdi. Aşk böyle yapıyor insanı işte diye geçirdi içinden Ernest. Dünyanın merkezi âşık olduğu kişi oluyor, hep onunla olmak istiyor insan. Aşk bittiğinde de sıkıntı vermeye başlıyor. Aklına Hadley geldi, nasıldı şimdi, ona ne kadar kızgındı kim bilir.

Pauline’i şimdiden çok özlemişti. Şimdi burada olsaydı, onun elini tutabilseydi...

Genç delikanlı, üzerine birkaç testi olan tepsiyle geldi yanına. Biraz önceki genç kıza çok benziyordu. Onun da tombul kırmızı yanakları vardı. Sağlıklı ve kaba bir yapısı vardı.

“Sen Marcel olmalısın.”

“Evet, hoşgeldiniz bayım, balıklarınızı kardeşim kızartıyor,” derken bir yandan da, masadaki üç kadehe şaraplardan koyuyordu.

Ernest şaraplardan pembemsi olan kadehi eline aldı, burnunun etrafında gezdirerek kokladı, bir yudum aldı, ağzının içinde çevirdi, diliyle damağına doğru itti, yavaşça yuttu. Ağzındaki kalan tadın diğerlerine karışmaması için, bir lokma ekmek çiğnedi. Bu şarap seçme işini ona Le Dome Cafe’deki barmen öğretmişti. Sonra diğer kadehlere de aynı uygulamayı yaptıktan sonra sarımsı şarabı beğendi.

Balıkları geldiğinde diğer masadakiler kalktılar. Gittiklerini, kapıda gördüğü sepetli motosikletin homurtulu sesinden anladı.

İki kardeşin böyle temiz, lezzetli bir lokanta işletmelerinden çok etkilenmişti. Bahçede dolaşan Marcel’i çağırdı yanına.

“Siz ikiniz mi işletiyorsunuz burayı?” diye sordu.

“İşin yoksa yanıma otursana, birlikte şarap içeriz,” diye ekledi. Yalnız kalmak istemiyordu.

“Biraz sonra gelirim,” dedi Marcel. Az sonra elinde başka bir şarap testisi ile geldi.

“Size bir de bu şaraptan tattırmak istiyorum,” dedi.

Şarap gerçekten diğerinden daha güzeldi.

“Buralarda sizi daha önce görmedim, bir yere mi gidiyordunuz?” diye sordu Marcel.

İlk kez geldiği buralar ve bu gençler Ernest’in ilgisini çekmişti. Onları daha yakından tanımak istiyordu. Yeni yerler ve yeni insanlar hep ilgisini çekerdi zaten.

“Bodaux’dan geliyorum, Paris’te yaşıyorum. Ama kıydan giderek yolumu biraz uzatmak istedim,” dedi.

Şarabın ve buraların ve bu gençlerin etkisinden kurtulamıyordu.

“Fransız değilsiniz galiba,” dedi Marcel.

“Amerikalıyım, birkaç yıldır Paris’te yaşıyorum. Gazeteciyim ve yazarım. Okumayı seversen sana arabada bir kitabım var vermek isterim,” dedi.

“Çok seviniyim, sanatçı olmanıza çok sevindim.”

“Sen neler yapıyorsun balık tutmanın ve burayı işletmenin dışında?”

“Burada işletme işlerini daha çok kız kardeşim Rachel yapıyor, ben kalabalık olduğunda ona yardım ediyorum, kalan zamanlarımda resim yapıyorum,” dedi.

“Görmek isterim, resim yapmayı hiç beceremem ama iyi resmi tanırım, Paris’te birkaç ressam arkadaşım var,” dedi Ernest.

Konuşmalar neredeyse güneş batıncaya kadar sürdü gitti. Marcel, kız kardeşiyle birlikte, babası öldüğünden beri, yaklaşık beş yıldır, bu kır kahvesini işlettiklerini, Paris Güzel Sanatlar akademisinin sınavını kazanırsa, burayı kapatıp, Paris’e gideceklerini anlattı.

Paris’te başka bir yer açmak için paralarının olduğunu, Rachel’in bunu becerebileceğini söyledi.

Hava tam kararmadan, Marcel’in atölye yaptığı odaya gittiler. Kahvenin bodrum katına inen tahta merdivenlerin bittiği yerde kocaman bir atölye yapmıştı. Hiç eğitim almadan kendi kendine yaptığı resimleri görünce, ne kadar yetenekli olduğu anlaşılıyordu Marcel’in.

“Bu karanlıkta yola çıkmanız tehlikeli olabilir, kalacağınız bir oda var,” dedi Rachel.

“Ben de size bunu soracaktım, şu anda kendimi çok yorgun hissediyorum. Bunda şarabın da açık havanın da etkisi var sanırım,” dedi Ernest.

Arabadan eşyalarını aldı, daktilosunu da odaya çıkarttı. Bunca yorgunluğa rağmen yazmadan yatamayacağını biliyordu.

Sabah kalktığında yine aynı bahçede kahvaltısını yapıp yola çıktı. Gece haritadan bakarak yaptığı yol planına göre Brest’e doğru yola koyuldu. Dört saat sonra geldiği Brest, Atlas Okyanusu ile Manş Denizi’nin birleştiği yerdeydi. Hep duyardı ama yolu düşmemişti daha önce. Bir gece de burada kaldıktan sonra, Manş Denizi’nin kıyılarını takip ederek La Havre’ye geldi. Buraya daha önce Hadley’le gelmişlerdi. O zaman yeni evlilerdi, gazeteye oradaki fabrika işçilerinin işi bırakma eylemini yazmak için geldikleri La Havre’de üç gün kalmışlardı.

Seine Nehri’ni takip ederek dört saatte geldiği Paris işte görünmüştü. Ayrıralı bir hafta olmasına rağmen bir yıldır ayrı kalmış gibiydi buralardan. Arabayı Pauline’in oturduğu Montparnasse’ye doğru yöneltti. Şimdi gittiğini bile bile kapısını çaldı.

Eve geldiğinde posta kutusunda birikmiş mektupları aldı. İçinde Pauline’in gitmeden önce yazdığı mektup vardı. Belki on belki on beş kez okudu mektubu. O akşam hiçbir yere çıkmadan Pauline’e mektup yazdı. Mektup on dört sayfa olmuştu. Altı aya nasıl dayanacağını bilemediğini yazıyordu.

Gündüzleri dergide geçiyordu, akşamları birkaç saatliğine birkaç arkadaşını görüyor, eve geliyor

yazılarının başına oturuyordu. Her gece yazılarının başında geç saatlere kadar çalışıyordu. Bu dönemde yazdığı, İtalya'daki fizyoterapistini anlattığı, "Başka Bir Ülke" ve "Kadınsız Erkekler" öyküleri basıldı.

Kitapları çok iyi satılıyordu. Ernest özellikle John'a karşı suçluluk duyuyor, bunu telafinin yollarını arıyordu.

Geceler boyu "Silahlara Veda" romanı yazarken; İtalya'daki savaş yıllarını ve Agnes'i, dizinden nasıl yaralandığını yazarken avunuyor, biraz unutup ama yorulup yazıyı bırakınca suçluluk duygusu, Pauline'e özlemi yine onu huzursuz ediyordu. Bir keresinde Pauline'e yazdığı mektupta; intihar etmekten söz etmişti. İkisinin de intihar edip cehenneme gitmelerinin en iyisi olacağını yazmıştı.

Bir arkadaşının tanıdığı bir avukata gitti o gün akşamüzeri. Kaç aydır oğluna karşı duyduğu vicdan azabından kurtulmanın yolunu düşünmüş sonunda kararını vermişti. Onun geleceğini güvenceye almak için kendince en iyi yolu bulmuştu, aslında bu düşüncesinden bir süre önce Hadley'e de söz etmişti. Rutubetli loş merdivenlerini tırmandı apartmanın. Büyük eski ahşap kapının üzerinde Avukat Roy Marsh yazılıydı. Kapıyı çaldıktan epey sonra yaşlı bir kadın açtı. Burası gibi kasvetli bir yüzü vardı bu kadının. Biraz bekledikten sonra avukatın odasına aldılar.

"Buyurun" dedi avukat.

"Teşekkürler," derken masanın yanındaki üstü yırtılmış deri koltuğa oturdu Ernest.

"Söze başlamadan önce sizden şunu rica ediyorum. Yapmanızı isteyeceğim şeyden dolayı, bana akıl vermeyeceğinize dair söz verin," dedi.

Avukat; "Pek bir şey anlamadım ama sizin istediğiniz gibi olsun" diyerek söz verdi.

"Ben öldükten sonra şu ana kadar yazdığım, bundan sonra yazacağım kitaplarımın tüm haklarını, oğlum John Hemingway'a bırakmak istiyorum," dedi.

"İyi bir yazar olduğunuzu biliyorum. Söz verdiğim gibi akıl vermeyeceğim. Ama nedenini söylerseniz sevinirim. Daha çok gençsiniz, ölümü düşünmek içim erken değil mi?" Avukat, Ernest Hemingway ismini kitaplarından duymuştu. Sanatına çok saygı duyduğu bir yazardı. Ama onun erkenden ölümü düşüneceğini hiç aklına getirmemişti.

"Aklınızdan geçtiği gibi bir hastalığım yok. Ama büyük bir suçluluk duygum var. Bu işi halledersek beni uyutmayan, huzursuz eden bu suçluluk duygusundan biraz olsun kurtulacağım," derken Ernest avukatın akıllı biri olduğunu hissetmişti. İyi ki buraya gelmişim diye düşündü.

Avukat, sekreterini çağırarak, Ernest Hemingway'ın kitaplarının tümünün haklarını, öldüğünde, oğlu John Hemingway'e bıraktığını belirten vasiyeti yazdırdı. Ernest bu yazıyı okudu ve imzaladı. Avukat Marsh, Ernest şarabını içerken noter tasdikini de yandaki noteri çağırarak oracıkta yaptırdı.

Bu evrakın bir kopyasını da Hadley'e gönderdi Ernest. Altı ayın dolmasına bir hafta kalmıştı. O akşam Amerika'ya açtığı telefonda Hadley'e vasiyetinden söz etti.

"Senin istediğin her şeyi yaptım. Bu altı aylık süre hiçbir şeyi değiştirmede. Ben hâlâ senden boşanmak istiyorum. Senden ara sıra oğlumü görmeme izin vermeni diliyorum. Param olduğu sürece sizlere sıkıntı yaşatmam," dedi.

Hadley altı ay içindeki iletişimsizliklerinden, bu sonucu bekliyordu, ama yine de kabul etmekte zorlandığı sesinin titremesinden belliydi.

"Senin kararına uymak zorundayım. Oğlunu istediğin zaman gelip görebilirsin. Hatta istediğin zaman onunla tatile gidebilirsin. Parasal durumumuzu düşünmene sevindim." derken boğazına düğümlenen yumruk konuşmasını engelliyordu, sesinin tınısı donmuş gibiydi.

Ernest; “Anlayışın için teşekkür ederim, sen beni affet, seni kırmayı hiç istemezdim, ama insan duygularını yönetemiyor. Senin de karşına sevebileceğin birileri çıkacaktır. Çok mutlu olmanı diliyorum,” dedi.

1926 sonunda Hadley’den boşandı. Pauline’nin Montparnasse’deki evine evlenmeden önce taşınmasına Pauline karşı çıktığı için bir otele yerleşti. Garibaldi Garı’na yakın bu otel 10 Mayıs 1927’ye kadar yaşadığı yer oldu. Pauline Katolik olduğu için Katolik törenlerine göre evlendiler. Dokuz sene önce Hemingway’in İtalya’da ambulans şoförlüğü sırasında katolik bir rahip tarafından vaftiz edilmesi işleri kolaylaştırdı.

Pauline ile birlikte balayını sahilde geçirmek istiyorlardı. Dergiden bir arkadaşı, Grau-du-Roi’da küçük bir pansiyon tavsiye etti. Grau-du-Roi, küçük bir balıkçı şehriydi. Deniz, güneş, balık avlama, yüzme, yazma tüm bunları Pauline ile birlikte yapmak Ernest’i bir kat daha mutlu edecekti.

Evlendiklerinin ertesi günü kiraladıkları araba ile yola çıktılar. Altı saatlik yol onlara bir an gibi gelmişti. Yer ayırtıkları pansiyon sahibesi, yeni evlendiklerini duymuş onlara çok özel, şık bir oda hazırlamıştı.

Ernest erkenden uyanmış bir süre sevdiği kadını seyretmiş, balkona çıkmıştı. Denizden balıkçılar ağlarını topluyorlardı. Bir sigara yakıp onları izlemeye koyuldu. Bir yandan da aç karnına şu illeti içtiği için kendisine kızıyordu.

Bear Lake geldi aklına, orada da balıkçılar göldeki balıklara ağ atarlardı. Bir keresinde onlarla ağ atmak için Leicester’le birlikte, annesine haber vermeden göle gitmişlerdi. Sabahın erken saatinde onları yataklarında bulamayınca ev halkı sokaklara dökülüp aramaya çıkmıştı. Balıkçılarla ağ attıktan sonra onların oturdukları yere gidip birlikte kahvaltı etmişlerdi. Döndüklerinde öğlen olmuştu.

Bu suçlarının cezası, bir hafta göle gitmemek olmuştu. O sıcakta göle gidememek çok zor gelmişti ikisine de. Çocukluk işte diye gülümsedi.

Tekrar odaya girdiğinde Pauline’i uyanmış arkasından onu seyrediyor buldu.

“Neden gülümsüyordun?” diye sordu Ernest’e.

“Çocukluğum geldi aklıma , göl kıyısındaki evimizdeki haylazlıklarımı hatırladım,” dedi.

Üç hafta balayı, her ikisine de çok iyi gelmişti. Her gün yüzüyor, balığa çıkıyorlardı. Oltanın nasıl kullanılacağını Pauline de öğrenmişti. Akşamları balık yiyor, şarap içiyor, sahilde dolaşıyorlardı. Ernest balıkçılarla ahbaplık yaparken Pauline de pansiyonu işletenlerle konuşuyordu.

Son gün Ernest, balıkçılara veda etmek için sahile gitti. Kıyıdaki teknede oturdular balıkçılarla. Biralarını yudumlarken av maceralarını anlatıyorlardı. Ernest ayağa kalkmıştı vedalaşmak için, ayakları çıplaktı. Yerdeki çapariyi görmedi üstüne bastı. İğneli uçlardan bir kısmı ayağına batmıştı. Balıkçılar birayı ayağına dökerek oltaları çıkarttılar. Her yer kan olmuştu. Gerçi kanaması iyiydi, mikrop kapma olasılığı azdı ama yine de ilaç tedavisi gerekiyordu. Pansiyona geldiğinde Pauline merhem sürüp gazlı bezle sardı.

Paris’e kadar araba kullanmak ayağını çok zorlamıştı, arabadan indiklerinde ayağının şişmeye başladığını fark ettiler. Hemen doktor çağırdılar. Doktor, yaranın mikrop kapıldığını söyledi. İlaçlar ve antibiyotik iğnelerini kullanması gerekiyordu. Mikrobu yok etmek ve ayağın şişliğini indirmek on gün sürdü. Bu süre yataktan çıkamadı. Son zamanlarda, çocukluğundan beri eksik gören sol gözünde, görme kaybının arttığını hissediyordu. On gündür yazamamıştı. Bu da sinirlerini bozmuş huysuz biri olup çıkmıştı. Pauline, Ernest’in bu dönemi atlatabilmesi için iyileştiği gün birkaç arkadaşlarını eve

davet etmişti. Küçük bir davet vermişlerdi.

John Dos Pasos ile Grau-du-Roi'de tanışmışlardı. Ernest gibi o da balık tutmaya çok meraklı idi. İki de balık ağlarının etrafında dolaşırken, balık avı sohbeti başlamıştı aralarında, sonra da arkadaşlıkları... John Dos Pasos, Meksikalıydı. Paris Güzel Sanatlar Akademisini bitirmiş, Paris'te kalmıştı. İyi resim yapardı. Montparnasse'deki resim atölyesinde öğrencileriyle çalışırdı. O akşamüzeri atölyeyi erken kapatmış, yolda güzel bir şarap seçip gelmişti. İlk konuk olarak onun gelmesi Ernest'i sevindirdi. Kimse gelmeden Meksika Körfezi'ndeki balık avlama hikâyelerini dinlemek için sabırsızlanıyordu.

“Ernest dostum, çok iyi görünüyorsun.”

“Senin erken gelmen çok iyi oldu, şuraya oturalım,” derken John'u cam kenarındaki koltuğa oturttu. Bahçeyi en güzel gören yer burasıydı. Yaz sıcağında açık camdan temiz hava içlerini dolduruyordu. Kendisi de karşısındaki koltuğa geçti.

“Pauline bebeğim, kadehleri verir misin ? Haydi gel içkimizi içerken John'un anlarından biraz söz edelim kimse gelmeden.”

Pauline, beyaz şarap kadehleriyle geldi. Üzerinde etekleri bol üst kısmını saran bej bir elbise vardı. Eteklerini sererek yere Ernest'in yanı başına oturdu.

“Ben servis yaparım,” dedi John.

“Sağlığa içelim,” dedi Ernest.

Ernest on gündür ilk kez içki içebiliyordu.

“Hiç Florida'ya gittiniz mi bilmem. Florida dümdüz bir eyalettir. Öyle dağlar, tepeler falan göremezsiniz. Bataklıklarında ilginç sürüngenler yaşar. Sıcak kelimesinin anlamını oraya gitmeden bilemezsiniz. Her yerde palmyeler vardır. Atlas Okyanusu'nun parlaklığı gözlerinizi kamaştırır,” diye anlatmaya başlamıştı John.

Pauline ve Ernest şaraplarını yudumlarırken ilgiyle dinliyorlardı.

John Dos Pasos, dünyanın en güzel yerlerini gezmiş elli yaşlarında bir Meksikalıydı. Gemilerde tayfalık yaparak karın tokluğuna doşlaşmıştı her yeri. Tam bir gezgindi. Onu dinlerken oraları tanımak için inanılmaz bir istek duyuyordu Ernest.

Yeniden devam etti John; “Bazı günler öyle yağmurlar yağar ki, peşpeşe şimşekler çakar, asfalttan buharlar yükselir. Böyle günlerde yollarda yılanlarla birlikte yürürsünüz. Küçük ahşap evlerin duvarlarında black widov (siyah dul) denen, bacaklarında turuncu çizgiler olan örümcekler görürsünüz. Arka bahçenizde küçük timsahlar bile olabilir.”

John'un anlattığı güzellikler Pauline'nin ilgisini çekse de yabani hayvanlar biraz ürkütmüştü.

“Atlas Okyanusu'ndaki adaları anlat bakalım, sanırım okyanusta balık avlamışsındır,” dedi Ernest.

“Sabırlı ol, Florida'nın güney batısında, Atlas Okyanusu'nun Meksika Körfezi ve Küba ile buluştuğu yerde sıralanmış Key Adaları vardır. Köprülerle birbirine geçilen bu adalara yolculuğu eğer gündüz yapıyorsanız, hayatınızda hiç görmediğiniz turkuaz rengi tanırırsınız. Ama gece ise kürek mahkumu olduğunuz duygusuna kapılırsınız. Bir adadan diğerine ve Key West'e gelirsiniz.”

“Miami'ye yakın anladığım kadarıyla,” dedi Ernest.

“Araba ile yaklaşık dört saatte gidilir, ben hep denizden gittim,” dedi John.

“En zevklisi gemiyle oralarda dolaşmaktır, hayatımda görmediğim büyüklükte yunuslar ve köpek balıklarının en vahşilerini orada gördüm,” diye devam etti.

Ernest'in deniz özlemi yine başlamıştı. Yapısındaki gezgin ruh canlanıvermişti yeniden.

“Tamam, Pauline duyuyorsun değil mi? Buralardan sıkıldım artık, seninle Florida Key West’e gidelim,” dedi.

O gece konukları gittikten sonra büyük atlası açıp Key West’i buldu Ernest.

“Pauline gel bak sana göstereyim, haritadan bile anlaşılıyor oraların güzelliği,” diye seslendi.

Pauline, Ernest’in sesini duyuyor düştüğü yerden kalkamıyor, onu yardım etmesi için çağırıyordu. Sesini çıkarmaya bile gücü kalmamıştı. Bir süre sonra, Pauline’den ses çıkmayınca merak içinde evde Pauline’yi aramaya başladı. Banyoya geldiğinde yerde banyo kapısının önünde buldu onu. Soğuk terle kaplanmıştı tüm vücudu. “Merak etme düzeliyorum” diye iniltili bir ses çıktı Pauline’den. Onu kucağına alıp yatağına yatırdı. Yatağın yanındaki telefonda hastaneyi aradı, bir doktor göndermelerini istedi.

Doktor geldiğinde, Pauline ayılmış, olanları anlatmıştı Ernest’e. Mide bulantısı ile banyoya koşmuş oraya düşmüş bayılmıştı.

Doktor, yaptığı muayenede bir şey bulamadı ama gebelik belirtisi olabileceğini söyledi. Sabah olduğunda hastanede yapılan tetkiklerde hamile olduğunu anladılar.

O gece Ernest, yaralı bir askerin bir hemşireye duyduğu aşkı, savaşın anlamsızlığını anlayan erkeğin, bir de hamile sevgilisinin ölümüne katlanmak zorunda kalmasını anlatan “Silahlara Veda” kitabını yazıyordu.

Gece yarısını geçmişti, saat iki buçuk civarında Pauline’in nasıl olduğunu kontrol etmek için yanına gitti. Yatağında mışıl mışıl uyuyordu. Onu rahatsız etmemek için usulca kapısını örtüp su almak için mutfığa geçti.

Akşamları, hafta sonları sohbetlerinin çoğu geleceklerini planlamakla geçiyordu. Pauline de Hadley gibi doğumunu Amerika’da yapmak istiyordu.

“İstersen bir ay sonra dergiden ayrılabilirim,” dedi Ernest.

“Dergi ile sözleşmem bitiyor. Ayrılmamı istemezlerse; Key West, Florida’dan haber gönderebileceğimi de söyleyebilirim,” diye devam etti.

Son zamanlarda dergideki çalışmalarını ne parasal olarak, ne de yaptığı iş açısından yetmiyordu ona.

“Buradaki arkadaşlarından alıştığın bu yerlerden ayrılmak zor gelmeyecek mi sana?” Pauline, bunları laf olsun diye söylediğinin farkındaydı. Ernest’in kararlı olduğunu biliyordu.

“Hep aynı yerlerde çakılıp kalmak hiç bana göre değil. Dostlarımla haberleşirim, ara sıra buralara geliriz, ama şimdi bu değişikliği yapmazsam kendimi hapishanede gibi hissedeceğimi biliyorum,” diyerek son noktayı koydu Ernest.

“Bir ay sonra yola çıkarsak çok sarsılmam herhâlde, ama yine de doktorumla konuşurum, hamileler kaç aya kadar seyahat edebiliyorlar öğrenirim,” dedi Pauline.

“Uçakla gidelim istersen gemi seni sarsabilir.”

Gece yarısı postacının gelmesi hiç de alışılmış bir şey değildi. Kötü bir şey oldu herhâlde diye geçirdi içinden. Postacının üst kata kadar çıkmasını kapının önünde bekledi heyecanla. Postacının uzattığı kağıda imzayı aceleyle atıp eline aldığı telgrafın üstündeki adreste Pittsburg yazılıydı. Bir süre açmaya çekindi, kötü bir şey olduğunu anlamıştı, okumaya korkuyordu. Pauline'e gelen gece yarısı telgrafında ne yazabilirdi? Pauline kapının sesine uyanmış gelmiş, yanında uykulu gözlerle neler olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Elleri titreyerek açtığı telgrafta şunlar yazılıydı; “Kardeşin kaza geçirdi. Acele gel.” Bu iki cümle beynini oyuyordu. Pauline, telefonun başında ailesi ile konuşmaya çalışıyordu.

“Evet ben Pauline, kardeşim nasıl?” Telefon onca uğraştan sonra nihayet bağlanmıştı. Bir süre konuştuktan sonra rahatladı, haberler biraz daha umut vericiydi.

“Erkek kardeşim attan düşmüş, bir süre beyin kanamasından korkmuşlar, telgrafı da o sırada çekmişler. Ama şimdi beyin kanaması riski ortadan kalkmış. Bacaklarında sorun varmış. On gün sonra ameliyat olacakmış.” derken yüzündeki rahatlama fark ediliyordu Pauline'in.

“Zaten gitmeyi düşünüyorduk, bunu hızlandırırız, biz de.” dedi Ernest.

New York uçağına Pauline yerlerini ayırtmıştı. Her şeyi üç gün içinde hallettiler, dostlarıyla vedalaşmaları bile bu süre içine sıkıştırıldı.

“Kötümser olmamaya çalışalım. Biz gidinceye kadar daha iyi olur bakarsın,” dedi Ernest.

Uçak zamanında kalktı, sekiz saatlik yolculuktan sonra New York'a indi. Pauline'in New York'da zengin akrabaları vardı. Bir taksiye binip onlara gittiler.

Bay Poul sevecen bir adamdı. Paris'e düğünlerine gelmişti.

“Biraz dinlenin ben sizi arabamla götürürüm,” dedi.

“Hiç dinlenmesek, sen iyi misin Pauline?” dedi Ernest.

Pauline çok iyi olmasa da Ernest'in acelesini anlayarak “İyiyim, ben arabanın arkasında uyurum biraz,” dedi.

Üç saat sonra Pittsburg'dalardı. Pauline'in ailesinin yanında on gün kaldılar. Ameliyat başarılı geçmişti ama omurgasındaki sıkışma nedeniyle, yürüyüşü aksayacak, bir daha ata binemeyecekti.

Key West'e geldiklerinde ikisi de buranın yanında John'un anlattıklarının yetersizliğini gördüler. Daha Key West'e gelmeden başlamıştı bu duygu. Araba Florida'nın güneyine, Miami'ye doğru akarken, gördükleri yeşil ve mavinin uyumundan büyülenmişlerdi.

“Burası Amerika değil, yabancı bir ülke gibi,” dedi Ernest.

“Buraya âşık oldum galiba” diye ekledi.

Palmiyeler, hindistan cevizleri, guava ağaçları arasında saklanmış, aralardan denizin pırıltısını seyreden otelde bir ay kaldılar. Bu sürede Ernest, Key West'teki hemen herkesle tanıştı. Ara sıra onlarla balığa çıkıyordu. Her biriyle arkadaşlık yapıyor, onların yaşamlarını inceliyordu. Denizin ve balığın, avcılığın yaşamlarına sindiği Key Westliler onun ilgi alanı olmuştu. Balığa çıkmadığı ya da yazmadığı akşamlar Pauline ile “Sloppy Joe's Cafe”ye gidiyorlardı. “Sloppy Joe's” un sahibi olan Josie Russel ve profesyonel bir balıkçı rehberi olan Bra Saunderson çok yakın arkadaşlarıydı.

Pauline'in sancıları tuttuğu akşamüzeri, hastaneye onları götüren taksi şoförü, hastanedeki doktorlar, bebek için alışveriş yaptıkları dükkânlar hepsi tanıdıktı. Sanki çok uzun süredir yaşıyorlarmış hissi veren bu yer Ernest'in vazgeçilmezi olmuştu artık.

Küçük Patrick de aileye katılınca otel yaşamı zor gelmeye başladı. Küçük bir ev kiraladılar. İçine gerekli birkaç eşya aldılar, sade ve kolay yaşam ikisinin de hoşuna gitmişti.

Buraya yerleşmek ikisinin de amacı olmuştu artık.

O akşamüzeri, her zamanki gibi Sloppy Joe's Cafe'de birkaç arkadaşı ile oturuyordu Ernest. Bra Sounderson ile bir gün sonra çıkacakları balık avında neler avlayacaklarını konuşuyorlardı.

"Böyle bir balığı hiç görmemişsindir daha önce. Hep diplerde yaşar, bir tek yılın bu sonbahar mevsiminde denizin yüzüne yaklaşır," dedi Bra.

"Sabah erken mi çıkmak gerekir?" diye sordu Ernest.

"Saat dokuzda çıkmak yeterli olur. Ama biraz daha açılmalı güney batıya gitmeliyiz, dün konuştuğum balıkçılar adanın güney batısında orkinos sürülerine rastlamışlar. Sözümlü ettiğim balık, orkinosları takip eder yüzeye yakın yaşadığında," dedi.

"O zaman yarın bizim getireceğimiz balık pişecek burada Josie," diye güldü Ernest. En büyük zevki olmuştu yakaladıkları balıkları Cafe'ye getirip oradaki herkesle birlikte yemek.

Eve döndüğünde Pauline küçük Patrick'i uyutmaya çalışıyordu. Duş alıp balkona çıktı. Sigarasını yaktı, her baktığında daha da güzel olduğunu düşündüğü kıyılara baktı. Tam o sırada çalan telefonun sesine içeri koştu, Pauline de bebeği uyutmuş telefonun yanına gelmişti.

"Alo,alo.."

"Ernest, ben," dedi. Kardeşi Leicester'di, sesini zor tanımıştı Ernest.

"Alo Leicester, sesine ne oldu?"

"Ne diyeceğimi bilemiyorum, babam.."

"Babama bir şey mi oldu?" sözü çığlık gibi çıktı ağzından Ernest'in.

"Buraya gelsen iyi olur, en kısa zamanda," dedi Leicester.

"Babama bir şey mi oldu?" diye yineledi Ernest.

"Merak etme babam biraz hasta da sen gelsen iyi olur diye düşündüm," dedi kardeşi.

"Sen yalan söylemeyi küçüklüğünde de beceremezdin, öyle belli ki bir şeyleri gizlemeye çalıştığın, hemen söyle ne oldu, bunu bilmem lazım. Hemen yola çıkıyorum zaten. Yol boyu beni merakta bırakma," dedi Ernest kararlı tonlamasıyla.

Yandaki koltuğa çöktü. Bacaklarında mecal kalmamıştı. Elindeki telefon ahizesini sımsıkı kavramış, "Beni avutmak için yalan söyleme" diye tekrarlıyordu. Kötü, çok kötü bir şey olmasa bunca yoldan gitmesini istemezdi Leicester. "Yoksa öldü mü?" diye geçti aklından, sapasağlamdı babası, daha görüşeli birkaç ay olmuştu. Pauline yanında donmuş kalmıştı, Ernest'e omuzlarından sarılmış duruyordu.

"Peki Ernest, babam artık yaşamıyor" dedi Leicester, kandıramayacağını anlamıştı Ernest'i.

Ernest artık konuşamıyordu yığılmıştı koltuğa. Pauline elinden telefon ahizesini aldı.

"Leicester ne oldu bana anlat biz hemen yola çıkıyoruz," dedi.

"Babam kendini vurdu, artık konuşamayacağım, siz hemen gelin." diyebilirdi sadece Leicester.

Oak Park'a girer girmez her yeri kaplayan matem havası hissediliyordu. Evin bahçe kapısını önüne biriken kalabalık Ernest'i görünce daha da hareketlendi. Ernest onları eliyle, bakmadan

selamlayabildi sadece. Annesi kapının karşısındaki koltuğundan Ernest'i ve Pauline'i karşılamaya kalktı. Onlara sarılırsa sanki rahatlayacakmış gibi geliyordu. Daha birkaç ay öncesinde görüştüklerinde dimdik duruşu ile yaşından da genç gösteren kadın, üzerine tonlarca ağırlık çökmüş gibi eğilmiş, ayakta zor duruyordu. Yüzü aşağıya doğru sarkmış, gözleri matlaşmış, dünyadan kopuk gibiydi. Ernest'in omzunda dakikalarca ağladı, ağladıkça bitkinliği artıyor, Ernest'e yaslanmadan ayakta duramıyordu. Diğer kardeşleri, annesi bütün gece cenazenin başında nöbet tutmuşlardı. Ernest şimdi bir tek, babasının yanında biraz kalmak onunla vedalaşmak istiyordu. Onu, çalışma odasında muayene masasına yatırmışlar üzerine beyaz bir çarşaf örtmüşlerdi. Bir zamanlar hastalarını muayene ettiği masada doktorun şimdi cansız bedeni yatıyordu. Yan tarafta sızan kanlar kurumuş, beyaz çarşafı boyamıştı. Uzun süre babasının yanında ayakta durdu Ernest, örtüyü kaldırmaya korkuyordu. Hep tanıdığı bildiği babasının yüzünü 32'lik Revolverdan çıkan şakağundan giren mermi, kim bilir ne hâle getirmişti. Savaşta beynine kurşun girmiş pek çok yaralı ya da ölü asker görmüştü ama bu babasıydı. Babasını eskisi gibi hatırlamak istediğini fark etti. Ona çarşafın üzerinden sarıldı. Masanın yanına çektiği iskemlede oturdu, babası ile balık tuttıkları göle gitti düşüncelerinde. Ateş etmeyi babasından öğrenmişti. Avlarına acı çektirmemeyi de.

“İyi nişancı olmalısın eğer avlanmak istiyorsan, avının canını yakmadan öldürmelisin. Avcılığın birinci kuralıdır bu,” derdi. Kendi canını alırken de tek kurşunla oracıkta ölmüştü. Bu kuralı kendisine de uygulamış diye geçirdi içinden Ernest. Ancak yaşama bu kadar bağlı bir insanın kendisini neden öldürdüğünü anlayamıyordu.

Dışarı çıktığında kız kardeşi ağlayarak haykırıyordu; “Hiç bu kadar borcu olduğunu bilmiyorduk. Bizlere hiçbir sıkıntısını söylemezdi.”

Eve gelen doktor bu kriz anı uzayınca ona bir iğne yaptı.

“Ne borcu bu? Benim hiçbir şeyden haberim yok,” diye sitemli bir şekilde sordu annesine.

“Arazi işine girmişti son zamanlarda, borç yapmıştı epeyce. İşler iyi gitse ödeyebilirdi, biliyorsun kriz patlak verdi biz de etkilendik. Aldığı, borçları ödeyememek gururunu incitmiş, bıraktığı mektupta öyle diyor. ‘Bu onursuzlukla yaşayamam’ diye eklemiş mektubuna,” dedi annesi.

Ernest, gözleri bir noktaya dikili kıınıdamadan karşısında oturan Leicester'e “ Babamın silahını ben istiyorum, polisle işi bitince onu bana gönder,” dedi.

1928 yılı bahar aylarında oğlu Patrick doğmuş, aynı yılın sonbaharında babası ölmüştü. Ne garipti bu yaşam, akıl alacak gibi değildi.

Küçüklüğünde sık sık gittiği, annesinin ayinlerde org çaldığı, kardeşleriyle kendisinin koroda görev aldıkları kilisede bir gün babasının tabutu önünde törene katılacağı hiç aklına gelmezdi. Tabutun üstü kapalıydı. Dr. Clarence'ın parçalanmış başını sergilemek istememişlerdi.

Bir ay ailesiyle kaldıktan sonra Pauline ve Patrick ile Avrupa'ya gittiler. Birkaç ayı İtalya, Almanya ve Fransa'da geçirdikten sonra yine Key West'e geldiler. Her mevsim yaşanabilir olan, kışı yaşamadıkları buralarda balık tutmak, yazı yazmak Ernest'e iyi geliyordu.

Key West, yılın belli zamanlarında gelip birkaç ay kaldıkları bir yer olmuştu. Ara sıra Chicago'ya gidiyor Hadley ile görüşüyor, oğlunu görüyordu. Her görüşmelerinde Hadley'e büyük haksızlık ettiğini hissediyor vicdan azabından bir süre kurtulamıyordu. Okul tatil olduğunda oğlu John'un onunla kalmasına izin veriyordu annesi. Oğluna karşı vicdan azabını daha da yoğun hissediyordu. Gelecekteki bütün eserlerinin haklarını ona verse de bu, üzüntüsünü hafifletmeye yetmiyordu. John, babasını çok sık görmediğinden olsa gerek ona uzak duruyordu. John, evlerine geldiğinde en çok

küçük Patrick ile anlaşıyor, onu çok seviyordu. Patrick henüz üç yaşındaydı ama o da abisini tanıyor ve onunla oynuyordu.

Yine hep birlikte oldukları bir gün Pauline; “Gittikçe büyük bir aile oluyoruz, doğumdan sonra üç çocuklu olacağız, bu ev bize yetmeyecek, keşke bir ev alabilsek,” dedi.

“Keşke becerebilsek bunu, Key West’te bir evimizin olması çocuklar için de bizim için de çok iyi olacak ama, bütçemiz buna yetmez,” diye cevapladı Ernest.

Bir yandan da içinden Paulin’e kızılıyordu. Onun ilk tanıdığı kadın değildi artık. O bir çiftçi karısı olmalıydı diye geçiriyordu aklından. Her yıl bir çocuk doğuran, mutfakta sürekli yemek yapan bir kadın olmak onun içindeki diye düşünüyordu son zamanlarda. Tanıdığı moda dergilerinin yazarı gitmişti sanki, yerine bu domestik kadın gelmişti. Belki de âşık olunca ben aşkınlaştırdım onu diye düşündü. İnsanın değişmesi imkânsızdı, çocuğu bile eğiterek biraz değiştirebilirdi insan. Hele yetişkin birinin değişmesi olacak şey değildi. İşte yine hamileydi, artık çocuk istemediğini yüz kez tekrarlamıştı, ama korunmanın günah olduğuna inanıyordu Pauline. Katolik olmasa da kurallarına göre kendisi de İtalya’da vaftiz edilmişti. Savaşta orada tanıştığı bir Katolik papaz arkadaşı vaftiz etmek istemişti o da karşı çıkmamıştı. Başka Katolik arkadaşları da olmuştu, onlar doğum kontroluna karşı değillerdi. Ama Pauline bu konuda çok katıydı. Ne yapalım biz de sonunda çok çocuklu büyük bir aile olacağız diye geçirdi içinden.

“Şu anda pek paramız yok ama fikrimiz olsun diye istersen evlere bakalım,” dedi Pauline.

“Biz balığa çıkıyoruz ,” diye seslendi Ernest.

Pauline mutfaktan; “Tamam canım geç kalmayın, akşam Sloopy Cafe’de buluşuruz,” dedi.

Kafeye büyük bir sevinçle girdiler, John iki eliyle zor taşıyordu kocaman balığı.

“Yoksa sen mi tuttun onu?” diye haykırdı, Charles Thomson.

“Evet oğlum yakaladı bu balığı, sizlerle birlikte şimdi yiyeceğiz” dedi Ernest gururla.

Charles asıl safari avcısıydı ama sonradan Key West’e gelmiş, deniz avını da çok iyi öğrenmişti.

“Benim sırtım ağrımasaydı sen yakalayamazdın o balığı, ben yakalardım, yanındakilerden daha iyi avlandığın belli ama,” diye takıldı küçük John’a.

Bu arada Pauline de yanlarına gelmiş John’un kutlamasına katılmıştı. Küçük Patrick de ne olduğunu pek anlamasa da abisini elinde kocaman balıkla gördüğüne çok sevinmiş kıkır kıkır gülüyordu.

Ernest burada bol bol içki içiyor, sabahları çok erken kalkıp yazılarını yazıyor, balık tutuyordu. Burada hemen herkesi tanıyordu, onların hayat hikâyelerini sorup öğrenmişti. Kendisi gibi balıkçılığa ve avcılığa meraklı olan Charles Thomson en yakın arkadaşı olmuştu.

Akşam üzerleri Pauline ile sahilde yürürlerken kumsalın, denizin huzurunu yaşıyorlar, çevrelerindeki evlere bakıyorlardı. Buraya tamamen yerleşmeye her geçen gün daha çok istek duyuyorlardı.

O akşamüzeri üzerinde satılık ilanı bulunan, palmiyeler arasında iki katlı kocaman bahçeli evi gördüler. Alacak paraları olmasa da eve bakmak istiyorlardı. Evin bahçe kapısından girdiler. Hindistan cevizlerinin, palmiyelerin arasından yürürlerken evin açık balkonundan gelen piyano sesi ikisini de büyülemişti. Evin önüne geldiklerinde önlerine çıkan beş basamaklı merdiveni piyanonun sesini bozmamak için usulca çıkıp müziğin sesi kesilince kapıyı çaldılar.

“Kim o?” dedi bir kadın sesi. Sesinden orta yaşlı olduğu anlaşılıyordu.

“Satılık ilanını gördük, onun için geldik,” dedi Ernest.

“Şimdi geliyorum, bekleyin lütfen.”

Kapıyı orta yaşlı, narin yapılı, ince yüzlü bir kadın açtı. Yürürken koltuk değneği kullanıyordu. Yüzü solgundu, gözlerindeki hüznün ilk bakışta anlaşılıyordu. Geniş bir antreden sonra salona girdiler. Yan tarafta üst kata çıkmak için yapılmış ahşap merdiven vardı. En az yüz metre karelik salonda balkona yakın yerde biraz önce dinledikleri piyano duruyordu. Sağ tarafta büyük iki kanepenin her ikisi de bahçeyi ve arkasından denizi rahatça görebiliyordu.

“Sizi rahatsız etmedik umarım,” dedi Pauline.

“Hayır, evi satmak istediğim için ilanı ben astım siz de onu görüp geliniz, neden rahatsızlık duyuyum? Elbette evi görmeniz gerek,” dedi kadın.

Bir yandan da evi gezdirmek için koltuk değneğinin yardımıyla yukarı kata çıkmaya başlamıştı.

“Beni takip edin lütfen,” dedi.

Ernest, üst katta gördüğü odalardan çalışma odası yapmayı planladığı en manzaralı en büyük odayı kafasında yerleştirmeye başlamıştı bile.

Bütün odaları gezip alt kata indiklerinde oradaki mutfak ve diğer odaları da gördüler.

“Nasıl beğendiniz mi?” diye sordu kadın.

Ernest; “Bayıldık ama bilmem ki alabilir miyiz?”

“Bu evi beş yıl önce eşimle birlikte aldık. Evi İtalyan asıllı bir aile 1851’de yaptırmış. Aldıktan sonra biraz onarım yaptık ve bu hâline getirdik. O kaza oluncaya kadar, bir gün bu evi satacağım hiç aklıma gelmezdi. Ama üç ay önce bir araba kazası eşimin ölümüne benim de sakatlanmama neden olunca burada yalnız yaşamam imkânsızlaştı. Satıp ailemin yanına gitmeye karar verdim,” dedi kadın.

“Ne kadar istiyorsunuz?” dedi Pauline.

“Sorduklarım bu evin on iki bin beş yüz dolar edeceğini söylediler.”

O akşam ikisi de bu evi nasıl alacaklarını düşünüp durdular. “Aslında birilerinden borç alabilsek ödeyebiliriz,” dedi Ernest. Son zamanlarda kitap satışlarından iyi paralar geliyordu.

“O zaman amcamdan bir yıllığına borç isterim. Hem beni kırmaz,” dedi Pauline.

“Eğer borç alırsak bir yıl içinde öderiz.”

“Tamam yarın telefonla ararım, vereceğinden eminim.”

Bir sonraki gün eve bu kez satın almak için gittiklerinde önceden haber verdikleri için kadın kendilerini bahçede karşıladı. Amerika’daki bu ekonomik krizde evi satabildiğine seviniyordu. Gerçi eşi ile bin bir hayallerle ve emekle yaptıkları bu evden ayrılmak zor geliyordu ama hasta bedeniyle de tek başına burada yaşamak imkânsız gibiydi.

“Hoş geldiniz, bu kadar çabuk karar vereceğinizi ummuyordum,” dedi.

Ernest, evin girişindeki balkondan etrafı seyrediyor, bir yandan da bahçede ve evde nasıl yaşayacaklarını, neyin nerede olacağını tasarlıyordu.

“Her zamanki aceleciliğinle evin planını yapıyorsun değil mi?” dedi Pauline Ernest’e gülerek. Hemen ekledi; “Kocam çok heyecanlıdır ve acelecidir. Bu eve de bayıldı.”

Ernest; “Evi bir kez daha gezebilir miyiz?” diye sordu.

Üst katı dolaşırken kadının eşyalarını topladığını fark ettiler. Bavullar hazırlanmıştı.

“Hazırlanmışsınız,” dedi Pauline.

“İki gündür toplaniyorum, evi satamasam da gidecektim. Bacağımı tedavi ettirmem gerek. New York’taki kardeşimin yanına gideceğim. Doktordan randevumu almış,” dedi ev sahibi.

“Bu yüzden sizin hemen almaya karar vermeniz, çok işime yaradı,” diye devam etti.

Evi boyattıktan sonra taşınmaları, çok eşyaları olmadığından az zamanlarını aldı. Evin büyük bölümü boş kalmıştı ama acele etmeden, çok beğendikleri bir şeyler olunca almak istiyorlardı. Bir ay sonra doğacak bebeğin odasını hazırlamışlardı.

Ernest, sabahları çok erken kalkıyor, yazısının başına geçiyordu. En verimli saatlerin sabahın ilk saatleri olduğuna inanıyordu. Herkes, her şey uyurken daha iyi düşünebiliyordu. Öğlene doğru yazının başından kalkıp, balıkçıların yanına gidiyordu. Bu denizden çıkan balıklar kadar değişik türde balık görmemişti daha önce. Bunlar hakkındaki bütün bilgileri Bra Saunderson'dan alıyordu. Her birinin nasıl yakalandığını, denizde nasıl takip edileceğini, nasıl pişirileceğini bile anlatıyordu Bra. Bunları anlattıktan sonra da birlikte ava çıkıyorlar neler yapılacağını uygulamalı olarak gösteriyordu. Balık tutma işini iyice öğrenmişti Ernest. Akşamları Sloppy Joe's Cafe' de barmenin Ernest'in tarifine göre hazırladığı Mohitolarını içerken balık avında neler olduğu konuşuluyordu. Balığın bol olduğu günlerde yakaladıkları balıkları evin bahçesinde Bra Sounderson, Josie Russel ile birlikte pişirip yiyorlardı. Doğum çok yakın olduğu için Pauline onlarla çok birlikte olamıyordu.

Yine hep birlikte balık partisi yaptıkları bir sırada Pauline'in sancısı tuttu.

"Galiba doğum sancısı bu Ernest" dedi Pauline. İkinci doğumu olduğu için, bu sancıların bebeğin geldiğinin göstergesi olduğunu biliyordu. 1931 yılında aileye bir bebek daha katılacak, Ernest üçüncü kez baba olacaktı.

O gece hastanede sezaryenle yapılan doğumda bir oğulları daha olmuştu.

İsmini Gregory koydukları oğulları bu evde büyümeye başlamıştı.

Pauline evleri için Avrupa gezilerinde mobilyacıları, antikacıları dolaşırdı. Bir keresinde İspanya'dan 18. yüzyıl ceviz yemek masası almıştı. Bu nadide eser, yemek odalarına çok yakışmıştı. İtalya'dan aldığı el yapımı Murano camından yapılmış avize koleksiyonu tavanları süslüyordu. Antika büfenin üstündeki iki porselen heykeli de İtalya'dan almışlardı. Onların yanında İspanya'dan aldıkları, demir korumanın içindeki cam içki şişesi duruyordu.

Mutfağına çok önem veren Pauline, modern buzdolabı kullanıyordu. Böldüğü mutfağın bir kısmını kahvaltı odası yapmıştı. Duvarlarda Portekiz ve İspanyol fayansları çok sık duruyordu.

Yatak odasındaki ikiz yatağı Pauline, doğduğu yer olan St. Louis'den getirtti. Eski bir İspanyol manastırının kapısını öyle beğenmişti ki marangozlarla konuşup onu yatak başı yaptırdı. Ernest'in, Paris'te satın aldığı Miro'nun "Çiftlik" isimli tablosu yatağın üstünde duruyordu. Karşı duvara ise Pablo Picasso'nun Ernest'e Paris'te armağan ettiği kedi heykelciğini yerleştirmişlerdi.

Evin içinde su tesisatının olması Pauline'in işini çok kolaylaştırıyordu. Daha önceki evlerinde olmayan bu rahatlık çocukların da çok hoşlarına gidiyordu.

İspanya gezileri Ernest'in boğa güreşi tutkusunu her gittiğinde daha da artırıyordu. Artık İspanya ile ilgili o kadar çok bilgisi olmuştu ki bunları yazıya dökmenin zamanının geldiğini düşünerek, o yıl son İspanya gezisinden sonra "Öğleden Sonra Ölüm"ü yazmaya koyuldu. Kitap ilerledikçe boğa güreşleri ile ilgili ansiklopedik bir kitap olmaya başlamıştı ama yanı sıra İspanyol yemekleri, tarihi, kültürü, yazarları, politikası ile ilgili bilgiler de kitapta yer aldı. Kitap bir solukta bitmişti. Pauline yazıldıkça okuduğu için daha basılmadan ne olduğunu biliyordu.

"Bu çok ilginç bir kitap oldu Ernest, roman değil ama kahramanın var," dedi.

Bu değerlendirme Ernest'in hoşuna gitti.

"Amacım boğa güreşlerini tanıtmaktı. Ama boğa güreşlerini tanımak için İspanyol yaşam kültürünü bilmek gerekir. Güreşlerin duygusal yanını anlamak gerekir. Bunu kuru ansiklopedik bilgi olarak

yazmak benim işim olamaz. Okuyanı içinde yaşatmak için kahraman kullandım,” dedi Ernest.

Kitap iyi satsa da Ernest’in beklediği kadar ses getirmedi.

Key West’te zamanını en çok yazarak geçiriyordu. Kalan zamanları en sevdiği uğraşla balık tutmayla geçiyordu. Joe Russel ile sık sık Havana’ya balık avlamaya gidiyorlardı. Büyük balıkları yakalamak için günlerce öyle uğraşıyorlardı ki son döndüğünde sağlığı bozulmuştu.

Birkaç ay balık avlamaya gidemedi. Bu dönemde “Winner Takes Nothing- Kazanan Hiç Bir Şey Almaz” ı bitirdi. Kitap on dört öyküden oluşuyordu. İçindekilerden birkaçı: “Fathers and Sons”, “A Clean Well Lighted Place”, “A Way You’ll Never Be” çok beğenildi. Kitabın basılmasından birkaç gün sonra ziyaretine gelen yazar arkadaşı James Joyce ; “Yolda gelirken okudum bir solukta Ernest, bu öyküleri okuyan senin elinden çıktığını hemen anlar. Senin üslubunun farklılığı ortada artık,” dedi. James Joyce İrlandalıydı. Yaşı Ernest’ten büyük olmasına karşın çok iyi dost olmuşlardı. İyi bir yazar ve şairdi. Zaman zaman Key West’e gelir onlarda kalırdı. Birlikte sabahlara kadar süren konuşmalarından ikisi de çok keyif alıyorlardı.

‘A Clean Well Lighted Place’ ile yaşamla edebiyat arasındaki perdeyi epey aralamışsın. Bunu bütün yazarlar yapmak isterler ama senin kadar başarılı olanına rastlamadım,” dedi James.

“Elimden geldiği kadar daha gerçekçi ve doğal olmaya çalışıyorum, belki de bu gazetecilikten gelmemdendir,” dedi Ernest.

“Çok ustaca yazılmış, şu ana kadar yazılmış en iyi öykü bence,” dedi James.

O akşam da Sloopy Joes Cafe’de oturmuş, bir yandan bunları konuşuyorlar, bir yandan da Bra Saunderson’un o gün denizde yakaladığı kocaman balığı yiyip, Josie Russel’in son buluşu olan tekila, rom, buz karışımı içkilerini içiyorlardı.

“Buranın büyümlü havası insanı bağımlı kılıyor,” dedi James.

“Seni de buraya alalım.” diye takıldı Ernest.

“Seninki kadar güzel bir ev daha bulamayacağıma göre gelir sende kalırım.”

“Tabi gel senin odan her zaman hazır,” dedi Ernest.

“Sevgili Hemingway, artık bu soyadını çok insan biliyor, ‘Silahlara Veda’yı okumayan çok az insan kalmıştır herhâlde,” dedi James. 1929 yılında basılan bu roman birkaç dile çevrilmiş ve çok satmıştı.

“Onlar da belki okuma bilmeyenlerdir,” diye espiri yaptı, Bra.

“Ben gerçekleri söyledim, siz böyle anlamayabilirsiniz,” dedi James, sözlerinden espiri çıkarılması hoşuna gitmemişti.

Bir süre sonra konu Afrika’ya geldi. Charles uzun süredir safarinin nasıl yapıldığını ballandıra ballandıra anlatıyordu.

“Tedy Ruswelt’in avcılık deneyimlerini okuduğumdan beri hep gitmek istedim. Şimdi de sen anlatıp duruyorsun gidelim hemen,” dedi Ernest her zamanki aceleci yapısıyla.

“Sağlığına güveniyor musun?” diye sordu Pauline.

“Tabi bak taş gibiyim, artık sıkıldım seyahat etmemiz lazım,” dedi.

“Tamam kimler geliyor, ona göre Afrika’daki dostlarımı arayacağım, hazırlık yaptıracağım,” dedi Charles.

Hemingwayler ve Charles’tan başka gidecek çıkmadı. Teddy Ruswelt’in kitabını okuduğundan beri Ernest’te dünyadaki büyük ve tehlikeli hayvanları avlamak, o riskli ortamda yaşam oyunu oynamak

için dayanılmaz bir istek uyanmıştı. Bir hafta sonra yola çıkmaya karar verdiler.

Gökyüzüne yükselen hiç görmedikleri büyüklükteki sık ağaçların arasındaki otele yerleştiler. Tek katlı yan yana odalardan oluşan otelin yan tarafta, lokantası bulunuyordu. Yatak odalarından oraya geçmek için gidilen yol ormanın içindeydi. Yürürken filleri, maymunları görmek çok olağandı. Sessizliği daha önce duymadıkları hayvan sesleri bölüyordu. Yerlilerle çok iyi ahbab olmuşlardı, birkaç ay geçtikten sonra buralar onlara artık yabancı gelmiyordu. Belli günlerde yerli rehberlerle ava gidiyorlardı. Pauline onlara her zaman katılmıyordu, vahşi hayvanlara bir türlü alışamamıştı. Ernest ve Charles günlerin çoğunu avla geçiriyor, akşamları da o günkü avlarını anlatıyorlardı.

Ernest, yedi ayın sonunda Afrika'dan döndüklerinde "Afrika'nın Yeşil Tepeleri"ni yazmaya başlamıştı.

Pauline'den gün geçtikçe daha da uzaklaşıyordu. Pauline'in günah korkusu ile korunmaması, Ernest'in yine çocuk olur korkusuna neden olmuş bu da cinsel yaşamlarını olumsuz etkilemişti. Artık Pauline cazip gelmiyordu. İçki içmek, yazı yazmak ve balık tutmak.. Üç uğraşla avunmaya çalışıyordu. Geçen gün ne zamandır istediği büyük tekneyi , sahilde görmüştü.

Sahibi kimdi, satar mıydı bilmiyordu ama uğraşmaya değerdi. Bununla en güçlü dalgalarla bile baş edebilir, en açık denizlere çıkabilir, en büyük balıkları yakalayabilirdi.

Akşam üzeri kafeye geldiklerinde bu isteğini Josie Russel'e söyledi. O teknenin kimin olduğunu bilip bilmediğini sordu.

"Bizim eski bir arkadaşın teknesi, kendisi tersanelerde çalışmış, bu tekneyi de orada yapmış, eğer istersen seni tanıştırırım. Çok yaşlandı artık yetmiş yaşında vardı herhâlde," dedi Josie.

Ernest iyice heyecanlanmıştı, adamın yaşlı olması satma ihtimalini artırıyordu. Belki de başka bildiği bir yelkenli de olabilirdi.

Bir hafta sonra teknenin yaşlı sahibi ile tanıştılar.

"Benim tekneyi beğenmişsiniz, ama kullanması hiç de kolay değildir. Hiç böyle bir tekne kullandınız mı?" diye sordu.

Ernest; "Gerçekten çok beğendim. Açık söylemek gerekirse daha önce hiç bu büyüklükte bir balıkçı teknesi kullanmadım ama öğrenebileceğimden eminim," dedi.

Yaşlı adam sanki çok yakını verecekmiş de ona iyi bakıp bakmayacağını kontrol eder gibiydi.

"Sizin yazı yeteneğinize ben hiç bir şey diyemem ama şunu da bilirim ki, siz yazarlar narin olursunuz, nasırsız elleriniz halatları çekerken kesilir," dedi yaşlı adam.

Bu sözler Ernest'in biraz ağırına gitmişti, yanlarında duran Charles'e döndü, alaycı bir ifadeyle "Ben hanım evladı mıyım sence?" diye sordu.

Charles bir şeyler söyleme gereği duydu ama ne diyeceğini de tam bilemedi "Siz onu safari avında görmeliydiniz," demekle yetindi.

"Sizinle biraz daha dostluk edelim isterseniz benim kim olduğumu siz anlayın, bu tuhaf bir durum, sınavda gibiyim." dedi Ernest.

"Eğer uygunsanız tekneyle açılalım," dedi yaşlı adam.

Ernest'in de bütün istediği buydu.

Ertesi gün ve daha sonraki günler yaşlı adamla denize açılmaları devam etti. Birkaç ay hemen her gün birlikte teknedelerdi. Bazı geceler dönmüyor, teknede kalıyorlardı. Böyle zamanlarda yakaladıkları balıkları Ernest teknenin mutfağında büyük bir ustalıkla pişiriyor, güvertede uzaklardaki adacıkların ışıklarını seyrederek içkilerinin yanında yiyorlardı. Pilar en kötü hava koşullarına

dayanacak biçimde yapılmıştı. Depolarında üç yüz galon mazot ve yüz elli galon su taşıyabiliyordu. Uzun yolculuklarda ön güvertesine yüz galon daha benzin yerleştirilebilir, aynı miktarda yedek su da alınabilirdi. Tam doldurulduğu zaman, bin iki yüz kilo buz taşıyabilirdi. Ernest Royal marka daktilosunu da böyle uzun turlarda yanına alıyor, yazılarına denizde devam ediyordu.

Yaşlı adam, Ernest'in bu tekneyi çok iyi kullanacağına baştan beri emindi ama birlikte olmak hoşuna gidiyordu. Ernest de tekneyi alacağına emindi o da yaşlı adamın bilgilerinden ve dostluğundan yararlanıyordu. Birbirlerine de çok alışmışlardı.

Büyük balıkçı teknesini satın aldığı gün, "İstedığınız zaman birlikte denize açılırız, buna çok sevinirim," dedi Ernest.

Pilar adındaki bu tekneyle aylarca balık avlıyordu Ernest. Aylarca eve gitmiyor, bu gemide kalıyordu. Kaptan Gregorio kendi buluşu olan et oltalarını hazırlıyordu. Teknenin burnundan bir küme uçan balık havalanıverirdi bazen, işte o zaman balıkların sudan çıkarken oluşturdukları, ipekli bir kumaşın yırtılışını andıran ses işitilirdi. Bazı yerlerdeki tatlı su akıntılarında marlin adlı tatlı su balığına rastlar ama genelde kayalıklara kaçan balık, onlar gittikten sonra ortaya çıkardı. Ernest marlini uzaktan seyretmekle yetinirdi çoğu zaman. Balık su üzerinden hoplayıp yemlerden birinin yanı başında görünebilirdi. Ya da koyu renk suların üzerindeki bir dalgayı yarıp teknenin yanında yarışmaya başlayabilirdi. Kaptan köşküden bakıldığında koyu kahverengi gibi görünen balık yükseldikçe koyu kırmızı bir renk alırdı. Yan kanatları lavanta yeşiliydi. Bunlar dalarken gerçek bir kanat gibi açılır, suyun altında balıktan çok, dev bir denizaltı kuşuna benzerdi.

Bahama Adaları'na zaman zaman uğruyordu. Oradaki denizlerde yakaladığı kadar balık hiçbir yerde yoktu. Bimini Adası onun en çok gittiği adaydı. Kuzey ve Güney Bimini olarak bölünen adaların arasını sığ sular ayırıyordu.

O sabah adaya yaklaşırken adadaki hareketlilik dikkatini çekti. Biraz daha yaklaşıp demir attı. Tekneden indiğinde sahilde tanıştığı birkaç balıkçı ile karşılaştı.

"Bugünkü değişikliğin nedeni ne?" diye sorduğunda, balık avlama yarışları olduğunu öğrendi. Her zaman geçtiği, sıkça barların kafelerin olduğu, King's Highway Caddesi, daha sabahın erken saati olmasına karşın ana baba günüydü.

Ertesi gün en büyük balığı avlama yarışı vardı.

Ernest'in ilgisini çekmişti bu yarışma. Yarışmaları da severdi balık avlamayı da, "Yarışma insan kendisi ile yapar, en büyük kazanç da insanın kendisini aşmasıdır," derdi. O gün Ernest teknede tükettiği içki ve yiyecek stokunu doldurdu. İlk gün Atlas Okyanusu'na doğru açıldı. Yelkenlinin arkasına attığı ağı sık sık kontrol ediyor, balıklar geldiği anda çekmeye dikkat ediyordu. Bunu yapmasa etrafta dolaşan köpek balıklarına yem olurdu bütün yakaladıkları. Pilar'ı ona satan yaşlı adam bu işin inceliklerini öyle öğretmişti ki, o akşam adaya döndüğünde birçok balık, yengeç, ahtapot yakalamıştı. Demir attıktan sonra adayı şöyle bir dolaştı, King's Highway Caddesi'nin kalabalığı daha da artmıştı. Her zaman uğradığı kafeye gitti. Günlerdir denizdeydi, bu akşam yemeğini karada yemek istiyordu. Bugün yakaladığı balıkları görünce bıktığını anlamıştı. Garsondan az pişmiş antrikot istedi,

"Bir de çok soğuk bir kalık," dedi. (Kalık; buralarda serinlemek için sık tüketilen Bahama birasıdır.) Teknesinde duşunu almış giysilerini değiştirmişti, artık balık kokmuyordu. Batmak üzere olan güneş okyanusun kıyılarını kızılaltırmış, bu kızılık yanık tenini daha da bronz yapmıştı. Buraların hareketli, insanın içini kımıldatan müziği geliyordu caddeden. İki genç gitar çalıyor, yerli

genç bir kadın Karaip Kalipsosu yaparak şarkı söylüyor bir yandan da buraların geleneksel enstrümanı olan kasilaları ellerine takmış çalıyordu. Goombay ritmiyle çalıp söyledikleri bu şarkı Ernest'i her dinlediğinde coştururdu.

Barın sahibi Afrika yerlisi Tommy, Ernest'in yanına gelerek müziğin ritmine uymuş dans ediyordu. Bir yandan da "Ernest bu ritmin bizim özgürlüğümüzü anlattığını biliyorsun değil mi?" diye sordu. İşte yaşamak bu dedi Ernest içinden. Ayağa kalkarak o da kendisini bu ritme bıraktı. Gregorio, Ernest sahile çıktığı zamanlarda da teknede kalmayı tercih ederdi genellikle.

Buralarda yerli halk yaşıyor, gelen yabancılar hemen fark ediliyordu. Turistik bir yatırım yapılmadığından ancak deniz ve balıkla ilgisi olan Amerikalılar gelirdi. Bunların sayısı da çok az olurdu. Diğer adalarda yalnızca Afrika yerlileri değil İrlandalı ve İngilizler de yaşarlardı.

Ertesi sabah en büyük balığı yakalama yarışı başladı. Ernest yanına bir kasa Bahamalar'ın yerel içkisi switcher almıştı. Yaz sıcağında narenciyeden yapılan bu alkollü içki açık denizde çok hoşuna gidiyordu.

Okyanustan esen hafif rüzgar, teknenin karşısından geliyordu. Açık denizde avlanmak her zamanki gibi içini açmıştı, özgürlüğünü en çok burada hissedebiliyordu. Teknenin arkasına sallandırdığı balık ağının bağlı olduğu ipleri ara sıra tutuyor her seferinde ağırlaştığını fark ediyordu. Güvertedeki masasına Royal marka daktilosunu yerleştirdi gemi denizde süzülürken içkisini yudumlarken bir yandan da yazısını yazmaya koyuldu. Yunusların geminin arkasından yüzdüğünü fark etti. Yerinden kalkıp zıpkın takımlarını hazırladı, demir attı ve giysilerini değiştirdi. Denize teknenin kış tarafındaki merdivenden atladı. Denizin serin suları içinde derinlere doğru kaydı gitti. Bu bölgede çok büyük ton balıkları olduğunu Charles ile balığa çıktığı zamanlardan biliyordu. Beş altı kez daldı çıktı ama balıkları yakalayamamıştı. Birkaç büyük balık gördü ama hiç birisi birincilik için yeterli büyüklükte değillerdi. Gemiye döndüğünde biraz yorulmuştu. Biraz daha açılmaya karar verdi. Diğer yarışmacıların gemileri onunki kadar büyük olmadığından, çevresinde yarışa katılan hiçbir balıkçı yoktu. Oralara kadar gelememişlerdi. Bir süre sonra tekrar dalmaya karar verdi. Bu kez birkaç ton balığına rastladı ama iki üç kez daha dalmaya kararlıydı, en büyüğünü bulacaktı. Birkaç saat sonra rastladığı en iri ton balığını gördü. Yukarı çıkıp derin bir nefes aldı iki dakika sonra zıpkınlı tüfeğin tetiğini çekti, tam zamanında çekmişti tetiği, balık sırtına saplanan zıpkının acısıyla çırpınmaya başlamıştı. Bir yandan da kaçmaya çalışıyor uzaklaştıkça Ernest'i de çekiyordu. Çok uzaklaşmamak için zıpkının ipini salmaya başladı. Elinden tüfeği bırakmadan yukarı çıktı birkaç nefes aldıktan sonra dalmayı planlıyordu. Balığın ne olduğunu görmek için tekrar dalmak üzereyken iki üç metre ilerde suyun üstüne çıktığını gördü. Yaklaşık kırk kilo gelir bu diye geçirdi aklından. Şimdiye kadar gördüklerinin en büyüğü idi. Gemiye kış tarafındaki merdivenden çıktı. Gregorio ile birlikte aynı taraftaki makaraya zıpkının ipini taktılar ve çekmeye başladılar. Çektikçe balık havaya kalktı, makaranın kolunu çevirdikçe balık havaya kalkıyor, pırıl pırıl derisi çırpındıkça parlıyordu. Son çırpınmaları olduğu artık mecalinin kalmadığı belliydi. Ağırlığının en az kırk belki daha fazla olduğunu kolun zor dönmesinden tahmin ediyordu Ernest. Tekneye iyice yaklaştığında son bir hamleyle balığı kucakladı, geminin güvertesine attı. Balık artık yerde çırpınıyor, zaman geçtikçe hareketleri daha seyrekleşiyordu. Babası geldi yine aklına, avına çok acı çektirmemiş can alıcı yerine atmıştı zıpkını. Bu kadar büyük bir balık olmasaydı ölümü daha kısa sürerdi dedi içinden.

Babasının ölümü ne kadar sürmüştü acaba, çok acı çekmiş miydi, yanında kimse olmadığından bilemiyordu. Çünkü o, evde kimse yokken sıkılmıştı kurşunu şakağına. Bu düşünceleri aklından uzaklaştırmaya çalıştı.

Akşamüzeri olmuştu. İrili ufaklı yüzlerce adacıkların arasından geçerek Bimini'ye geldiler. Adaların yirmi yedi tanesinde yaşam vardı, diğer altı yüz yetmiş üçü boştu. Boş adacıkların kimisinin üstünde yeşil ağaçlar kimisinin üstünde kayalıklar vardı.

Sahilde balıkçıları karşılayan görevli grup hazır bekliyordu.

“Nasıl, av iyi gitti mi ?” diye seslendiler Ernest'e.

“Bakın bakalım balığı görünce siz karar verirsiniz,” dedi.

Görevli gruptan üç kişi gemiye çıkarak balığı elleriyle havaya kaldırıp kantarla tarttılar.

“Tam kırk beş kilo bu balık” diye seslendi kantarı okuyan.

Sahilden bir alkış koptu. “Şu ana kadar yakalanan en büyük balık bu” sesleri geliyordu.

“Henüz dönmemiş on iki balıkçı var ,” dedi Tommy.

Duşunu almış kafede oturuyordu Ernest. Hindistan cevizi ve cin karışımı içkisini yudumluyordu. Yarışmanın sonucu açıklanmıştı, birinci olmuştu.

Sonuç açıklanır açıklanmaz, ortalık karıştı. Yan adada yaşayan İrlandalı bir balıkçı itiraz etti önce, arkasından onu tanıyan diğer balıkçılar geldi.

“En büyük balık benimki idi, haksızlık yapıldı,” diye söyleniyordu balıkçı. Onun yanındaki beş altı yarışmacı da onun haklı olduğunu söylüyorlardı.

“Yeniden balığa çıkıp yarışmayı tekrarlayalım,” dedi Ernest.

“Hayır ben bu kadar emek verdim, en büyük balığı tuttum ben birinciyim, kabul etmiyorum bunu,” diye direniyordu İrlandalı.

Başka bir öneri Tommy'den geldi; “Madem ki yeniden balığa çıkmak istemiyorsunuz, başka bir alanda yarışın,” dedi.

Yarışmalara meraklı olan İrlandalı; “Taman dövüşelim o zaman,” dedi.

Ernest sinirlenmişti ama seviyesini de korumaya çalışıyordu.

“Ama sokak kavgası yapmam ben. Eğer isterseniz boks yapabilirim, Eğer siz kazanırsanız üstüne de iki yüz dolar vereceğim,” diyerek İrlandalıyı iyice hırslandırdı.

“İki yüz doları duyan İrlandalı; “Tamam kabul ediyorum,” dedi.

“Hatta beni yenmeniz değil, eğer karşımda dört raund dayanabilerseniz yine iki yüz dolar vereceğim size,” dedi Ernest. Ertesi gün akşamüzeri dövüş zamanı olarak belirlendi.

Caddenin sonundaki meydana ring kurulmuştu, etrafında adanın yaşayanları toplanmış olacakları heyecanla bekliyorlardı. Ernest küçüklüğünde Laicester'le birlikte boks dersleri almıştı. Daha sonra İtalya'da askerlerle zaman zaman boks yapmıştı. Şimdi biraz kilosuz fakat gücü yerindeydi ve iyi oyun çıkaracağına güveniyordu.

İrlandalı ringe zıplayarak çıktı. Balıkçılık, kaslarını iyice geliştirmişti. Güçlü kuvvetli bir adamdı. Sağa sola dönerek pazularını şişirip gösteriyordu.

Ernest köşesinde sakin sakin oturuyor, onu izliyordu. Zil sesiyle ortaya çıktıklarında başına yediği yumrukla sersemlemiş İrlandalı, saldırmaya başladı. Ama bilinçsizce attığı yumruklar hep boşa gidiyor, isabet edenleri de Ernest çok iyi savunmayla karşılıyordu. Üçüncü raundun sonunda İrlandalı yerden kalkamayacak hâle geldi. Hakemlik yapan onun yandaşı olan balıkçı ondan geriye doğru saymaya başladı “On, dokuz, sekiz.....bir.” İrlandalı'nın kalkacak hâli kalmamıştı.

Böylece Ernest en büyük balığı yakalama yarışının da birincisi oldu.

O yıl Pauline, evlerinin geniş bahçesine havuz isteğini tekrarlayıp duruyordu.

“Deniz çocuklar için tehlikeli oluyor. Bu alana yapacağımız havuz hepimiz için çok iyi olacak,” dedi o akşam yine.

“Evet ama havuzun maliyetinin ne olduğunu biliyor musun sen?”

“Aşağı yukarı, ama borcumuzu çoktan ödedik gerekirse amcamdan alırım yine,” dedi Pauline.

“İsteklerin bitmiyor bir türlü. Bu da olunca bakalım ne isteyeceksin,” diye sitem etti Ernest. Zaten aralarında hiçbir ilişki kalmamıştı, sadece çocuklarla birlikte aynı evi paylaşıyorlardı. Pauline, Ernest’in kendisinden iyice uzaklaştığını biliyor, evin içindeki tadilatlarla, bahçeyle ve sonsuz maddi isteklerle avunuyordu.

“Düşünsene Ernest, şurada kocaman bir havuz etrafında şezlonglar, şemsiyeler, arkadaşlarımıza vereceğimiz partilerde havuzlu bir ortam güzel olmaz mı sence?” dedi Pauline.

“Peki kaç paraya çıkacakmış havuz, sordun mu?”

“Evet, biraz pahalı ama,” dedi Pauline çekinerek.

“Yani kaç para?”

“Yirmi bin dolar ama ben zaten on bin dolarını biriktirdim,” dedi Pauline.

“Evi on iki bin beş yüz dolara aldık, neredeyse iki katına havuz yaptırıyoruz, şu işe bak. Ama biliyorum ki sen vazgeçmeyeceksin, havuz fiyatları da gittikçe artacak. Peki yaptıralım, anlaşılın sen benim cebimde bir sent bile bırakmayacaksın,” dedi Ernest.

Artık biliyordu ki Pauline aklına bir şeyi koyduysa onu mutlaka yapardı. Gereksiz yere tartışmaya niyeti yoktu.

Havuz bittiğinde gerçekten çok güzel olmuştu. Üç çocuk içinde oyunlar oynayıp yüzerken Pauline, fikriyle övünüyordu. Key West’te havuzu olan başka ev yoktu. Boyu altmış fit olan havuzun içinde yüzmek yetiyordu çocuklara, denize gitmeyi eskisi kadar çok istemiyorlardı.

Key West’te olduğu günlerde her akşamüzeri Sloopy Joe’s Cafe’ye gitmeye devam ediyordu Ernest. O gün de her zamanki masasına oturmuş her zamanki içkisini içerken, uzun boylu genç bir kadın yanına geldi, kendisi ile tanışmak istediğini söyledi. Omzuna kadar dalgalı saçları, dizinin altında yakası açık mavi elbisesi, topuklu ayakkabıları ile şık bir kadındı.

“Buyurun lütfen oturun,” dedi Ernest ayağa kalkıp yer gösterirken.

“Sizinle tanışmak istememi lütfen yadırgamayın,” dedi kadın.

“Sizi Toronto Star’daki yazılarınızdan itibaren biliyorum. İyi bir okurunuzum. Ben de gazeteciyim, sizin yolunuzdan yürümeye çalışan bir gazeteciyim hem de,” dedi.

Ernest böyle hoş bir hanımın gazetecilik yapmasından etkilenmişti.

“Kafası çalışan bir kadın olduğunuz her hâlinizden belli, toplum sorunlarına karşı da ne kadar duyarlı olduğunuzu gösteriyor bu,” dedi Ernest.

“Sizin bütün yayımlanmış kitaplarınızı okudum, toplum sorunları dediniz de İspanya’yı çok iyi bilen bir gazeteci olarak son olaylara ne diyorsunuz?” diye sordu kadın.

“Bir dakika ne kadar acelecisiniz, önce bana isminizi hâlâ söylemediniz, sonra akşam yemeğinde bizimle oturur musunuz?” dedi Ernest.

“İsmim Martha Gellhorn, sizinle akşam yemeğinde olmak benim için onurdur,” dedi Martha kısaca.

“North American Newspaper Alliance’de muhabirlik yapıyorum, İspanya iç savaşa doğru gidiyor. Haberleri eksik veriyorlar, duyduğum kadarıyla dağlarda çatışmalar sürüyormuş. Gazetemden beni oraya göndermelerini istedim,” dedi.

“Yani siz bu gencecik hâlinizle savaş muhabirliğine mi gideceksiniz?” derken Ernest hayranlığını da gizleyemiyordu.

Birden ne kadar şanssız olduğunu düşündü. Daha geçen gün İspanya’dan söz açıldığında Pauline, Faşist Franko’dan yana tavır almıştı bütün arkadaşlarının içinde. Katolik olduğu için böyle düşünmek zorundaymış.

Ernest masadaki diğer arkadaşlarını unutmuş gibiydi. Martha’nın büyüüne kapılmıştı. Akıllı, güzel, sağduyulu ve özgüvenli bir kadınla olmak onu âdeta büyülemişti.

“İspanya’ya birlikte gideceğiz,” dedi Ernest.

“Nasıl yani,” şaşırma sırası Martha’ya gelmişti. Ernest’in ne kadar acele kararlar verdiğini nereden bilebilirdi.

“Gazeteci olarak,” yanıtını verdi Ernest.

“O zaman aynı gazeteden gidelim isterseniz,” dedi Martha.

İspanya’da iç savaşta Martha ile olmak, yine savaş haberleri yapmak, yeniden canlandırmıştı onu. Pauline ile olan uzaklığından sonra birine âşık olmak Ernest’i yaşama biraz daha bağlamıştı, hele âşık olduğu kadının da kendi ideolojisinde olması ona gurur veriyordu. Taraftarı olduğu komünist grubun direnişini her tavrı ile destekliyordu. Dağlara onların yanına sık sık gidiyorlardı Martha ile. Gitmeden önce komünist grubun sözcüsü olan arkadaşları Natalio Parez’den parolayı öğreniyor, yanlarına girebiliyorlardı. Direnişçiler artık onları kendilerinden kabul etmişlerdi.

O sabah Natalio’nun telefondaki konuşmasından bir gün önceki çatışmada çok kayıp verdiklerini öğrendi Ernest.

“Aramızda ispiyoncu var Ernest,” dedi Natalio.

“Kim olduğunu biliyor musun?” diye sordu Ernest.

“Tahmin ediyorum ama emin olmam gerek. Bu yüzden bu gece Madrid’de kalacağım,” dedi.

“Biz evde olacağız istediğin zaman bize gelebilirsin,” dedi Ernest.

En son dağa yanlarına gittiklerinde Peder Bennito’nun da aralarına katıldığını duymuştu Ernest. Çok da dürüst birine benziyordu. Franco’ya karşıydı. Franco’nun kilise üzerinde de hâkimiyet kurmak istediğini hissetmiş, kiliseden ayrılmıştı. Peder Bennito; “Yalnızca Tanrı’ya ve halkıma itaat ederim,” demişti konuştuklarında. O olamaz diye düşündü Ernest.

“Düşünüp kendini yorma,” dedi Martha.

“Doğru, köstebekler düşünerek bulunmaz,” diye yanıtladı Ernest.

Gece yarısını geçmişti kapı çalındığında.

“Kim o?” dedi Ernest.

“Benim,” dedi usulca Natalio.

Kapıyı açtı Ernest, kıyafet değiştirmiş Natalio’yu zor tanıdı.

“Yorgunluktan ölüyorum, adamı saatlerdir takip ediyorum, en son Franco’nun sağ kolu tabir ettiğimiz, Paco’nun evinden çıkarken gördüm onu. Artık emindim, gereğini yaptım.”

“Yani öldürdün mü?” dedi Martha.

“Başka çarem yoktu. Karanlık sokaklarda, gecenin içinde sessizce bıçakladım onu,” dedi Natalio.

“Yarın sokaklardan kuş uçurmazlar artık, sen bir süre bizde kal,” dedi Ernest.

“Kimmiş tanıyor muyuz?” diye sordu Ernest.

“Hem de çok iyi tanıyorsunuz, Rubendela Ross,” dedi.

İkisi de çok şaşırmışlardı, nasıl olduğunu, bir insan hakkında bu kadar nasıl yanıldıklarını anlayamıyorlardı.

“Chato beni uyarmıştı. ‘Birdenbire çok para harcamaya başladı, artık düşünceleri eskisi gibi değil, kapitalist düşünceleri var,’ demişti, ama kıskançlık yaptığını sanmıştım. Meğer parayla satın almışlar faşistler. Bunların yapamayacağı yok,” dedi Natalio.

Ernest, İspanya’da oldukları sürede de yazmaya devam ediyordu. 1937 ve 1938 İspanya’sı gerçekten en kanlı yıllardı. Yollarda ateşler açılıyor, fidan gibi gençler yerlere cansız uzatılıyordu. O gün de Büyük Madrid Oteli’ni ateşe vermişlerdi. “To Have and Have Not” adlı oyununu tamamlamış, “The Fifty Colon”u bitirmek üzereydi.

Pauline ile ara sıra telefonlaşıyor, her seferinde ayrılmak istediğini tekrarlıyordu. Pauline başka bir kadınla olduğunu bildiği hâlde ayrılmak istemiyor, Katoliklerde bunun günah olduğunu söyleyip duruyordu.

1939’un bahar aylarında İspanya’da Franco hükûmeti kuruldu. Ernest ve Martha oradan ayrıldılar. İspanya iç savaşını anlatan “Çanlar Kimin İçin Çalışıyor”a başlamıştı. Paris’te Martha ile tuttıkları evde yaşıyorlardı. Ernest’in eski arkadaşları ile sık sık Cafe de la Paix’de buluşuyorlardı.

Tek sıkıntısı boşanamamak olmuştu son zamanlarda. Yine her zamanki gibi sabahları erken kalkıyor, yazısının başına oturuyordu. Önceden beri ilgi duyduğu Provans’a Martha ile gitmeye karar verdi. Güney Fransa’da geleneksel yaşamlarını sürdüren bu bölge hep ilgisini çekmişti. Bir keresinde haber yapmak için gelmiş üç gün kalabilmişti. Ama şimdi on beş günlük rezervasyon yaptırmıştı oradaki geleneksel âdetlerle işletilen bir otele.

Provans’ta geçirdikleri günler ikisine de çok iyi gelmişti. Onlara özgü ilginç yemekleri, özgün müzikleri, ilginç evlenme, ölüm, doğum âdetleri, çok özellikli bir yer yapmıştı Provans’ı.

Ernest nerede olursa olsun son zamanlarda yazı işine çok zaman ayırmaya başlamıştı. Birkaç ay sonra Pauline telefonda boşanmayı kabul edebileceğini söyledi. Şart olarak çocukları ve Key West’teki evin tapusunu istiyordu.

Ernest evin tapusunu vermeyi hemen kabul etti. Çocukları bir şartla verebileceğini, bunun da onların zaman zaman kendisinde kalmaları olduğunu söyledi. 1940 yılı da Ernest için çok yoğun yaşadığı yıllardan biri olmuştu yine. Boşanma, evlenme ve “Çanlar Kimin İçin Çalışıyor”un basılması hep aynı yıla rastlamıştı.

Pauline artık Ernest’in kendisine dönmeyeceğini iyice anlamıştı. Ernest’in avukatı kendisinin gitmesine gerek kalmadan boşanma işlemlerini bitirdi. Aynı yıl Ernest, Martha ile evlendi. Martha ile değişik ülkelerde dolaşıyorlar, gazetecilik yaşamlarını sürdürüyorlardı.

Bir süre sonra Uzakdoğu yoluna çıktılar. Çin-Japon sınırındaki Chingang Kai-shek’s Savaşı’na gazeteci olarak gittiler. Günlük savaş haberlerini PM Magazin’e gönderiyorlardı. Martha ile ilişkileri baştan beri sıkıntılıydı. Bu sıkıntı giderek artıyordu. Kariyeri olan bir kadınla olmak hoşuna gitmiyordu Ernest’in. Bu savaşın haberlerini yazarlarken Martha daha iyi gazeteci olduğu iddiasıyla sürekli Ernest’i küçük düşürmeye çalışıyordu. Bu sıkıntı giderek büyüyordu.

Paris’e döndüklerinde Ernest “Çanlar Kimin İçin Çalışıyor”u bitirmişti. Hemen o hafta yayınevine teslim etti.

“Bu kitabıma çok güveniyorum,” dedi Ezra’ya, Le Dome Cafe’de.

“Ben de merakla okumayı bekliyorum Ernest,” dedi Ezra.

“Faşist rejimi eleştiren bir kitap ama,” dedi Ernest.

Ezra'nın komünistlere karşı olduğunu biliyordu. Son zamanlarda faşist düşünceleri olduğunu fark ediyordu Ernest onun. Ama çok iyi bir şair olduğunu değıştirmezdı bu gerçek. Yine de ondan uzaklaştığını hissetti.

Biraz sonra yanlarına Picasso geldi.

“Yeni kitap lafı duydum hanginizin bakalım?” diye sordu.

“Benim, İspanya iç savaşıını yazdım, bir iki aya çıkar,” dedi Ernest.

“Sizin bana hediye ettiğiniz harika eseriniz, şu anda Key West Florida'da aldığım muhteşem evin duvarını süslüyor, evin değeri sizin eserinizle paha biçilmez oldu,” diye devam etti sohbe.

“Daha iyi şeyleri hak ediyorsunuz, sizin imzalayıp bana armağan ettiğiniz kitaplar da benim için öyle,” diyerek karşılık verdi Picasso.

Artık Martha ile çok az görüşebiliyorlardı. Çoğu zaman ya biri ya diğeri dışarıda oluyordu, bunu bilinçli yapıyorlardı her ikisi de.

Kitap basılmış, bir ayın içinde beş yüz bin tane satılmıştı. Bu sayı çoğu yazar için de Ernest için de rekordı. Çok iyi para kazanmıştı. Eline geçecek ilk toplu para ile ev almak istiyordu ne zamandır.

O gün Hollywood'dan gelen mektup onu davet ediyordu. İspanya iç savaşı için hükûmetin parayı nereden bulduğunu anlatan bir konuşma yapmasını istiyorlardı. Daha önceki bir tarihte Joris Ivens'e İspanya iç savaşıını belgesel film yaparken yardımcı olmuş, gerekli dokümanları sağlamıştı. Hollywood'da bu belgesel de onun konuşmasının arkasından gösterilecekti.

İlk ve son kez gittiği Hollywood'da konuşmasını yaptıktan sonra belgesel izlendi. Birkaç aktör ve aktrist arkadaşını gördükten sonra Paris'e döndü.

Key West'te iken Pilar adlı teknesi ile gittiği Küba'ya hayran kalmıştı. Aklında hep oradan bir ev almak vardı. Kübalı arkadaşları da olmuştu gidip geldikçe. Öyle sık gitmişti ki Küba'ya oradaki barların çoğunu biliyordu. "Bar Monserrate", "Barco Havana Prices" en sevdiği barlar olmuştu.

Aynı yıl Martha ile Küba'ya gittiler. Daha önce hiç görmediği bu güneşli, romantik, aydınlık ada, Martha'yı da çok etkiledi. Key West'le Florida Boğazı'nın ayırdığı adanın batısındaki Havana'da kaldıkları otelin penceresinden geceleri açık havalarda adacıkların ışıkları seçilebiliyordu.

Her sabah uyandıklarında otelin bahçesinde büyük masalara çiçekler içinde hazırlanmış kahvaltı muhteşemdi. Martha daha önce içmediği tropik meyve sularının tatlarına doyamıyordu.

"Buraya yerleşmeli," dedi Ernest.

"Tek bir yerde yaşamak nasıl bir duygu bilemiyorum," derken Martha öncelikle gazeteciliğin geldiğini vurguluyordu. Ama Ernest'in ne kadar istediğini fark edince; "İstersen buralardan ev alabiliriz senin tekne de bu limana çok uygun olur," dedi.

"Tekne karşı sahilde, evi almadan da gidip alabiliriz. Bugün bile olabilir. Tekneyle gezdiğinde bulunduğun yerin görmediğin ne güzelliklerini göreceksin," dedi Ernest. Martha'nın düşüncesini baştan beri biliyordu. Bu yüzden ilk verdiği tepki onu şaşırtmamıştı. Çok da fazla umursamıyordu. Artık karşısına çıkan cazip kadınları beyninde aşkınlaştırıp, sonra da hayal kırıklığına uğramak kaderi gibi olmuştu. Zaman zaman bu düşünceler beynini oyuyor, eski karılarına karşı vicdan azabı çekiyordu. Paris'te bir arkadaşı; Aşkın anlık bile olabileceğini söylemişti. "Aslında en güzel aşklar kısa sürenlerdir, aşk yerini sevgiye bırakamayıp uzun sürerse marazi bir hâl alır," diye devam etmişti. Ernest aşklarını uzun yaşayamıyordu. Hele evlendikten sonra ilişkisi hızla aşağıya inmeye başlıyor, yerini sevgi dolduramıyordu. Galiba unutamadığım tek aşkım Agnes oldu diye geçti aklından. Sonra onu neden unutamadığımı irdelemeye başladı. Belki evlenselerdi onunla olan ilişkisi de diğerleri gibi olacaktı. İtalya'da ayrıldıklarından beri görmemişti, oysa her gittiği yerde belki rastlarını umudunu uzun yıllar taşımıştı içinde.

"İstersen Key West'e gidip tekneyi alalım," diyen Martha'nın sesi ayırdı onu bu düşüncelerden.

Limanda birkaç tekne kalmıştı o gün. Pilar da bütün haşmetiyle demirliydi yanlarında.

"Teknelerin çoğu balıkta, babam da bugün çıktı" dedi Jack. Charles Thomson'un oğluydu. O da babası gibi av meraklısıydı. Teknelere ve balığa ilgisi de azımsanamazdı. Okul hayatı pek başarılı geçmemiş, bu işi seçmişti. Teknelerin limandaki bakımından o sorumluydu.

"Oğlumun hep iyi bir finansçı olacağını hayal etmişim küçükken. Ama bunu seçti," diyerek üzüntüsünü anlatırdı bazen Charles.

"Senin oğlunun nasıl bir finansçı olacağını düşünsene baba," diye takılırdı babasına Jack. Yanık tenli, uzun boylu, yakışıklı, canlı bir gençti. Maceracı ruhunu babasından aldığı belliydi.

"Teknen ne kadar güzelmiş," dedi Martha yanına geldiklerinde.

"Buraların en görkemli, en dayanıklı teknesidir bu," diyerek teknenin özelliklerini anlattı Martha'ya Jack.

Tekneye bindiklerinde öğleden sonra olmuştu. İki saat sonra Havana Limanı'na girdiler.

Sokaklarındaki renk ve ritim cümbüşüne onlar da katıldı. Çevrelerinde bir ok Kübalı, esmer tenlerini daha da canlandıran renkli giysileriyle sokakları doldurmuş salsa yapıyorlardı.

“Bir şeyi mi kutluyorlar?” diye sordu Martha.

“Sanmam, her zamanki hâlleri bu. Yaşamayı, dans etmeyi, müziği, renkleri seviyor bu insanlar,” dedi Ernest, müziğin ritmine uymuştu mahitosunu yudumlarırken.

“Biliyor musun, bir yerde okumuştum Colomb günlüğünde: ‘Bir insan gözünün görebileceği en güzel yer,’ diye anlatmış Küba’yı” dedi Martha.

“Yaşadıkça daha çok seveceksin, rumba, mambo, çaça, salsa danslarını sokaklarda öğrenebilirsin eğer istersen,” dedi Ernest.

Chan chan şarkıları ritmiyle yürüyerek Bar Monserrate’ye geldiler. Barın sokağa konmuş masasına oturdular.

“Bize iki daiquiri getirin lütfen,” dedi Ernest.

Daha sözünü bitirmeden barın sahibi Pablo koşup geldi yanlarına. Ernest’e dönerek, “Artık bir daha gelmezsin sanıyordum, öyle uzun zamandır yoksun ki...” diye sitem ediyordu. Afrikalı anne ve Kızılderili babadan olduğu için teni kızıl kahveydi.

“Pablo benim dostumdur, onunla çok güzel günlerimiz oldu,” dedi Ernest.

Pablo’ya dönerek “Seni eşim Martha ile tanıştırayım,” dedi.

Pablo daha da keyiflenmişti. “Mutluluklar dilerim ikinize de,” dedi.

O sırada garson Ernest’in istediği içkileri getirdi.

“Bakalım daha önce içtiğiniz içkilere benziyor mu? Bu, sizin kocanızın buluşu bir içki. Onun sayesinde en çok sattığımız içki bu oldu,” dedi Pablo.

“Muhteşem bir tat, içinde neler var bunun ?” diye sordu Martha.

Martha’nın beğenmesi Pablo’yu sevindirmişti. “Majito, cuba libre, pina colada var. Bunlar bizim adamızda yetişen bitkiler. Ernest, bunları, cinle karıştırarak elde etti bu içkiyi ismini de biz daiguri koyduk.” dedi Pablo.

“Tamam Pablo iyi reklam yaptın, o beni bilir,” diyerek sohbeti değiştirdi.

“Ben senden bir şey rica edeceğim,” dedi.

“Ne istersen” dedi Pablo.

“Buradan ev almaya karar verdim, ama şöyle büyük, bahçesi olan şato gibi bir şey istiyorum,” dedi Ernest.

“Bir tane var dediğin gibi, ama satacaklar mı bilmiyorum. Ben araştırır sana haber veririm. Nerede kalıyorsunuz?” diye sordu.

“Her zamanki yerimde, Hotel Ambas Mundas’ta kalıyoruz. Ev alabilirsek hemen taşınırız,” dedi.

Bir sonraki gün yine muhteşem kahvaltıdan sonra Katedral Meydanı’na gittiler. “Bu meydanı Colomb’a adanmışlar,” dedi Ernest.

Martha “Böyle bir güzellik gerçekten görmedim,” dedi.

“Alejo Carpentier, ‘Müziğin taşa dönüştüğü yapı’ diyor buna, gerçekten şiir gibi, şarkı gibi değil mi?” dedi Ernest.

Katedralin arka bölümünde Kolonyal Sanatlar Müzesi’ni gezdiler.

“Bu kadar dolaşmak acıktırmadı mı seni?” diye sordu Ernest.

“Hem de nasıl acıktım bilsen, gördüklerimin büyüüne öyle kapıldım ki açlığımı şimdi fark

edebildim,” dedi Martha. Katedral Meydanı’ndaki, Ernest’in geldiğinde sık gittiği Bode quita del Medio’da Küba yemekleri yediler.

“Sana Küba’nın başka yüzünü de göstereyim,” dedi Ernest. Hava kararmıştı, at arabasına binerek başka bir sokağa girdiler. Müziğin sesi bütün sokağı kaplamıştı. Girdikleri tek katlı barın üstünde Casa de la Trova (dans kulübü) yazıyordu. İçeri girdiklerinde ağır puro kokusu sarmıştı her yanı. Pistte dans edenler en kıvrak hareketlerle müziğin ritmine bırakmışlardı kendilerini.

“Bu özel bir parti, karşıda oturan kızı görüyor musun?” dedi.

Pistin tam karşısında on beş yaşlarında Küba’lı bir kız süslenmiş, gelin gibi giydirilmiş, oturtulmuştu. Küba geleneklerine göre kızlar topluma böyle tanıtılıyordu. Gece otele dönerlerken, öyle yorulmuşlardı ki, hemen uyumak istiyorlardı.

Pablo hemen işe koyulmuş onun istediği gibi bir ev bulmuştu. Havana’nın dışındaki bu ev, tam bir konak görünümündeydi. Kocaman bahçeli eve Ernest bayıldı.

“Burayı mutlaka alacağız, Pablo,” dedi. Alım satım işlerini, ev sahibiyle pazarlığı Pablo halletti.

Bir hafta sonra Finca Vigia diye adlandırılan bu koca evin bahçesinde içkilerini içiyorlardı. İçine çok az eşya koyabilmişlerdi ama böyle büyük evlere uygun eşyalar, buldukça alınıp koyuluyordu. Afrika’dan aldığı objeleri Key West’teki bir depoya koymuştu, dün motorla getirmişlerdi onları. Şu anda evin en güzel eşyaları bunlar olmuştu.

Akşam eve geldiğinde daha Martha gelmemişti, aradığında karısını yanında bulamamak, onunla konuşurken Martha’nın sert, kırıcı sözleri uzun süredir canını sıkıyordu. Kendisi ile bunları konuşmak istiyordu ama anlamayacağını da biliyordu. Mutlu olacağı kadına yine rastlayamamıştı.

Biraz sonra anahtarın kapıda çevrildiğini duydu, Martha gelmişti.

Ernest’in yanına gelerek “günün nasıl geçti?” diye sordu onun ellerinden tutarak.

“Çok güzel geçti ya senin?” dedi Ernest. Artık sohbetleri mekanikleşmişti. Âdet olduğu için konuşuyor gibiydiler. Martha hâlinden memnun görünüyordu. “Bugün gazetemle konuştum, beni İngiltere’ye çağırıyorlar, sen de gelirsin değil mi?” dedi.

İkinci Dünya Savaşı çıkmış İngiltere ile Amerika müttefik olmuşlardı. Martha da gazeteci olarak Londra’ya gidecekti.

“Beni tanıştığımızdan beri hiç dinlemediğin nasıl da belli oluyor. Yani bana sormaya bile gerek görmeden kabul ediyorsun, benim de gelmemi bekliyorsun inanamıyorum buna,” derken sinirlendiği belli oluyordu.

“Sen ve ben ortak bir nokta bulamıyoruz. Yaşama bakışımız çok farklı seninle,” dedi Martha. Büyük bir tartışma açılmıştı işte.

“Benim sürekli burada kalacağımı sanıyorsan, yanıyorsun, bir işim var biliyorsun, değişik ülkelerde olabilir bu işim ama sürekli Küba deme bana,” diyerek kestirip attı Martha.

“Benden günah gitti, o zaman ben de tek başıma düşünür, karar verir ve uygularım,” diyerek son sözü söyledi Ernest.

İki hafta sonra Küba’da Hotel Ambos Mundos’un barında mohitosunu yudumluyordu. Martha iki gün önce gitmişti. Küba’da rejim sıkıntısı gittikçe büyüyordu. Küba’nın doğusundan İspanyol asıllı bir ailenin hukukçu oğlu Fidel Castro, gençlerin aklına komünist fikirler sokmak suçundan, Meksika’ya sürgüne gönderilmişti. Orada Arjantinli Che Guevara ve diğer isyancılarla olduğu haberleri geliyordu. Fırsatını bulduğu zaman ülkesine döneceği biliniyordu. Bu haberleri birlikte olduğu arkadaşları büyük bir gizlilik içinde ona getiriyorlardı. 1942 yılı, İkinci Dünya Savaşı’nın etkilerinin

tüm dünyada en çok hissedilmeye başladığı yılı.

Masasına tanımadığı bir Kübalı yaklaştı.

“Oturabilir miyim?” dedi.

“Tanışıyor muyuz?” diye sordu Ernest.

“Ernest Hemingway değil mi?”

“Evet ya siz?”

“Beni Pablo gönderdi, birazdan kendisi de gelecek, yalnız oturduğunuzu görünce bekleyemedim, yanınıza geldim,” dedi adam.

“İsmim Eduardo, buralıyım,” diye ekledi.

O da Pablo gibi Afrikalı ve Kızılderili karışımıydı.

Oturur oturmaz; “Siz evinizi üs yapmışsınız, bu bizim için büyük onur. Bizim ülkemiz için uğraşıyorsunuz. Adadaki İspanyol Falanjistler hakkında bende de çok bilgi var. Hemen hepsini tesbit ettim. Bunları size vermek istiyorum,” dedi Eduardo.

Ernest, Lorca’yı da öldüren bu nazi yanlılarını tesbit etmek için “Crook Factory”i kurmuştu. Kendisinden başka herkesin Kübalı olduğu bu örgüt adadaki İspanyol Falanjistleri ile ilgili bilgi topluyordu.

Bir süre sonra Pablo geldi.

“Ernest artık benim barda toplanamayız, orayı öğrenmiş, nazi yanlıları. Başka bir yer bulmalıyız,” dedi.

“Ben bir yer biliyorum, hem de çok güvenli,” dedi Ernest.

“Neresi?”

“Benim ev, bu ara en güvenli orası olur. Ben bir süre denize çıkacağım. Teknede kalıp, bölgedeki Alman denizaltılarını belirlemem gerek,” dedi.

O günden sonra birkaç ay teknesinde yaşadı Ernest. Ara sıra evdeki toplantılara katılmak veya yiyecek almak için geldi adaya. Gördüğü denizaltıları örgüte teknesindeki telsizle bildiriyor, onlar gereken yerlere bu bilgileri iletiyorlardı.

İki yıl olmuştu Martha İngiltere’ye gideli. Her mektubunda her telefonunda oraya gitmesi için Ernest’e ısrar ediyordu. Sonunda Ernest İngiltere’ye gitmeye karar verdi. Bu iki yıllık sürede iki kez Martha gelmişti Küba’ya bir kez de Ernest Londra’ya gitmişti. Bir ay kalmıştı gittiğinde. İkinci Dünya Savaşı Avrupa’yı kasıp kavururken savaş haberleri yapmak için öncelikle Londra’yı seçti.

Heatrow Havaalanı’ndan Martha aldı onu, çok özlediği her hâlimden belliydi. Ernest Martha’yı görünce hiç özlemediğini anladı. Ama evlilerdi, biraz daha denemeli diye düşünüyordu.

Londra’nın dışındaki kırmızı kiremit duvarlı iki katlı bahçe içindeki yeni evine götürdü Martha. Sokak boyu aynı renk ve model evleri bahçelerindeki ağaçlar ve çiçekler ayırıyordu birbirlerinden. Kapıdan içeri küçük bir bahçeden geçerek sokak kapısından içeriye girildiğinde tam karşıda duran yüksek merdivenle yatak odalarına çıkılıyordu. Alt katta mutfaktan çıkılan küçük arka bahçe renk renk çiçeklerle donanmıştı. Sarmaşıkla sarılmış yüksek bahçe duvarlarının ortasındaki bu yeşil bahçeden başınızı havaya kaldırdığınızda gri gökyüzü görünüyordu. Bütün bunlar, ilk gördüğü andan itibaren içini daraltıyordu Hemingway’in. Küba’dan, Key West’ten sonra Londra’nın kapalı ve rutubetli havası kemiklerini ağrıtmaya başlamıştı bile şimdiden.

Martha onun okyanusun özgürlüğünden sonra buralarda sıkılacağını tahmin etmişti, ama bir süre

sonra alışacağını düşünüyordu. Ayrı kaldıkları iki yıl belki bir şeyleri düzeltirdi.

Savaşın İngiltere'yi nasıl etkilediği konusunda makaleler yazıyordu. O gün de sokaktaki insanlarla savaş hakkında konuşmak için arabasına atlamış, şehrin en işlek yeri olan Trafalgar'a doğru ilerliyordu. Şehir dışındaki evlerinden çıkmalı on dakika olmuştu. Karşıdan hızla gelen kamyonun nasıl olup da arabasına vurduğunu anlamasına bile zaman kalmamıştı. Ayıldığında hastanedeydi. Kamyonun rotu çıkmış, hâkimiyetini kaybeden şoför ona çarpmış. Çarpmanın etkisiyle Ernest, arabasıyla yan taraftaki boş araziye uçmuş. Hastaneye oraya gelen polisler getirmiş, o ameliyattayken beklemişler. Cüzdandan telefonlarını bulup Martha'ya haber vermişler. Kendisine gelirken bunları başındaki polis memuru anlatıyordu. Vücudunun her yeri uyuşmuş, kımıldayamıyordu.

“Çok ağır bir kaza geçirdiniz, arabanızı gören içinden nasıl sağ çıkabildiğinize şaşırır,” diye konuşmasını sürdürdü, polis memuru.

Polisler iyi olduğunu görüp gittikten sonra konuşmaya başladı Martha.

“Nasılsın, beni çok korkuttun. Polislerin yanında söylemedim ama sen herhâlde sarhoştun,” dedi.

Ernest artık cevap bile vermek istemiyordu, böyle bir kaza geçirmiş olması eşini çok üzeceği yerde kendisi suçlanıyordu. Bu işin bittiğini orada daha iyi anladı.

Ertesi gün odasına gelen gazetelere bakarken, geçirdiği kazayı anlatan yazıyı gördü, kazadan sonra arabanın resmini çeken muhabir Ernest'in de öldüğünü yazıyordu. Düzeltme yazısı çıkıncaya kadar birkaç gün gazetelerde Ernest Hemingway'in öldüğü haberleri yayımlandı.

Martha'nın ara sıra on dakikalığına uğramasını Ernest umursamıyordu artık. Görev gereği yapılan bu ziyaretler onu hiç mutlu etmiyordu.

Ertesi günün sabahı Martha elinde mektuplarla odaya girdi.

“Posta kutusu epey mektupla dolmuş, seninkileri getirdim,” dedi.

Ernest mektuplarına süratle baktı, birkaç tanesini öncelikle okumak için ayırdı. Martha gittikten sonra en ilginç olanını seçti, üstünde “Paramount” amblemi olan zarfı itina ile açtı, içinde ne yazdığını gerçekten merak ediyordu. Şirket sahibinin imzasını taşıyan mektupta “Çanlar Kimin İçin Çalışıyor”u film yapmak istedikleri bunun için Ernest'in iznine gereksinimlerinin olduğu, karşılığında yüksek bir para ödeyecekleri yazılıydı. Beş altı yıl önce “Silahlara Veda”, aynı şirketin teklifiyle Frank Borzage tarafından çekilmişti. Gary Cooper ve Helen Hayes başrolleri oynamış, film; en iyi prodüksiyon, en iyi çekim, en iyi film dallarında akademi ödülleri almıştı.

Bir süre düşündü Ernest. Gözlerini kapatıp Robert Jordan'ı, Pilar'ı, Mary'i, Pablo'yu, generalleri, atları, köprülerin uçurulmalarını, çatışmaları, sinema perdesinde görmeye çalıştı. O anda, güzel olabilir ama benim beynimdeki gibi yapabilirlerse diye geçirdi içinden.

Ertesi gün şirketi arayıp kabul ettiğini söyledi. Bir hafta sonra gönderdikleri sözleşmeyi imzaladı.

Hastanedeki yirminci günüydü, artık iyileşmeye başlamış koltuk değnekleriyle bahçede yürüyüşler yapabiliyordu. Yine o gün yürüyüş saati geldiğinde kapıda çok güzel bir kadın belirdi. Gülen gözlerle Ernest'e bakıyor, ona doğru yaklaşıyordu.

“Geçmiş olsun, iyi olmanıza çok sevindim. Gazetelerdeki yalan haberlere çok üzülmüştüm,” dedi.

Şaşkınlık içinde “Teşekkür ederim” diyebildi Ernest.

“Özür dilerim, öyle heyecanlandım ki sizinle tanışınca kendimi tanıtmayı unuttum. Ben Mary Welsh. Yandaki odada annem hasta yatıyor, hemşireden sizin burada olduğunuzu öğrenince hemen geldim, rahatsız etmedim umarım,” dedi Mary.

“Ne rahatsızlığı, sizin gibi güzel ve duyarlı bir hanımın beni ziyaret etmesi beni çok sevindirdi,”

dedi Ernest.

“Birlikte yürüelim isterseniz,”

“Ya anneniz, sizi aramaz mı?” dedi Ernest, bir yandan da onunla yürümek için can atıyordu. Bu güzel sevgi dolu kadına hayran olmuştu.

“Hayır annem uyuyor, zaten çok ağır değil hastalığı, sadece romatizma,” dedi.

Mary’nin kolunda yürümek Ernest’i canlandırmış, moralini düzeltmişti.

Hastaneden çıkıncaya kadar her gün Mary ile yürüdüler, konuştular. Her gün Mary’nin yolunu bekler olmuştu.

Hastaneden çıkınca evine dönmedi Ernest.

Mary ile Paris’te tuttıkları evde Martha’dan boşanacağı günü bekliyordu Ernest. Bu arada savaş haberleri yapmaya devam ediyordu. Artık sağlığına kavuşmuş morali çok iyiydi. Amerika’daki sinemalarda en çok izlenen film olmuştu o yıl “Çanlar Kimin İçin Çalışıyor”. Pek çok dalda akademi ödüllerini kazanan filmde Robert Jordan’ı Gary Cooper oynamıştı ve bu rolüyle en iyi erkek oyuncu seçilmişti. Ingrid Bergman da Maria rolüyle en iyi kadın oyuncu ödülünü almıştı.

Paris’te filmin galasına Ernest, Mary ile katıldı.

Ingrid Bargman: “Öyle keyifle oynadım ki Maria’yı, tam bana göre bir tip yaratmışsınız,” dedi Ernest’e.

“Sizi kutluyorum, oyunculuğunuz gerçekten ödülü hak ediyor, sizi tebrik ederim,” dedi Ernest.

“İşin doğrusunu söylemek gerekirse Robert’in hızına yetişmekte biraz zorlandım.” diye espiri yaptı Cooper.

Yarattığı karakterlerin romanında daha iyi anlatıldığına, filmde onların derinliklerinin azaltıldığına inanıyordu Ernest ama fazla bir şey söylese ayıp olmasından korkuyordu.

“İnsanın hayal gücü gerçeklerin çok üstündedir,” demekle yetindi.

Sıcak savaşın içinde gazete haberleri yapmak çok hoşuna gidiyordu. Paris'in işgaliyle ilgili gazetesine yazdığı haberde;

“19 Ağustos günü yanımda New Yorklu er Archie Pelkey olduğu hâlde, Maintenon'un hemen dışında ormanın içindeki alay karargâhında durup bu birliğin tuttuğu cephede durumun nasıl olduğunu sorduk. İstihbarat subayları bana, taburlarını nereye yerleştirdiklerini gösterdiler ve en ilerideki öncülerinin Ramboulet yolu üzerindeki Epernon'a yakın bir noktada bulduklarını anlattılar. Burası Paris'ten 23 mil daha güney batıdaydı. Fransız cumhurbaşkanının yazlık malikânesi ve av köşkü de aynı yerde bulunuyordu. Alay karargâhında, Rambouillet çevresinde şiddetli çarpışmalar olduğunu da öğrendim. Epernon, Rambouillet, Trappes ve Versailles çevresindeki yolları iyi bilirdim. Yıllarca Fransa'nın bu yollarında kah bisikletle kâh otomobille dolaşmış durmuştum. İnsan bir ülkenin girdisini çıktısını en iyi bisikletle dolaşarak öğrenir. Çünkü dilediğiniz tepelere turmanır, dilediğiniz zaman kıyıya inersiniz. Alayın ileri karakolunda Rambouillet'den bisikletleriyle henüz dönmüş birkaç genç Fransıza rastladık. Son Alman askerlerinin de sabah karşı Rambouillet'den ayrıldıklarını haber verdiler. Ancak kente giden yollar mayınlanmıştı. Topladığım bilgilerle alay karargâhına dönerken, birden durup Fransızları da yanıma almanın iyi olacağını düşündüm. İleri karakola dönüşümde iki araba dolusu Fransız gerillası ile karşılaştım. Çoğu yarı beline kadar çıplaktı. Silah olarak tabanca ve kendilerine paraşütle atılan ikişer otomatik sten taşıyorlardı. Onlar da Rambouillet'den yeni dönmüşlerdi ve Almanların çekilişiyle ilgili olarak anlattıkları, ilk iki Fransızın anlattıkları ile bağdaşıyordu. Daha sonra mayın temizleme işleminin ayrıntılarını öğrenmek için yeniden ileri karakola döndüm,” diye bitiriyordu o günkü yazısını.

Paris ile ilgili savaş haberleri sürerken zaman zaman Almanya'ya İtalya'ya gidiyor, haberlere oralardan devam ediyordu.

1944 Ağustos'unda döndüğü özgür Paris'te bir hafta kaldı. Ritz Otel'de kaldığı bir hafta boyunca Paris haberleri yazdı. Akşamları sevdiği kafelere gidip dostlarıyla içki içerek hasret giderdi. Bir süre sonra kuzey Fransa'ya giden arkadaşı General Buck Lanham'a katıldı. Lanham'da bir ay kaldı. Burada savaş çok kanlı bir şekilde sürüyordu. “Across The River and Into The Trees – Nehrin Karşısında ve Ağaçların İçinde” yi burada yazmaya başladı. Kitap, Richard Cantwell isimli bir adamın acı tatlı hikâyesini anlatıyordu.

1946 yılında Amerika'ya dönerek Mary ile dördüncü ve son evliliğini yaptı. Havana'ya döndüler. Buralara, Vinga Vica'ya Mary de hayran olmuştu. Ernest onun da Küba'yı kendisi kadar sevmesi için nedenlerini her gün heyecanla anlatıyordu ;

“Küba'da yaşamamızın en büyük nedeni büyük, derin, mavi ırmak. Çiftliğimizin kapısından çıkıp, yarım saat içinde derinliği üç çeyrek mille bir mil, uzunluğu da altmış ile seksen mil arasında değişen akarsuya, güzelim toprakları aşarak ulaşabildiğimizi ve şimdiye kadar gördüğüm en iyi balık avlama alanı olduğunu söyleyebilirim. Golf Stream akıntısı iyi akıyorsa rengi koyu mavidir ve kıyılarında anafolar oluşur. Pilar adlı balıkçı teknemizi, kâh Havana Limanı'nda kâh Havana'nın yedi mil doğusundaki balıkçı kasabası Cojimar'da demirleriz.” dedi Ernest. Bir yandan da Mary'nin ellerinden tutarak gemiye çıkardı, anlatmaya devam etti;

“Pilar, en kötü havalara dayanacak biçimde yapılmış. İçinde yedi kişi yatabilir. Depolarında üç yüz galon mazot, yüz elli galon su taşıyabilir,” diye anlatmasını sürdürüyordu.

New York’taki Wheeler Tersaneleri’nde yapılan tekne gerçekten de çok sağlamdı. Ernest’in yaptığı değişikliklerle daha da bakımlı bir hâle gelmişti.

O akşam Floridita Bar’da arkadaşlarıyla oturduklarında Humphrey Bogart da yanlarındaydı. “To Have and Have Not”ta baş rolü oynamak için geldiği Küba, sık sık uğradığı bir yer olmuştu. Ernest’in Küba devrimini ve Alman nazilerini anlatan romanını Warner Brothers film şirketi iki yıl önce filme almış, film Küba’da çekilmişti.

Bogart: “Ernest iyi ki bu romanı yazmışsın ben de iyi ki oynamışım, senin sayende bu güzel ülkeyle tanıştım,” dedi.

“Sana da buradan ev alalım, ben sana avlanmayı da öğretirim,” diye yardımcı olmak istedi Ernest.

Yanlarına dans etmektren ter içinde kalmış nefes nefese Lauren Bacall geldi. Müziğin ritminden kendini alamıyor o bitkin, ter içindeki hâliyle bile vücudunu oynatmaya devam ediyordu.

“Bak ben buraya yerleşiyorum, Küba yetenekli sanatçıları konuk eden bir yer, istersen sen de gel” dedi Bogart. “Eğer yetenekli olduğuna inanıyorsan mutlaka gelmelisin,” diye şaka yaptı genç kıza.

Lauren Bacall, filmde Bogart’ın rol arkadaşıydı ve on sekiz yaşında olmasına rağmen çok başarılı bulunmuş, gazete ve dergilerde hakkında övgü dolu sözler yazılmıştı.

“Buralarda yaşamak gerçekten çok iyi bir fikir, ama benim yaşımda bir aktristin daha öğreneceği çok şey var. Benim biraz olgunlaştıktan sonra buraya gelmem daha doğru olur,” dedi Lauren.

“Akıllı ve yetenekli bir genç kıza şapka çıkartırım,” dedi Ernest.

“Bu günlerde başka kitapların da film oluyormuş” dedi Bogart. “Sanıyorum ‘The Killers’ ve ‘The Macomber Affair’ isimleriyle çekiliyor,” dedi Bogart.

Ernest; “Evet, çok istemememe rağmen film şirketlerinden yakamı kurtaramıyorum. Çok cazip tekliflerle geliyorlar önce olmaz desem de sonunda beni ikna ediyorlar,” dedi.

“Prodüktör Darrly Zanuck’u hatırlarsın, senin için asla tatmin olmaz diyor,” dedi Bogart.

“Onunla iyi atışmıştım bir süre önce. O benim sözlerimin altından kalkamayınca böyle şeyler söylüyor arkamdan,” dedi Ernest, biraz sinirlenmişti. Yayınları takip ediyor, işlerine yarayanı seçip film yapıyorlar. Buna bir itirazım yok ama romanın ya da öykünün ruhuna sadık kalmaları konusunda onları çok eleştiriyorum bu da işlerine gelmiyor.

“Bir süre önce yayımlanan öyküm “The Short Happy Life of Francis Macomber” da duyduğuma göre, Gregory Peck, Joan Bennett, Robert Preston oynuyorlarmış. “The Killers”da da Burt Lancaster oynuyormuş, umarım ruhlarını bozmazlar,” derken daha sakindi Ernest.

“Ne o yoksa hepsinde sen mi oynamak isterdin?” diye takıldı Bogart’a.

Finca Vigia'nın bahçesindeki yüzme havuzunun yanında öğle yemeğini bitirmek üzerelerdi. Rüzgar hiç esmediğinden, Küba için sıcak bir gündü. Ama ağaçların gölgelediği yerler serindi. Gölge olsun diye çardak altına kurulan sofranın yanına varıncaya kadar iki yerliyi fark edememişti Ernest. Bambu ve alamo ağaçlarının sudaki yansımalarını seyre daldığı anda iki delikanlıyı masanın yanı başında görüvermişti. Biri pek iri yarıydı ve yüzünü hatırlıyordu Ernest. Öbürü onun "guardaspaldas"ıydı. Bu, arkadan vurulmaktan koruyan adam demektir. Bir parça geride durup başını hep arkaya çeviriyordu. İri yarı olan, Ernest'e mektup getirmişti. Mektup kendisindendi. Anlaşıldığına göre başı dertteydi, acilen bir Güney Amerika Cumhuriyeti'ne sığınması gerekiyordu. İki kişinin ölümüne beş kişinin yaralanmasına sebep olan bir baskına katılmakla haksız yere suçlanıyordu. Ernest'in, cebinde otuz beş sentle sokak ortasında vurulup öldürülen bir arkadaşının dostu olduğunu ileri sürüyordu. Vurulup öldürülen dost, mahalli üniversite takımının başarılı bir bek oyuncusuydu.

Haksız yere suçlandığı için ve buradaki adalete güvenmediği için kaçacaktı. Bunun içinde para gerekti. İlişkileri kendisi kurmuştu. Ernest iki yüz dolar verdi. Teşekkür ederek gittiler.

Her sabah erken kalkarak yazmaya devam ediyordu. 1950 Eylül'ünde "Across the River and Into the Trees" yetmiş beş bin adet basıldı. Cosmopolitan dergisi kitapla ilgili uzun haber yaptı.

Mary eşiyle gurur duyuyor, ona hayranlığı her gün artıyordu. Onunla ilgili çıkan bütün haberleri keserek dosyalıyor, bir yandan da daha önceki haberleri biriktirmediği için hayıflanıyordu.

Ernest balık tutmaya çalışan yaşlı bir adamın denizde verdiği mücadeleyi yazmaya başlamıştı. Sabahları daha da erken kalkıyor, yazının başından ayrılamıyor, yazıyordu. 1952 yılında "Yaşlı Adam ve Deniz" beş milyon basıldı. Hemen arkasından kalın ciltli, kapaklı elli bin tane daha basıldı, hepsi bir çırpıda satıldı.

O gün akşamüzeri havuzun başında oturmuş içkilerini yudumlıyor, sohbet ediyorlardı. Telefonun sesi konuşmalarını böldü. Arayan Gertrude Stain'di.

"Ernest, bu ayın Life dergisini gördün mü?" dedi.

"Hayır bir haber mi var?"

"Senin son kitabından uzun uzun söz ediyor. Bir de yakışıklı resmini basmışlar, bayıldım." dedi.

"Bu kitap ve sen bütün bunları hak ediyorsunuz. Daha önceden sana ödül borçlu olanlar şimdi ne yapacaklar merak ediyorum. En çok satan kitap oldu 'Yaşlı Adam ve Deniz,'" diye sürdürdü sözlerini Gertrude.

Ödül borçlular sözü Ernest'e yıllar önce yapılan haksızlığı hatırlatmıştı. 1940 yılında "Çanlar Kimin İçin Çalışıyor" la çok büyük başarı sağlamıştı şimdiki gibi. O yıl Pulitzer ödül komitesi toplanmış yılın en iyi romanı olarak "Çanlar Kimin İçin Çalışıyor"u önermişti. Altı ayda beş yüz binden fazla satan bu kitap Colombiya Üniversitesinin tutucu başkanı tarafından kabul edilmemişti. Ödül komitesi yazarlardan oluştuğu için olanlar hemen duyulmuştu.

Gertrude telefonda bu kitabın ödül alacağını söyleyip duruyordu.

"Ernest, Twentieth Century Fox'dan Tommy ile görüştüğümde 'Klimanjaro'nun Karları'nı çektiklerini söyledi. Ava Gardner oynuyormuş," dedi.

“Kendimi onlardan kurtaramıyorum artık, bir şekilde beni razı ediyorlar,” diye hayıflandı Ernest.

O yıl altı ay Avrupa’da yaşadılar. Ernest İspanya’da çok ilgilendiği boğa güreşlerini takip etti. Oradan İtalya’ya geçtiler.

1953 yılında Havana’da Mary ile birlikte yaptıkları uzun yolculuğun yorgunluğunu atmaya çalışıyorlardı. Mary, İtalya’da çok zor günler geçirmişti. Oysa giderlerken İtalya’nın romantik havasının ikisine de iyi geleceğini, Ernest’in Kuzey İtalya’da ambulans kullandığı eski günlerini tekrar yaşayacağını ummuştu.

Andriana İvan Chic ile tanışınca kadar böyle olmuştu. Bir arkadaş toplantısında tanıştıkları bu genç kız, Ernest’i büyülemişti. Orada kaldıkları üç ay boyunca bu aşkı görmezlikten gelmeyi başarmıştı Mary. Ernest’e olan sevgisi onun yaptığı her şeyi hoş görmesini sağlıyordu. Andriana ile tanışmanın onda yeniden yazma isteği uyandırdığını fark etmişti. Genç kız da Ernest’in bu ilgisinden mutlu olmuş ve karşılıklı ilişkileri başlamıştı. Şimdi Finca Vigia’da Ernest’in bu aşkının etkisinden kurtulduğunu yeniden kendisine döndüğünü görüyordu.

O sabah postasında gelen mektup Ernest ve Mary’e bayram sevinci yaşatıyordu. Havuz başında kahvaltılarını yaparken okudukları mektup Ernest’in “Yaşlı Adam ve Deniz” romanının Pulitzer ödülüne layık görüldüğünü yazıyordu.

Bir hafta evin telefonları hiç susmadı. Dünyanın her yerinden tanıdıkları, Ernest’i kutluyorlardı. Telefondakilerin çoğu “Nobel ödülünü de sen almalısın” diyorlardı.

Kenya’ya gitmeden önce “The Sun Also Rises” filmine gittiler. Galasına katılamamışlardı ama filmi böyle sakın izlemek daha da iyi gelmişti ikisine de. Ava Gardner gerçekten çok başarılı bir oyunculuk sergiliyordu.

“Arayıp kutlamalıyım,” dedi Ernest.

Ertesi yıl avlanmak için Kenya’ya gittiler. Ernest kaldıkları Emali- Laitokikok Bölgesi’nde geçici avlanma müfettişliği görevini aldı. Mary bu durumdan tedirgin olmuştu. Kafası bir başka Masai tarafından kesilmiş bir Masainin, saklandığı yerden çıkarılarak tutuklanması, bir grup filin gelişyle alarm sirenlerinin çalması Mary’nin sınırlarını bozuyordu. Son günlerin en önemli olayı keçileri öldüren bir leoparın yakalanması ve öldürülmesi idi. Mary ile Afrika’nın pek çok yerine gitmişlerdi. Tanganika’dan Mbeya’ya kadar uzanan Ruaha Irmağı boyunca safariye çıktıkları yerlerde bu kadar tedirgin olmamıştı Mary.

“Bu görevi başkası yapsa biz de Kongo’ya gitsek olmaz mı?” diye sordu Mary.

Onun burada ne kadar huzursuz olduğunu bilerek; “Şu leopar işini halledince gidelim,” dedi. Aslında Kongo’ya gitmek için hiç istek duymuyordu. Akli hep leoparaydı. Hayvan, Sambas’a bir daha dönmemiş başka keçi de öldürmemişti; ama hiç olmazsa haftada bir etrafta dolaştığı, bıraktığı izlerden belli oluyordu. Bu leoparın Kimana’da çayırlar üzerinde değil de ağaçlarda uyumak gibi bir alışkanlığı vardı. Bir seferinde Ernest onu ağaçta görmüştü; ama kertenkele gibi aşağıya süzülmişti, yağın yağmur gözlüklerini ıslattığından ateş edememişti. Yüksek papirüslerin arasında kaçıp yaralı bir şekilde kaybolmasından korkmuştu.

O günlerde her an leoparı izliyor, gündüzleri dinlendiği ağaçları araştırıyorlardı, izcilerle birlikte gözleri havada yürürken birden ağaçlardan birinin üzerinde kobra yılanını gördüler. Hayvan hemen

kaçtı. Wakambalı yerliler, bu olayı komik bulup gülmeye başladılar.

Aralarındaki tercüman; “Bu kobra çok aptal, başını kaldırıp ağzını açıp bizi korkutacağı yerde kaçtı,” derken hâlâ gülüyordu.

Burada kalıp bu ava devam etmek onun için çok keyifliydi, ancak Mary’nin Afrika’nın uygarlık merkezi Kongo’ya gitmekteki ısrarına karşı koyamıyordu.

Laitokikok Bölgesi’nden oğlu Patrick’e ait çift motorlu uçakla ayrıldılar. Patrick o sırada Tanganika’da İringa’da yakalandığı sıtmadan yatak yorgan serilmiş yatıyordu. O zamanlar daha iniş pisti olmayan Kaijado’dan sonra Nairobi’ye doğru yollarını kara yoluyla sürdürdüler. Nairobi’den Belçika Kongosu’na varmak için bir “Cessa 180” ile havalandıklarında Mary’nin istediği gezi başlıyordu. Rotaları Magadi Gölü’ne doğru idi. Dostlarından çoğunun evlerini tepeden seyrettiler. Bölgede kamp kurduğunu duydukları Denis Zaphiro’yu bulmak için dik kayalıklara doğru uçtular. “İncir Ağacı Kampı” denilen bölgede yerini saptamışlardı. Burası Denis’in iki kez bir gergedan tarafından çay yatağına sürüldüğü bölgeydi. Kayalıkları aştıktan sonra Denis ile konuğu İngiltere’nin en hızlı avcılarında Keith Caldwell’in yerini bulmuşlardı.

Buradan sonra Rift Ovası’na yöneldiler. Mary ile geçen geldiklerinde aslan avladıkları yeri buldular. Aslanın nerede olabileceğini tahmin etmek hoş bir şeydi. Bu tür tartışmaları küçük bir uçakta yapmak kısa konuşmayı gerektiriyordu.

“O güzelim vahşi hayvanın nereye gittiğini ve ayrıldığımızda nerede olduğunu buradan görebilirsin,” dedi Ernest.

“Öyle, seninle birlikte, eşi bulunmaz köpeklerin izlemeye devam edebilir, hayvanı kıştırabilirdiniz ama şu kayalardan daha yukarı tırmanmayı kimsenin gözü kesmemiş demek,” diyerek onu kızdırmaya çalıştı Mary.

“Ndio sevgilim,” diye karşılık verdi Ernest. (Ndio; evet demektir.)

Yakınlarda lav püskürten yanardağa iyice baktıktan sonra Natron Gölü’ne bir göz atmak için uzaklaştılar. Yosunlarından ötürü ilginç pembe rengi olan gölün çevresinde kocaman boynuzlu mandalar geziniyordu. Serengeti Yaylaları’nın üzerinden uçarken Mary’e Pauline’in aslan vurduğu yeri gösterdi. Daha sonra Ruanda – Urundi üzerinden Victoria Gölü’ne doğru uçtular. Sonunda Costermansville kentinin havaalanına indiklerinde ikisi de epey yorgundu. Sabah Kivu Gölü kenarında kahvaltılarını yaptıktan sonra, Carl Akeley’in koleksiyonunu gerçekleştirdiği Goril Mezarlığına doğru yola çıktılar. Lav püskürten yanardağların dumanı uçağı yoğun kükürt kokutmuştu. Çıkan dumanlardan fotoğraf çekilemiyordu. Entebbe’de kaldıkları otelden Victorya Gölü çok güzel görünüyordu. Ertesi gün yol boyunca hipopotam ve filleri seyrederek Murchison Çavlanı’na ulaştılar. Nil boyundaki timsahlar kıyıya vurmuş, kumsala uzanmışlardı. Çavlandan uzaklaşırken siyah beyaz iri kuşlar uçak için çok tehlikeli olacağından Pilot Roy Marş derhal alçaldı ve kuş sürüsünün altından geçti. Bu arada rotalarından ayrılmışlardı, birden terk edilmiş bir telgraf hattının teli çıktı karşılılarına. Telsiz kurulduktan sonra telgraf hattı terk edilmişti ve telgraf telleri de yerlilerin kulaklarına, burunlarına süs yapmaları için onlara bırakılmıştı. Murchison Çavlanı’ndan bu çevredeki vahşi hayvanlar nedeni ile ürken yerliler buraya yanaşamadıklarından, bu bölgedeki teller kalmıştı. Uçak, telgraf teline pervanesi ve kuyruk takımı ile çarptı. Pilot kontrolü kaybetmişti, hasar olduğu belliydi. Zorunlu iniş yapacaktı. Sudaki timsahlar olmasa doğruca suya ineceklerdi ama timsahlara yem olmak daha da kötüydü. Roy Marsh en basit çıkar yolu buldu ve sol tarafta görünen sağlam toprağa inmeye karar verdi. Bölge sık çalılıklarla kaplıydı. Pilot, kanat frenlerinin çalıştığını görünce en yumuşak

çalılıklara doğru alçalmaya başladı. İnişte işitilen çatırtılara rağmen uçağa bir şey olmamıştı. Mary uzun süre baygın kaldı, bir süre Ernest onun nabız atışlarını bulamadı, bulduğunda da inanılmaz bir şekilde nabzının yüz elli beş attığını gördüler. Varlıklarından haberdar oldukları, çıkardıkları seslerden anlaşılan fillerden uzaklaşmak için düşen bir kayanın kapattığı, artık fillerin girmesinin imkânsız olduğu bir yerde konakladılar. Mary'e yatacak bir yer hazırladılar. Roy sık sık uçağa inip telsizle yardım istiyordu. Mary iki kaburgasının kırıldığından habersiz acı içinde inliyordu. Uçaktaki yiyecek ve içecekleri buldukları yere taşıdılar. Dört şişe "Carlsberg" birasıyla bir şişe "Grand Macnish" İskoç viskisi burada geçirdikleri dört gün onlara yetmişti. Suyu, Roy her sabah gidip Murchison Çavlanı'ndan alıyordu.

O sabah Roy yine çavlanaya gittiğinde Ernest, ısınmak için dalları keserken nehirde duman salarak gelen tekneyi gördü. Mary'e haber verirken tekne burnun arkasında kaybolmuştu. Mary'i alıp fillere karşı çizdikleri güvenlik hattının ucuna götürdüğünde tekne tekrar görüldü. Biraz eski olmakla beraber gerçekten güzel bir tekneydi. Sonradan bu teknenin "Afrika Kraliçesi" adlı filmde kullanıldığını öğrendiler. Bu filmde Ernest'in çok beğendiği Katherine Hepburn'la Humphry Bogart rol almışlardı. Mary'i yerlilerin yardımı ile taşıyarak gemiye bindiler.

Gemide güzel bir parti vardı ve bir çift evliliklerinin altın yılını; kızları, damatları ve İan adlı torunlarıyla kutuyorlardı.

SS Murchioné'a çıktıktan sonra, evliliklerinin altın yılını kutlayan çiftin damadının Güney Afrika'nın ünlü operatörlerinden Mc Adam olduğunu öğrendiler. Mary'i muayene ettikten sonra onun kaburgasının kırık olduğunu ama genel durumunun iyi olduğunu söyledi.

Teknenin kaptanı Asyalıydı ve uzun saçları kulaklarından aşağı sarkıyordu. Onlardan adam başına yüz şiling isteyince Mc Adam öfkelenerek;

"Zaten biz bu geminin parasını ödedik , onlardan ayrıca niçin para istiyorsun?" dedi.

"Kaptan haklı bizim de ödememiz gerek," dedi Ernest. Gemicilik kurallarını bildiğinden buna karşı çıkmamıştı.

Batiaba'da karaya çıktıkları gün onları Entebbe'ye götürecek bir uçak buldular. Fakat uçaktaki şanssızlıkları bu kez de peşlerini bırakmamıştı. Uçak havalanır havalanmaz yere çakılmış, ön taraftaki motor alev almıştı. Uçağın bir anda alev alması işten bile değildi. Ernest o an iki motorlu uçaklara nasıl girildiyse öyle çıkılacağı ilkesini hatırladı. Hemen içeri girdikleri kapıya gitti, kapıyı açtı ve Roy Marsh'a " Burayı açtım" diye seslendi. Kapıyı başıyla ve omzuyla iyice açtıktan sonra hepsi birlikte uçağın henüz alev almamış sol kanadı üzerine çıktılar. Uçaktan hızla uzaklaştıklarında uçak alevler içinde yanıyordu.

Sonunda onları Massindi'ye kadar götürmeyi kabul eden genç polisin kullandığı motorlu araçla kaza yerinden ayrıldılar.

Akşam olmak üzereyken Massindi'ye geldiler. Gece, çakal ulumaları arasında ve Mary'nin kırık kaburga kemiklerinin ağrıları ile geçti. Sabah Mary'i tedavi etmek için Afrikalı bir pratisyen doktor geldi. Mary'i tedavi etmek için kaburgalarını alçıya almak istedi, fakat Ernest kırık kaburga kemiğinin alçıya alınmasının hiçbir yararı olmadığı hâlde alçının çıkarılırken büyük acı verdiğini bildiği için izin vermedi. Kaburgalar kendi kendine iyileşecekti. Doktor, Ernest'in sol bacağındaki iltihaplanan yarayı sardı. Tedavileri bitince Massindi'den Entebbe'ye otobüsle döndüler. Onların Entebbe'ye varışlarından kısa bir süre sonra ortanca oğlu Patrick yanlarına geldi. Kazaları gazetelerden duymuş, merak etmişti. Gazetelerde çıkan Hemingwaylerin ölüm ilanları herkesi şaşırılmıştı. Ernest bu ilanları

uzunca bir süre okudu. Kaldıkları otelin önü gazetecilerle dolmuştu. Mary’i yatırdıktan sonra onlarla görüştü. Hareket etmekte zorlanan Mary’i Patrick’e bırakarak Roy ile birlikte “Cessna” ya atlayarak Nairobi’ye gittiler. Roy Marsh, bağlı olduğu şirkete hesap vermek zorundaydı.

Bu dönemde Ernest garip bir alışkanlıkla her gün gazetelerin ölüm ilanlarını okur olmuştu. Çoğu gerçekten onun ölüm ilanı olarak yazılmıştı. Bazı yazılarda sataşmalar oluyordu ama iyi şeyler de söyleniyordu. Alman gazetelerinden birinde Ernest’in, uçağı Klimanjarro Dağı’nın zirvesine kondurmak isterken düşüklerini yazmıştı. Sözde 1934 yılında yazdığı (daha sonra da sinema filmi yapılan) “Klimanjarro’nun Karları” romanında anlattığı leoparın kalıntısını bulmak için Mary ile birlikte dağın zirvesine inmek istemişti ve çakılmışlardı.

Ernest ölüm ilanlarını okurken Afrika’da başından geçen birçok olay aklına geliyor ve iki kazadan önce, kaza sırasında ve sonrasında neler hissettiklerinin gerçek hesabını böyle çıkarabileceklerini düşünüyordu. Alman ölüm ilanları ne kadar romantik ve övgülerle doluyorsa, İtalyanların ölüm ilanları onları birçok yönden yaya bırakıyordu. Gösterilen dostluk karşısında çok duygulanmıştı. Dostlarından pek çoğu onların öldüğüne inanıyordu şimdi.

Bir süre önce Nairobi’ye gelen Mary uyandığında, Ernest’in yine ölüm ilanlarını okuduğunu gördü.

“Daha çayı getirmedi mi?” diye sordu. “hem ne okuyorsun sen kuzum?”

“Sevgilim , dün gece gelen ölüm ilanlarını okuyorum,” dedi Ernest.

“Sevgilim,” diye karşılık verdi Mary. “Ben senin yerinde olsam, bu kadar ölüm ilanı okumazdım. Nasıl olsa biz ölmedik, bu da bize karşı gösterilen sevgi diye kabul edilebilir. Başkalarının cenaze ilanlarını okumazken kendimizinkini niye okuyacaktınız? Hem senin moralini bozar bu.”

“Seninle aynı fikirdeyim ama bu bende alışkanlık hâlini aldı,” dedi.

“Sevgilim, yeteri kadar kötü alışkanlıkların olduğunu hiç düşünmüyor musun?”

“Hem de nasıl” dedi Ernest gülerek.

Ölüm ilanlarını bir daha okumayacağına söz vermesine rağmen Ernest okumasını gizli gizli sürdürdü. Hatta sonradan bu ilanları biri yaban eşığı derisinden diğeri aslan postundan iki cilt hâlinde sakladı.

Daha önceleri İdaho'da Katchum ilinde aldığı eve geldiklerinde Mary'nin kırık kaburgaları eskisi kadar ağrıyordu.

İki yıl önce oradaki evlerinin bahçesinde bırakmak zorunda kaldıkları Karabaş'ın artık ölmüş olacağını, yaşıyorsa da iki kara kışı tek başına nasıl geçirdiğini düşünüyordu Ernest.

Patrick de onlarla gelmişti. Sıtmadan artık tamamen kurtulmuştu, artık ne nöbet geliyor, ne de kinin içmek zorunda kalıyordu. O gün Patrick'in avladığı geyiğin derisini yüzerken bahçe kapısında beliriverdi Karabaş. Sahiplerinin geldiğini anlamıştı. Koştı, Ernest'in bacaklarına başını sürmeye başladı. O anda Ernest'in aklından bir daha onu bırakmamaktan başka bir şey geçmiyordu. Son derece sadıktı. Katchum'dan ayrılıp Küba'ya dönme zamanı geldiğinde buraların karlı iklimine alışan hayvana, sıcak iklimde hasta etmeden bakabilme sıkıntısına rağmen onu yanlarında götürmeye kararlıydılar. Yola çıkmak üzere hazırlanırlarken, yine bırakıp gitmesinler diye arabaya hepsinden önce atlamıştı bile Karabaş.

1954 baharında ayrıldıkları Havana'ya dönmeleri Eylül ayını bulmuştu. Nobel ödülünü kazandığını öğreneli bir ay olmuş, 28 Ekim'de ödülü almak için Stockholm'e gideceklerdi. Mary'nin ağrıları azalmış, gitmelerine engel değildi. Ama Ernest'in sağlığı gün geçtikçe bozuluyor, uçak kazasından kalan yaralar bir türlü düzelmeyordu. Kemiklerinin hele bacağına ağrısı ödül almaya gitmelerini engelledi.

“Sanırım bu hâlimle yola çıkamam sevgilim,” dedi Ernest üzülenek.

“Haklısın burada kalıp dinlenmen gerek.”

“Benim yerime biri ödülü almaya gitmeli ama kim gidebilir?” dedi.

“John ya da Patrick olur mu acaba?” diye sordu Mary.

“Bence aileden birinin gitmesine gerek yok. Stockholm Büyükelçimiz bu işi pekâlâ yapabilir,” dedi Ernest.

Ertesi gün büyükelçiliği aradı, bu görevi şerefle yapabileceğini söyleyen Büyükelçi John Cabot'a bir mektup göndereceğini belirterek ödül töreninde onun adına okumasını rica etti.

28 Ekim günü Ernest Hemingway adına Nobel ödülünü büyükelçi onun mektubunu okuyarak alırken, Finca Vigia'da büyük bir kutlama partisi vardı. Parti için, Paris'ten, İtalya'dan, Amerika'dan, İspanya'dan hatta Afrika'dan dostları geldiler.

Bir sabah Karabaşla bahçede oynarken postacı yıldırım telgraf getirdi. Böyle acil telgrafların hiç de iyi haber olmadığını hatta kara haber olduğunu yaşamında öğrenmişti Ernest. Umutsuzca açtı telgrafı, Pauline ölmüştü, Key West'e gitmesi gerekti. Hemen Pilar'ı hazırlattı, kaptana haber yolladı. İki saat sonra Key West'e doğru yola çıktı. Adaya gittiğinde iki oğlu Patrick ve Gregory ordalardı. 1926'da evlendiği, iki oğlunun annesi Pauline'e son kez baktı, yaşamında önemli yeri olan bu kadını toprağa vermek ona çok acı geldi. Onu gerektiği kadar mutlu edememişti, ondan ayrılmak istediğinde ne kadar üzüldüğünü hatırlıyordu. Martha mı neden olmuştu ayrılmalarına acaba, hayır neden Ernest'ti. Ayrıldığıma hiç de değmedi diye geçirdi içinden. Vicdan azabı, düşündükçe artıyordu, düşünmemeye çalıştı. Yirmi yılı aşkın bir zaman bu evde yaşamıştı Pauline. Birlikte kurdukları bu

evde birçok ortak anıları vardı ve hepsini yaşattığını görebiliyordu Ernest. Bunun en belirgin örneği de Ernest'in tutkun olduğu kedileriydi. Onlara o kadar iyi bakmıştı ki şimdi onlarca kedi bahçede yaşıyordu. Kediler de onlarla birlikte Pauline'in yasını tutar gibiydiler. İlk kedilerinin eve geldiği günü anımsadı. Ortadoğulu bir kaptan arkadaşı Kemal getirmişti ilk kedilerini. Hayvancağız onca uzun yolculukta sarhoş gibi olmuş zor yürüyordu ilk geldiğinde. Yürüyüp bahçede koşabilmesi bir hafta almıştı. Kemal; "Onu kendi hâline bırakın, doğada kendine iyi gelen otları seçsin ve yesin, midesi biraz düzelsin, buraya uyum sağlasın, bakın ne canlı ne oyuncu bir kedi olacak, hem bu özeldir altı tane parmağı var," demişti.

Gerçekten bir hafta sonra altı parmaklı kedi iyileşmişti. Çiftleşmeye çok meraklı olan kediden hepsi altı parmaklı büyük bir aile oluşmuş, buralarda dolaşıyorlardı şimdi.

Ernest, Havana'daki evinde "Afrika Günlüğü"nü yazmaya çalışıyordu. Artık yazı yazarken enerjisinin azaldığını hissediyor bu da moralini bozuyordu. Son zamanlarda ölümü düşünmekten kendini alamıyordu. Artık lanetlendiğine inanıyor sağlığının bu yüzden bozulduğu fikrini beyninden atamıyordu. Mary onun son günlerdeki moral bozukluğuna çareler arıyor bir türlü onu eskisi gibi yapamıyordu. Bir keresinde ona gazeteciliğe dönmesini teklif ettiğinde Ernest; "Gazetecilik, her gün olup bitenleri yazmak demektir ve delikanlılık çağında alıştığım bir meslektir. Doğru haber vermek şartıyla övünülecek bir iştir. Ama ben bu kitap bitinceye kadar gazeteciliğe dönmek niyetinde değilim," dedi.

Ara sıra balığa çıkıyor, koca mavi dalgaları kıyıya vurduran ya da geri çeken gelgite göre erkenden ya da geç vakit denize açılıyordu. Akıntı iyiye, Pilar'ın pruvası önünde uçanbalıkların geçtiğini görüyordu, ardından talihi yaver giderse tuna ya da marlin balığı yakalama olasılığı ortaya çıkıyordu.

Yeteri kadar avlandığı zaman, yüzmek ve bir kadeh parlatmak için kıyıya çıkıyor, bu sırada Gregorio da yemeği pişiriyordu. Öğleden sonra güneş batıncaya kadar avlanmaya devam ediyordu. Eskiden onu Küba'ya çeken yalnızca avlanmakken şimdi kitap yazmak ağır basıyordu.

Mary, tanıdığı kadınlar içinde onu en çok mutlu eden olmuştu. Sonunda aradığım kadını bulabildim diyor yakın çevresindekilere Mary'nin özelliklerini anlatıyordu: "Mary süreklidir, ayrıca çok cesurdur, sevimlidir, görünüşü heyecan verir, yanında olmaktan insan mutluluk duyar kısacası, iyi bir eştir. Bir de çok iyi bir balıkçı karısıdır, usta bir nişancıdır, iyi kulaç atmayı bilir, gerçekten mükemmel bir aşçıdır, şaraptan anlar, amatör bir astronomi uzmanı, sanat, politika ve ekonomi öğrencisidir. Swahili, Fransızca, İtalyanca dillerini konuştuğu gibi rahatça bir tekneyi idare edebilir. Güzel sesiyle şarkı da söyleyebilir. Mary ayrıca Bask diliyle şarkı da söyleyebilir. İçmeye de çok dayanıklıdır ve Swahili diliyle, "Tupa ile chupa tupu" der ki bu "şu boş şişeyi ortadan kaldırın" anlamına gelir.

Evde olmadığı zamanlar, Fince ortadan kaldırılmasını istediği boş şişeden daha boştur ve ben bir girdapta yuvarlanan bataryaları boşalmış pilli radyoya dönerim.

Sersemli güler yüzle karşılar diyemem. Hatta böylelerine hiç katlanamaz. Büyük enerji sahibidir ve gerektiği zaman uzak durmasını da bilir. Fakat kedi kadar da sokulandır."

Havana'dan sık sık Key West'e gidiyor Pauline'den kalan evi kendi düzenlerine koymaya çalışıyorlardı. Oradaki dostlarla yine Sloppy Joe's Bar'da buluşuyor, eski günleri, av hikâyelerini konuşarak gece yarısını buluyorlardı.

Havana'da akşam yemeğini La Terresa'da yerken ;

Ernest: "Yaşlı Adam ve Deniz'i kime oynatacaklarını duydun mu?" diye sordu Mary'e.

“Duydum sevgilim, Spencer Tracy oynayacakmış, değil mi?”

“Sence nasıl o role uygun mu?”

“Bilmem, olabilir” dedi Mary.

Ernest buna daha da sinirlenerek “Benim karakterimle o şişman adamın alakası var mı sence ?” dedi.

Mary bunu hiç düşünmemişti. Gerçekten romanda zayıf, kocaman balıklarla günlerce yemeden içmeden uğraşan bir ihtiyar vardı. “Haklısın sevgilim bu yönüyle hiç bakmamıştım, gerçekten bu rol için Spencer biraz şişman,” dedi.

“Oyunculduğuna bir şey demiyorum ama tipi uymuyor. Bu sinemacılar benim karakterlerimi hep bozuyorlar zaten,” dedi Ernest.

O gün aldığı mektupta Life dergisi Ernest’e makale yazması için teklifte bulunuyordu. İspanya’daki iki meşhur matador olan, Antonio Ordonez ve Louis Miguel Dominguin’in yaşamlarını istiyordu.

Bu yazıların ona yeni bir heyecan vereceğini düşünerek Mary;

“İspanya ikimize de çok iyi gelecek. Epeydir buralardan bir yere ayrılmadık,” dedi.

Ernest’in de hoşuna gitmişti bu teklif. İspanya’yı da özlemişti. 1959 Mayıs ayında Castro’nun kuvvetlerinin Havana’ya girmesinden bir ay sonra devrimleri desteklediğini açıklayarak Mary ile birlikte İspanya’ya gitti. Life dergisine makale yazmaya başladı. Boğa güreşlerinde eskiden yaşadığı heyecanı arıyor, matadorlarla söyleşiler yapıyordu. Louis ve Antonio’nun başarılı matadorluk yaşamları ve çılgınlıkları, boğalarla olan anıları onu keyiflendirmişti.

Dergi için yazdığı öykü elinde olmadan 120 bin kelimeye ulaştı. Eskiden hiç yardım almadan kısalttığı bu tip yazıları artık kısaltamıyordu. Bir arkadaşından yardım isteyerek kelime sayısını 65 bine düşürttü. “Tehlikeli Yaz” ismindeki bu öykü üç bölüm hâlinde yayımlanabildi.

Bu, yaşarken basılan son eseri olacaktı. Artık yazma becerisi gün geçtikçe azalıyordu.

Yirmili yaşlarında Paris’te yaşadığı anıları birkaç yıldır yazmaya başlamıştı. Anıları beyinde tüm tazeliğiyle durmasına karşın bunları cümlelerle yazıda anlatmakta zorlanıyordu. “A Moveable Feast” adını verdiği bu kitabı tamamlamak için büyük çaba sarf ediyordu. İspanya görevini tamamlamış, Küba’ya dönmüşlerdi, orada, 1960 baharında kitabını tamamladı. Aynı yılın Temmuz ayında Katchum, İdaho’ya yerleştiler. Yazların daha serin geçtiği bu yerin onun sağlığına iyi geleceğini düşünüyorlardı. Çocukluğundaki gibi ufak bir sandalda oltayla balık avlıyordu.

Mary yanından bir dakika bile ayrılamıyordu. Ayrıldığı an sitem etmeye başlıyor; “Sen yokken kendimi bir yaban keçisi kadar yalnız hissediyorum,” diyordu.

Sık sık intiharlardan söz ediyordu. Bu arada kız kardeşinin intihar ettiğini ondan saklamışlardı.

Yazların ve kışların oldukça serin olduğu Ketchum’da yaşam sakin geçiyordu. Mary ve doktoru, Ernest’in yıllardır oradan oraya çok koşturduğuna bu yüzden yorulduğuna, artık sakin bir yaşam sürmesinin sağlığı için iyi olacağına inanıyorlardı. Ernest balık tutmaya gittiğinde zamanı unutuyor, eve döneceği zamanı ayarlayamıyordu, bu yüzden birkaç akşam karanlığa kalıp yolu bulamamıştı.

“Ben artık bir işe yaramıyorum, balıklar bile benden daha becerikli sevgilim. Birçok şeyi anımsayamıyorum, benim hafızam da gitti artık,” dedi.

“Senin hafızanda hiçbir şey yok sadece yorgunluk bunlar, endişelenerek sağlığını daha çok bozacaksın, aslında kuruntuları bıraksan daha iyi olacaksın,” diyerek teselli etmeye çalıştı. Ama o da Ernest’in artık eski sağlığında olmadığını, yazı yazamadığını, eski canlılığının kalmadığını biliyordu. Doktor, Mayo Kliniği’ne yatırmaları gerektiği konusunda ısrarlıydı ama Mary kocasının depresyonda

olduğunu kabul etmek istemiyordu. Onun dinlenerek eskisi gibi olabileceğine olan inancı gittikçe azalmaya başlamıştı.

Mary o sabah uyandığında Ernest'i daktilosunun başında ağlarken buldu. Ernest yaşamının bir parçası olan yazma becerisini artık kaybettiğinin farkındaydı. Geceleri uyuyamıyor, sabah erkenden eskisi gibi daktilosunun başına geçiyor ama hiçbir şey yazamıyordu. O sabah da uykusuz gecedden sonra yazmaya çalışmıştı.

“Tam dört saattir bir tek kelime yazamadım sevgilim, yazamadıktan sonra ben ne işe yararım. Ölmek gibi bir şey bu,” dedi.

“Sen bu günlerde yazamıyorsun ama biliyorum ki baş ağrıların geçtiğinde, moralin düzeldiğinde eskisinden daha güzel romanlar yazacaksın,” dedi Mary kendisi de inanmadan.

“Sen hiç kendini bir ölü kadar beceriksiz ve bir işe yaramaz hissettin mi?” diye sordu Ernest ve devam etti, “Sen bilmem farkında mısın? FBI sürekli peşimde. Ormanda yürürken arkamdan geldiklerini kuru yaprakların hışırtılarından anlıyorum. Balığa çıktığımda başka kayıklarda onlar gizleniyorlar. Nereye gitsem peşimdelere,” dedi.

“Sen onları hiç gördün mü?” diye sordu Mary.

“Sevgilim onlar o kadar iyi eğitilmişler ki hiç bana kendilerini gösterirler mi? Ben onların varlığını hissediyorum, bir elime geçseler...” dedi.

Bu cevaba ne diyeceğini bilemeyen Mary; “İstersen kahvaltudan önce ormanda yürüyelim,” diye teklif etti.

“Ağaçlar bile benden daha canlı, onlar her gün topraktan su emiyor, yeşeriyor, gürleşiyor. Benim gibi biriyle sen ne yapıyorsun? Ben artık senin âşık olup evlendiğin adam değilim. Ömrümün sonuna kadar da bu düzelmeyecek, sen de kendini kandırmaktan vazgeç artık,” derken Ernest'in renginin kül gibi olduğunu fark etti Mary. Daha yüz metre bile yürümemişlerdi ki Ernest eve dönmek istedi. Evde günlerdir, gözlerini uzun süre tek bir noktaya dikeyiyor, çevresinde olanlarla hiç ilgilenmiyor, soru sorulduğunda yanıt vermiyordu. Yüksek tansiyon ve şeker hastalığının yanında depresyonda olduğu da artık gözlenebiliyordu.

Ertesi gün doktor geldiğinde Ernest hiç tepki vermeden pencereden dışarıya bakıyordu.

“Mary bir dakika gelir misin?” dedi doktor, mutfağa geçtiler.

“Artık her geçen gün daha kötüleştiğini sen de görüyorsun. Altı aydır direndin ama düzelme belirtisi olmadığını gördün. Sık sık intihardan söz ediyor, sürekli babasını düşünüyor. Burada kalması onun için çok tehlikeli, hemen Mayo Kliniği'ne götürelim,” derken durumun aciliyetini anlatmaya çalışıyordu doktor.

Mary kliniğe yatırılmasını hiç istememesine rağmen; “Peki bir deneyelim,” dedi. Ama klinikteki şok tedavisini düşündükçe aklını oynatacak gibi oluyordu.

Kliniğe götürdüklerinde Ernest bu dünyada değilcesine umursamıyordu çevresini. Sadece doktora “Beni buraya getirdiniz ama korunmamı sağlayabilecek misiniz? FBI benim peşimde, beni burada tutarak başınıza dert alıyorsunuz.” dedi.

İki ay Ernest klinikte kaldı. Mary yanından hiç ayrılmıyordu. Doktorlar özellikle Küba'da yaşadıklarının, o dönemde Castro'yla çalışmanın getirdiği gerilimle bu şüphelerin yerleşmiş olabileceğini söylüyorlardı.

Ernest'in haftada iki kez girdiği şok tedavileri Mary'nin yüreğini parçalıyor; çaresiz, güçlü olmaya çalışıyordu. Bu tedavilerde Ernest'i camekânlı bir odadaki yatağa yatırıp bağlıyorlar, iletken

cisimleri yerleştirip elektrik akımı veriyorlardı. Her akım verildiğinde havaya kalkıp titreyen vücudu, akım kesildiğinde bitkin, boş bir çuval gibi, yığılıyordu. Mary bütün bu olan biteni camın arkasından çaresizlik içinde dayanılmaz acılar çekerek seyrediyordu. Dünyanın en zor şeyi birisini hele sevdiğin birisini böyle görmek diye düşünüyor, Ernest'i yalnız bırakmamak için bu acıya katlanıyordu. Yanından bir dakika bile ayrılmadığı Ernest ile genelde o uyurken konuşuyordu.

“Sen benim yaşam sevincimsin, seninle nerede olursam olayım orası cennet oluyor sevgilim. Bir tek elektrik şoklarına dayanamıyorum. Sana acı çektirmelerine dayanamıyorum. O acıları keşke senin yerine ben çeksem, seni nasıl iyileştireceğimi bilemiyorum. Hangi karar doğru, senin için hangi yolu seçersem pişman olmam bilemiyorum. Senin adına karar vermek ve bunun sorumluluğunu taşımak çok acı veriyor bana. Sevgilim bir mucize olsa da sen eskisi gibi oluversen. Neler oluyor bize, tam mutlu olmaya alışmışken bana bunları neden yaşıyorsun,” derken onunla bir şeyleri paylaştığına inanıyordu.

Mayo Kliniği'nden Katchum'a geldiklerinde Ernest, eskisinden daha iyi değildi. Klinikteki tedavinin tamamen gereksiz olduğunu düşündü Mary. Pişmanlık, çektiği acıyı daha da artırıyordu.

Mary telefon konuşmasını bitirdiğinde; “Sevgili baba bak bakalım kimler geliyor seni görmeye?” dedi. Onlarla bu sorumluluğu paylaşacağı için biraz rahatlamıştı. Belki başka bir yöntem önerirler, belki onları görünce evde sevdikleri olunca bu durumundan kurtulur diye umutlanıyordu.

“Oğlun John ve eşi Angela bize geliyorlar,” diyerek devam etti. Ernest'in oğluyla ve torunlarıyla çok daha mutlu olacağını düşünüyordu.

Bu haber Ernest'i de sevindirmişti; “Bumby ile balığa çıkarız. Biliyor musun ona bebekliğinden beri avlanmayı öğretiyorum. O da çok iyi bir avcıdır. Bana da babam öğretmişti avlanmayı, hem karada hem suda av dünyanın en zevkli işidir. Ama işi iyi bilmek gerek öldüreceğin canlıya acı çektirmeden bir anda öldürmelisin. Aslında Patrick de iyi bir avcıdır, ona da ben öğretmiştim,” derken Ernest'in yüzündeki aydınlanma fark ediliyordu. Her şeyi anımsayamıyordu ama avla ilgili hiçbir şeyi unutmamıştı.

“Doğum gününe üç hafta kaldı, belki o zamana kadar burada kalırlar. İstersen dostlarımızı da çağırır güzel bir parti yaparız,” derken bu fikrin onu mutlu edeceğini düşünmüştü.

Birden durgunlaştı Ernest, babasının son doğum günü partisi geldi aklına. Ernest, sürpriz yapıp gittiğinde ne kadar sevinmişti. Çocuklarıyla son doğum günü kutlaması olduğunu o zaman hiç biri bilmiyordu.

“Olabilir,” dedi usulca, gözlerinin ferisi gitmişti. Son zamanlarda babasının intiharı sürekli beynini kemiriyordu.

“Sence babam, kurşunu beynine sıktıktan kaç dakika sonra ölmüştür, acı çekmiş midir?” diye Mary'e sordu.

“Şimdi bunları düşünmenin hiçbir yararı yok, bak çocukların geliyor, birkaç ay sonra ikimiz Avrupa turuna çıkarız. Paris'e gideriz, İstanbul'a gideriz, hem ben İstanbul'u hiç görmedim, hep duyuyorum. Yıllar geçti senin gittiğin zaman işgal altındaymış, şimdi çok şey değişmiştir mutlaka. Ne olur artık eski günlerdeki gibi keyifli şeyler düşünmeye çalış sevgilim. Bir ara da Key West'e gidelim Pilar ne durumda bakarız, belki denize açılırız,” dedi Mary, onun düşüncelerini başka şeylere yönlendirmek istiyordu.

Ertesi gün öğle vakti John ve Angela geldiler. Babasını hiç böyle görmeye alışık olmayan John belli etmemeye çalışsa da şaşkınlığını, üzüntüsünü gizleyemiyordu. Hiçbir şey yokmuş gibi

davranmaya çalışıyor, beceremiyordu. “Şu dünya güzelleri gelsin yanıma bakalım, biraz keyifsizim o kadar, büyütme bunu Bumby,” dedi Ernest.

Jonh’un beş, on ve on iki yaşlarındaki üç kızı; Margo, Marriel ve Muffet onun yatağının yanına oturdular.

“Balığa gidecek miyiz Ernest?” diye sordu Margo. (Ernest torunlarının kendisine ismiyle hitap etmelerini özel olarak istemişti.)

Bunu duyan diğerleri de ısrar etmeye başladılar.

“Gideriz ama siz daha yorgunsunuzdur yarın hep birlikte balığa çıkacağız söz veriyorum,” dedi Ernest.

O gece John’u uyku tutmuyordu, sürekli babasının nasıl bu hâle geldiğini anlamaya çalışıyor, hücrelerinden yaşam fışkıran bu adamın bu hâlini kabul edemiyordu. Kalktı bahçeye çıktı. Ilık Haziran gecesi bahçe gündüzden daha da güzel ve sessizdi. Çocukluğu geldi aklına, annesi ile geçen çocukluğu; babasını ara sıra görmesine karşın onunla ne çok anısı vardı. Uyuyamadığı geceler babasının yanına gider, uyuyorsa onu uyandırırdu. Ernest ona yaşadığı, gezdiği yerleri anlatmaya başlar, o sonunu bekleyemeden uyuyakalırdı. Anılarındaki babasını düşünürken “Büyük oğul yine uyuyamadın mı?” sesiyle kendine geldi.

“Beni de uyku tutmadı, zaten bütün gün yatınca uyku zamanı da şaşırıyor. Ayrıca hiç yorulamıyorum. Ağrılarım da umrumda değil hatta bazılarını seviyorum, örneğin on dokuz yaşından beri çektiğim bacak ağrım, hoş anılarım var onlarla ilgili.

Eskisi gibi değilim, şekerim varmış, tansiyonum yüksekmış, yani anlayacağın yaşlanmışım,” dedi Ernest.

“Sen her zaman sağlıklısındır bunları atlatacaksın, böyle dönemler her insanda olur,” derken John bunlara kendisi de inanmıyordu, babasının bu güçsüz görüntüsüne de dayanamıyordu. Ömrü boyunca tanıdığı en güçlü mücadelecinin, hiç yorulmayan babasının böyle olmasını kabullenemiyordu.

“Bu sözler palavra, hem ben artık sağlıklı olmak falan da istemiyorum. Beni en çok yaralayan yazmamak, saatlerce uğraşıyorum ama yazamıyorum. Bunca ödül alan kitapları yazmış bir yazarın yazamamasından daha ağır bir yara var mıdır?” derken gözleri yaşlanmıştı Ernest’in.

“Yaralanan bir büyük balık can havliyle kaçır onca acısına rağmen yaşamak ister. Ama bilmez ki hiçbir zaman eskisi gibi yüzemeyecek ve bilmez ki yavaş yavaş ölecek. Avlanırken hiçbir hayvanı bu duruma düşürmedim biliyor musun? Ama şimdi hayvan için istemediğim bu durumu ben yaşıyorum, hatta hayvanınkinden de zor bir şekilde çünkü ben durumumun farkındayım’ dedi.

“Evet, Afrika’ daki geyiği hatırladım şimdi. Vurmama engel oldun diye sana güvenmişim, çok sonra anlamıştım bir geyiğin o mesafeden öldürülmeyeceğini, ancak yaralanacağını,” dedi John.

Gülümsedi Ernest “senin yaraladığın geyik acı çekerek dolaşacak, kaçamayacağı için olmadık bir hayvanın yemi olacaktı. Bana da bunları babam öğretmişti” dedi.

Beş gün sonra yine Ernest ve Mary yalnız kalmışlardı. Çocukları yolcu ederken “Doğum gününde gelmeyi unutmayın sakın, büyük bir parti yapacağız,” diye seslendi arkalarından Mary.

Çocukların gelmesi Ernest’i çok mutlu etmişti ama bir o kadar da yormuştu.

“Söz verdiğim gibi çocuklarla balığa çıktım sevgilim ama çok yorucu oldu. Eski gücüm yok artık, ne kadar çabuk yoruluyorum farkında mısınız?” diye sordu.

“Çabuk toparlayacaksın, ben sana güveniyorum.” dedi Mary, Ernest’i böyle görmek hiçbir iyileşme gözlemleyememek onu kahrediyordu. Âşık olduğu hayat arkadaşı yaşamdan her gün biraz daha

uzaklaşıyor, onu eskisi gibi yapmak için verdiği bütün uğraşlar boşa gidiyordu. Onunla yaşadığı yıllar az geliyor keşke onu daha önceden tanısaydım onunla daha çok beraber olsaydım diye hayıflanıyordu. Yanındayken bile özlediği adam şimdi ellerinden kayıp gidiyordu. Yaşam ne kadar acımasız diye geçirdi aklından, sağlıkları her şeyleri olan çiftler anlaşılamaz, bizim gibi mutlu çiftler akıl almamak engellerle karşılaşır.

Ernest'in konuşması böldü bu karamsar düşüncelerini.

“Bazen gözlerimi yumuyorum, Oak Park'a gidiyorum. Orada yaşadığım her şey aklımda. Sonra İtalya, İstanbul, Paris, yine savaş, Afrika, İspanya, Küba, Bahamalar, Key West geliyor aklıma. Ama zihnimde bir örtü var kaldıramadığım, bazı anılarımı bu örtü gizliyor gibi geliyor bana,” dedi.

Mary'den oturdukları kanepede kendisine biraz daha yaklaşmasını istedi, onun ellerini tuttu. Zaten baş başa kaldıklarında birbirlerine dokunmadan sarılmadan oturdukları zamanlar çok azdı.

“Sana minnettarım sevgilim, şuna inan ki ilk evlendiğim kadın sen olsaydın tek evlilik yapardım. Seni buluncaya kadar epey zaman geçti. Diğer evliliklerimde de aradığımı buldum sandım, ama onları ben aşkınılaştırmışım. Bu duyguyu üç kez yaşadım senden önce. Bir de hemşire Agnes var, ilk aşkı. İtalya'da yaralandığımda gittiğim hastanedeki hemşire. Sana daha önce hiç söz etmemiştim, benimle evlenseydi belki ayrıldığım eşlerime biri daha eklenecek, belki de çok mutlu olup seni bile tanıyamayacaktım. Ama sen, beni çok mutlu ettin, sana teşekkür etmek istiyorum. Umarım sen de benim kadar mutlu olmuşsundur bu evlilikte,” derken Mary'nin elleri hep ellerindeydi.

“Seninle mutlu olamamak aptal olmamı gerektirir, bak bana aptala benziyor muyum?” derken Mary onun için duyduğu endişeyi saklamaya çalışıyordu. Sanki veda konuşması yapar gibiydi, kafasında ne vardı çözemiyordu.

Uykuya daldıklarında gece yarısını geçmişti. Ernest uyandığında şafak sökmemişti. Yataktan usulca kalktı çalışma odasına yöneldi. Daktilosuna dokundu, yazamayacağını bildiği hâlde kağıdını taktı, elleri tuşlar üzerinde okşarcasına gezindi. Mary'den gizli sık sık baktığı ölüm ilanlarının olduğu albüme tekrar göz attı. Agnesi hatırladı yine onunla evlenseydim yaşam nasıl olurdu acaba diye düşündü, onun gri gözleri geldi aklına yine onu özlediğini fark etti.

Babasının ölüm isteğini şimdi daha iyi anlayabiliyordu, yaşamdan beklediği bir şey kalmayınca, yaşam için bir şeyler yapamayınca yaşamak gereksizdi artık onun için.

Her zaman aynı dolapta duran babasının intihar ettiği 32'lik revolverı aldı, evin giriş bölümüne gitti. Yine babasını düşündü, acı çekmeden ölüm, tam can alıcı hedefe atış olmalıydı aynen avlandığı zamanlardaki gibi. Silahın namlusunu şakağına, sekmeyi de hesap ederek dayadı. İki hafta sonra altmış ikinci doğum gününü kutluyor olabilirdi ama böyle işe yaramaz bir yaşam istemiyordu. Ölmeyi uzun zamandır istiyordu, babası gibi doğum gününü çocuklarıyla kutlayıp daha sonra yapabilirdi bu işi, ama onlarla birlikteyken rol yapmak istemiyordu. Bu veda partisi gibi bir şey olacaktı ama ailesi daha da büyük bir şaşkınlık yaşayabilirdi. Şimdi tam zamanı diye düşündü. En önemli kararları gün ışıırken almış, en güzel yazılarını hep gün ışıırken yazmıştı, işte yine gün ışıyordu. Tüm yaşamı bir anda akıp gitti gözlerinin önünden, yazılar, savaşlar, ödüller, ailesi, çocukları, Agnes, babası... Onca uğraş, çaba yaşarken bitmez gibi gelirdi, yapacaklarına zaman yetmez sanırdı ama bir ana sığıdı işte hepsi diye geçti içinden. Korkuyor muyum diye sordu kendisine ama korkmuyordu, yaşamında da hiçbir şeyden korkmadığını düşündü.

Silahın sesi, ılık yaz şafağının sessizliğini yararak, bir yaşamı aldı götürdü.